

ת"פ 12763/11/13 - מדינת ישראל נגד מיכאל רפאילוב, ארתור מורטוב, חברת סופר אלפא בע"מ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 12763-11-13 מדינת ישראל נ' רפאילוב ואח'
לפני כבוד השופט שאול אבינור

בעניין: מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד יפעת גדנקן
פרקליטות מחוז תל-אביב (מיסוי וכלכלה)
המאשימה
נגד
1. מיכאל רפאילוב
2. ארתור מורטוב
3. חברת סופר אלפא בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד אברהם שהבזי ושירה ליברמן
הנאשמים

הכרעת דין

א. תפקידי הנאשמים ותמצית הפרשה מושא כתב האישום:

1. הנאשמים הואשמו בתיק זה, יחד עם מר סרגיי אמינוב (להלן - סרגיי או נאשם 4), בפרשת עבירות מרמה ומיסים.
2. תפקידי הנאשמים וסרגיי, בתקופה הרלוואנטית לפרשה, היו כלהלן:
נאשם 1, מר מיכאל רפאילוב - בעל 50% ממניות נאשמת 3 ומנהל פעיל בה. נאשם 1 מכונה על-ידי חלק מהעדים "מיקי" ועל-ידי אחרים "מישה".
נאשם 2, מר ארתור מורטוב - בעל 50% ממניות נאשמת 3 ומנהל פעיל בה. לעיתים שמו מאוית "ארטור".
נאשמת 3, חברת סופר אלפא בע"מ - חברה בע"מ, שבבעלותה עסק מסוג סופרמרקט בתל-אביב. העסק, ששמו "סופר שוק", יכונה להלן, לשם קיצור, "הסופר" או "העסק".
- סרגיי, נאשם 4 בכתב האישום המקורי - קרוב משפחה (בן-דוד) של נאשם 1. סרגיי עבד בעבר (עד שנת 2010) בחברה בשם פורד מערכות מוניציפליות בע"מ (להלן - פורד מערכות) ולפני כן (עד שנת 2005) בחברה בשם בניר שירותי כוח אדם בע"מ (להלן - חברת בניר); וזאת בתפקיד של אחראי

ומפקח על מספר עובדי ניקיון. סרגי מעולם לא הועסק פורמאלית בנאשמת 3 ולא עבד בסופר.

3. הפרשה החלה בשנת 2008. עם זאת לפרשה רקע קודם, במובן זה שבתקופה הקודמת לה, כאשר סרגי עבד בפורד מערכות, הוא הגה תכנית למכירת תלושי שכר כוזבים לאנשים שאינם מקבלים תלושי שכר - בעיקר נשים יוצאות חבר העמים אשר עסקו בזנות באזור התחנה המרכזית בתל-אביב (להלן - עובדים פיקטיביים). הרעיון שביסוד התכנית היה לאפשר לסרגי לקבל כספים נוספים מפורד מערכות, בדמות השכר שהעובדים הפיקטיביים יחזירו לידי. האינטרס של העובדים הפיקטיביים להשתתף בתכנית ולרכוש תלושי שכר היה לצורך קבלת הטבות הכרוכות בתלושים, הכוללות הטבות מהמוסד לביטוח לאומי (להלן - המל"ל), או הטבות אחרות כגון האפשרות להציג תלושי שכר לצורך נטילת הלוואה או שכירת דירה.

4. בהמשך הדברים, ובכך מואשמים הנאשמים לפני, חבר סרגי לנאשמים ורקח יחד עמם תכנית עבריינית (להלן - התכנית העבריינית), שמרכיביה הם כלהלן:

(א) סרגי יאתר אנשים המעוניינים ברכישת תלושי שכר כעובדים פיקטיביים בסופר (במונחי המל"ל, ובעקבות כך בעובדות כתב האישום, מכונים אנשים אלה "תובעים"; וכך הם יכוננו בהכרעת דין זו). על-פי הנתען בנספחי כתב האישום, מדובר בקבוצה שבסיכומו של דבר מנתה 21 תובעים.

(ב) סרגי ימסור את פרטי התובעים לנאשמים, אשר מצידם ידווחו לרשויות המס, במרמה, על העסקת התובעים בסופר וינפיקו להם תלושי שכר ומסמכים כוזבים נוספים, לרבות מכתבי פיטורין, שבאמצעותם יוכלו התובעים לקבל במרמה הטבות שונות.

(ג) כתולדה מהדיווחים הכוזבים, הוצאותיה של נאשמת 3 בגין שכר עובדים יוגדלו. ממילא הכנסתה החייבת של נאשמת 3 תקטן בהתאם, על כל המשתמע מכך.

(ד) התובעים ישלמו לסרגי בחזרה את סכום השכר שיקבלו בהתאם לתלושים הכוזבים, בתוספת "עמלה" מסוימת. סרגי ישיב את השכר לנאשמים ואת העמלה - בדרך כלל בסכום של 10% בקירוב - יותיר אצלו.

5. הנה כי כן, מדובר בתוכנית עבריינית הכוללת הונאה מתוככמת, המכוונת נגד הקופה הציבורית. מחד גיסא, באמצעות התכנית התובעים יוכלו לקבל, במרמה, הטבות שונות הכרוכות בקבלת תלושי שכר, לרבות מהמל"ל. מאידך גיסא, הכנסתה החייבת של נאשמת 3 תוקטן מאוד ובעקבות כך גם תוקטן, במרמה, חבותה במס. בנוסף, הנאשמים לא יינזקו מתשלום המשכורות הכוזבות לתובעים, שכן סכומי המשכורות הפיקטיביות יוחזרו להם במזומן. לבסוף, אף סרגי יקבל תמורה למאמציו לקידום התכנית, בדמות ה"עמלה" שאותה ייגבה מהתובעים.

6. הדיון בתיק החל בפני מותב אחר, כב' השופטת ל' מרגולין-יחידי, שבפניה נשמעו טענות מקדמיות וכן נעשה ניסיון להביא את הצדדים לידי הסכמות במסגרת הליך גישור. אגב כך תוקן כתב האישום מספר פעמים, בנסיבות שעיקרן עוד יתואר בהמשך הדברים. בעקבות כך, גרסת כתב האישום המונחת לפני היא גרסתו החמישית, הנושאת את הכותרת "**כתב אישום מתוקן IV**" (אשר לשם קיצור יכונה להלן - כתב האישום).

7. כתב האישום או חזק חלק כללי ושני אישומים. בחלק הכללי מתוארים תפקידי נאשמים 1-2, כמנהלים פעילים בנאשמת 3, תוך שמצוין שנאשם 1 היה אחראי, בין היתר, על ניהול העובדים, ונאשם 2 היה אחראי, בין היתר, על ספקים ובנקים. כמו כן מתוארת התכנית העבריינית. יוטעם, כי על-פי עובדות כתב האישום מדובר בתכנית עבריינית בהיקף כלכלי משמעותי, הנוגעת ל-21 תובעים ולהקטנת הכנסה **בהיקף נטען כולל של 2,143,186 ₪.**

8. פרטי האישום הראשון, שעניינו **בהונאת המל"ל**, הם כלהלן:

א. העובדות:

1. בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום ערכו והכינו הנאשמים מסמכים הנחזים להיות את אשר אינם והם עשויים להטעות: תלושי שכר, אישורי מעסיק ומכתבי פיטורין של נאשמת 3.
2. המסמכים המזויפים הכילו פרטים כוזבים, כאשר הכזב התבטא, בין השאר, ברישום עובדות כוזבות בדבר העסקתם, כביכול, של התובעים על-ידי נאשמת 3, כשבפועל לא עבדו כלל אצל נאשמת 3; ברישום משכורות שקיבלו כביכול התובעים, כשבפועל לא קיבלו את השכר שנרשם בהם; ובמכתבי פיטורין שהופנו כביכול לתובעים בדבר הפסקת עבודתם אצל נאשמת 3.
3. במועדים שונים מסרו הנאשמים את המסמכים המזויפים לסרגיי, על מנת שיעבירם אל התובעים שאיתר, בידיעה שייעשה בהם על-ידם שימוש לקבלת כספים במרמה מהמל"ל ו/או מבנקים.
4. בגין כל תלושי שכר שילמו התובעים לסרגיי במזומן את הסכום הנקוב בתלוש וסכום עמלה הנע בין 250-600 ₪. את הסכומים הנקובים בתלושי השכר קיבל סרגיי במזומן מידי התובעים והעבירם לידי נאשמים 1 ו-2. את סכום העמלה הנ"ל בגין כל מסמך מזויף השאיר סרגיי לעצמו.
5. במעשיהם המתוארים לעיל, זייפו הנאשמים מסמכים בידיעה שימשו להוצאת כספים במרמה מהמל"ל ו/או מבנקים ו/או ממוסדות שונים.
6. במעשיהם כאמור לעיל, סייעו הנאשמים יחד עם סרגיי במתן גמלאות במרמה לתובעים אשר כללו, בין היתר, דמי אבטלה, דמי לידה והבטחת הכנסה בסכום שאינו ידוע למאשימה, ו/או רצף ביטוחי ביחס לתקופת העסקתם הפיקטיבית ו/או הלוואה מהבנק, הכל כמפורט בנספח ב' לכתב האישום.
7. נאשמים 1 ו-2 רשמו או גרמו לרישום פרטים כוזבים במסמכיה של נאשמת 3 בכוונה לרמות בהפיקם את המסמכים המזויפים.
8. הנאשמים, יחד עם סרגיי, ביצעו את המעשים המתוארים לעיל בנסיבות מחמירות, בהתחשב בתכנון המעשים, בשיטתיותם, בתחכומם, בתקופה הארוכה בה בוצעו העבירות ובנזק שנגרם לקופה הציבורית בגינם.

ב. הוראות החיקוק לפיהן מואשמים הנאשמים:

1. **זיוף מסמך בנסיבות מחמירות** - 21 עבירות לפי סעיף 418 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין).
 2. **רישום כוזב במסמכי תאגיד** - 21 עבירות לפי סעיף 423 לחוק העונשין.
 3. **סיוע לאחר בקבלת דבר במרמה** - 8 עבירות לפי סעיף 415 יחד עם סעיף 31 לחוק העונשין.
 4. **גרימה במרמה למתן גמלה** - 7 עבירות לפי סעיף 398(א)(1) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (להלן - חוק הביטוח הלאומי).
9. פרטי האישום השני, שעניינו בעבירות מס, הם כלהלן:
- א. העובדות:
1. בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום רקמו הנאשמים יחד עם סרגיי תכנית עבריינית על מנת להפחית בהכנסותיה של נאשמת 3 ולאפשר לה להתחמק ממס כמפורט להלן.
 2. במועדים שונים הנאשמים הכינו וקיימו רשומות כוזבות בכך שהנפיקו לתובעים את המסמכים המזויפים.
 3. על-פי המסמכים המזויפים הוציאו הנאשמים לתובעים תלושי שכר פיקטיביים, בסך כולל של לא פחות מ-**2,143,186 ₪**, כמפורט בנספח א' לכתב האישום.
 4. במעשיהם המתוארים לעיל, יצרו הנאשמים מצג כוזב בכך שהתובעים הוצגו ונרשמו כעובדים של נאשמת 3 כאשר בפועל כלל לא עבדו בה.
 5. במעשיהם המתוארים לעיל, הכינו וקיימו הנאשמים רשומות כוזבות, וספרי הנהלת החשבונות של נאשמת 3 לא שיקפו את המצב האמיתי ביחס למספר העובדים בה, כמו גם את הוצאות שכר העבודה האמיתיות שעמדו בהן.
 6. בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום, הגישה נאשמת 3, באמצעות נאשמים 1-2, לפקיד השומה דוחות שנתיים על הכנסותיה בהתאם לסעיף 131 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] (להלן - פקודת מס הכנסה), כמפורט להלן:
 - (א) בשנת המס **2008** הוצהרו הכנסות בסך **17,019,702 ₪**.
 - (ב) בשנת המס **2009** הוצהרו הכנסות בסך **17,190,949 ₪**.
 - (ג) בשנת המס **2010** הוצהרו הכנסות בסך **17,893,134 ₪**.
 - (ד) בשנת המס **2011** הוצהרו הכנסות בסך **17,383,019 ₪**.
 7. בכל אחת משנות המס **2008-2011**, דיווחה נאשמת 3 באמצעות נאשמים 1-2, בדו"ח רווח והפסד, על הוצאות בגין שכר עבודה. ההוצאות "נופחו" וכללו בתוכן את הוצאות השכר הפיקטיביות של התובעים, בהתבסס על המסמכים המזויפים, כמפורט להלן:
 - (א) בשנת המס **2008** הוצאות בגין שכר עבודה בסך **2,104,878 ₪**, מתוכן **479,956 ₪** הוצאות פיקטיביות, היינו: שכר עבודה לתובעים, שכאמור לא

עבדו כלל בנאשמת 3.

(ב) בשנת המס 2009 הוצאות בגין שכר עבודה בסך 2,226,874 ₪, מתוכן 660,797 ₪ הוצאות פיקטיביות, היינו: שכר עבודה לתובעים, שכאמור לא עבדו כלל בנאשמת 3.

(ג) בשנת המס 2010 הוצאות בגין שכר עבודה בסך 2,287,766 ₪, מתוכן 640,041 ₪ הוצאות פיקטיביות, היינו: שכר עבודה לתובעים, שכאמור לא עבדו כלל בנאשמת 3.

(ד) בשנת המס 2011 הוצאות בגין שכר עבודה בסך 2,033,617 ₪, מתוכן 362,392 ₪ הוצאות פיקטיביות, היינו: שכר עבודה לתובעים, שכאמור לא עבדו כלל בנאשמת 3.

סה"כ בשנות המס 2008-2011 הוצאות בגין שכר עבודה, פיקטיביות, בסך 2,143,186 ₪.

8. בעשותם כאמור לעיל, הנאשמים הגדילו במרמה את הוצאותיה של נאשמת 3 והביאו בכך להקטנת הכנסתה החייבת.

9. בעשותם כאמור לעיל השמיטו הנאשמים הכנסות שיש לכלל בדו"ח.

10. בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום עזר סרגיי לנאשמת 3 להתחמק מתשלום מס במעשיו המתוארים לעיל. סרגיי היה מי שאיתר את התובעים, הציע למכור להם תלושי שכר פיקטיביים של נאשמת 3, מסר את המסמכים המזויפים לתובעים ואף גבה מהם סכום עמלה העומד על מאות שקלים לכל מסמך מזויף, כשאת "הוצאות שכר עבודתם" של התובעים נהג להחזיר לידי נאשמים 1 ו-2 במזומן לידיהם.

11. הנאשמים עשו את כל האמור לעיל במזיד ובכוונה להתחמק ממס, תוך שימוש במרמה, ערמה ותחבולה.

ב. הוראות החיקוק לפיהן מואשמים הנאשמים:

1. **הכנה וקיום של רשומות כוזבות** - 4 עבירות לפי סעיף 220(4) יחד עם סעיף 117 וסעיף 224א לפקודת מס הכנסה.

2. **שימוש במרמה, ערמה ותחבולה** - 4 עבירות לפי סעיף 220(5) יחד עם סעיף 117 וסעיף 224א לפקודת מס הכנסה.

3. **השמטת הכנסה מדו"ח** - 4 עבירות לפי סעיף 220(1) יחד עם סעיף 117 וסעיף 224א לפקודת מס הכנסה.

10. לכתב האישום צורפו שני נספחים, שאליהם הפנו כאמור עובדות כתב האישום:

נספח א' לכתב האישום (אליו מפנה **האישום השני**) - כולל את 21 שמות התובעים וסכומי השכר, שכביכול שולם להם. זאת, בהתייחס לכל אחת מארבע שנות המס הרלוואנטיות, דהיינו: שנות המס 2008-2011, ובסכומים כוללים כמפורט בסעיף 7 לעובדות האישום השני, המצוטט לעיל.

נספח ב' לכתב האישום (אליו מפנה **האישום הראשון**) - כולל את 21 שמות התובעים, מציין אילו מהם

הגישו תביעה למל"ל ומפרט מהי טובת ההנאה שקיבלו בזכות התלושים הכוזבים, ובהתאם נקבע מספר העבירות בהן הואשמו הנאשמים באישום הראשון. יש לציין כי תובעת אחת נשמטה בטעות מנספח ב', כפי שהעיר ב"כ הנאשמים, בהגנותו, במסגרת תשובתו לכתב האישום.

ג. השתלשלות ההליכים עד תחילת שמיעת הראיות:

11. כפי שאוזכר כבר לעיל, הדיון בתיק החל בפני כב' השופטת מרגולין, שדנה בטענות המקדמיות שהעלתה ההגנה וגם ניהלה הליך גישור, אשר הבשיל לכדי הסדר טיעון בעניינו של סרגיי (נאשם 4).

(1) הטענות המקדמיות:

12. ההגנה העלתה את טענותיה המקדמיות בשני שלבים נפרדים: **האחד**, בטרם מתן התשובה לאישומים, **והשני**, במסגרת התשובה לאישומים מטעם שלושת הנאשמים שלפניי. בנסיבות אלה ניתן בעניין הטענות המקדמיות שתי החלטות נפרדות. נוכח העובדה שההגנה חזרה והעלתה את אותן טענות גם במסגרת הליך שמיעת הראיות לפניי, ישנה חשיבות לא מבוטלת בפירוט שלהלן בדבר הטענות שהועלו בפני כב' השופטת מרגולין והחלטותיה בהן.

(א) החלטת כב' השופטת מרגולין מיום 18.9.14 (להלן - ההחלטה הראשונה בטענות המקדמיות):

13. בשלב הראשון העלתה ההגנה טענות מקדמיות, שכללו טענות להגנה מן הצדק וטענה לפגם או פסול בכתב האישום. הטענות להגנה מן הצדק כללו שלוש טענות נפרדות ועצמאיות, אשר תוארו בהחלטה כלהלן:

ראשית, טוענת ההגנה כי לאחר הגשת כתב האישום נשלחו לנאשמים מטעם היחידה החוקרת הודעות בדבר סגירת תיקי החקירה נגדם ביחס ל-14 תובעים מתוך 21 המנויים באישום הראשון. לשיטת ההגנה, הותרת האישום על כנו לאחר מסירת ההודעות האמורות מהווה הכשר פסול לרשות לדבר בשני קולות, ופוגעת בעקרונות הצדק ובציפיות של הנאשמים והרשות מושתקת מהעלאת טענה בניגוד להודעות הסגירה.

שנית, נטען לאכיפה בררנית ופסולה בנקיטת הליכים כלפי נאשמת 3 ובאי נקיטת הליכים והימנעות מקיום חקירה כלפי חברות נוספות, שלרשות החוקרת על פי הנטען ידוע כי פעלו באותה מתכונת.

שלישית, הועלתה טענה לאכיפה בררנית באי נקיטת הליכים נגד התובעים למרות היותם הנהנים העיקריים ממעשי המרמה הנטענים.

14. בנוסף טענה ההגנה גם לפגם בכתב האישום, משום שהנאשמים הואשמו בסיוע לתובעים לקבל דבר במרמה על אף שבכתב האישום (המקורי) לא צוין מה קיבל כל תובע, אם בכלל, על יסוד התלושים והמסמכים הכוזבים.

15. לאחר עיון החליטה כב' השופטת מרגולין לדחות את הטענות להגנה מן הצדק ולקבל את הטענה לפגם בכתב האישום, כלהלן:

(א) הטענה בעניין משלוח הודעות סגירה לנאשמים לגבי 14 תיקי חקירה -

נקבע בהחלטה כי המשלוח המוטעה של הודעות סגירה לנאשמים, שנעשה לאחר שהוגש כתב האישום, לא יכול היה להיות בסיס לפיתוח ציפיות לגיטימיות מצד הנאשמים; וכדברי בית המשפט: "אכן, עצם משלוח הודעות הסגירה מהווה תקלה שיש מקום לערוך בקשר אליה בדיקה ברשות החוקרת. עם זאת, בנסיבות העניין מקובלת עליי טענת המאשימה שאין מדובר בטעות מהותית שיש לה השלכה אופרטיבית על ההליך שלפני... מעבר לצורך אעיר כי גם אם לוחות הזמנים היו הפוכים, וההודעות היו נשלחות לפני הגשת כתב האישום, אין בכך כדי לחייב מסקנה גורפת שהמאשימה מושתקת ומנועה מפתיחת התיקים מחדש"^[1].

(ב) הטענה לאכיפה בררנית בהשוואה לחברות אחרות שפעלו באותה מתכונת בה פעלה נאשמת 3 -

נפסק בהחלטה כי: "לא ניתן לקבוע על סמך הראיות שהוצגו, שהיתה לרשות החוקרת חובה לפתוח בחקירה ביחס לאותן חברות, ושמדובר בחברות ששיטת פעולתן, היקף פעולתן ואופי הפעולה דומה לנאשמת 3, עד כי אי-נקיטת הליכי חקירה ותביעה כנגדן ונקיטת הליכים נגד נאשמת 3 מהווה אפליה פסולה. מבלי למעט מן האמור אציין כי בשלב זה ובהתאם לראיות שהוצגו, דומה לכאורה כי מדובר באכיפה חלקית הנובעת מאילוץ כוח אדם וחקירה ומשיקולים עניינים ולא מטעמים זרים ופסולים שיש להם נפקות במישור ההגנה מן הצדק בשל אכיפה בררנית". יחד עם זאת הוסף בהחלטה עוד, כי במהלך ניהול המשפט תוכל ההגנה להביא בפני בית המשפט תשתית ראייתית, אשר ככל שתצביע על מתן יחס שונה לגורמים דומים, הנובע מטעמים לא ענייניים, יבחן בית המשפט את משמעויותיה.

(ג) הטענות בדבר אי-העמדה לדין של התובעים -

צוין בהחלטה שהמאשימה הסבירה כי נגד 7 מן התובעים הוחלט לנקוט בהליכים פלייט, ביחס לשני תובעים נוספים נערכת השלמת חקירה וביחס ליתר התובעים הוחלט על סגירת התיקים בעילות של העדר עניין לציבור או חוסר ראיות. בנסיבות אלה, כך נקבע בהחלטה, "לא ניתן לטעון כי ננקט יחס שונה, לא הוגן ולא ענייני בטיפול במעורבים או כי היתה אבחנה בשרירות בין התובעים לבין הנאשמים, וניתן להיווכח שנערכה בדיקה מהותית שהובילה לתוצאות המפורטות בהתאם לתשתית הראייתית ולנסיבות... הגם שהתובעים הם הנהנים הישירים מכספי המרמה, הרי שבמצב דברים שבו הטענה היא לפעילות מתוכננת, שיטתית מרמית מצד הנאשמים שלפניי בסיוע לאותם מעשי מרמה, כשתכלית הפעילות היא השמטת הכנסות בנאשמת 3 בהיקף ניכר, הרי שיש משנה חומרה בפעילות הנטענת, ככל שתוכח, וחומרה זו עולה באופן ברור על חומרת המעשים של כל תובע ותובע".

(ד) הטענה לפגם בכתב האישום בכך שלא צוין בו מה קיבל כל תובע, אם בכלל, על יסוד התלושים והמסמכים הכוזבים -

נקבע בהחלטה כי קבלת ה"דבר" מהווה חלק מיסודות העבירה של קבלת דבר במרמה. לכן, "מקום שמיוחסת לנאשמים עבירה של סיוע לקבלת דבר במרמה, מחויבת המאשימה לפרט מהו הדבר שהתקבל כחלק מיסודות עבירת המרמה הנטענת". משכך נדרשה המאשימה לפרט, בכתב האישום, מה עשה כל אחד מהתובעים עם המסמכים הכוזבים, בפני אילו גורמים הציגם, אם בכלל, ואם התקבל

דבר במרמה מאותם גורמים על סמך אותם מסמכים.

16. הטענות המקדמיות במישור ההגנה מן הצדק נדחו אפוא כולן, אם כי הושאר להגנה פתח צר להבאת ראיות להוכחת טענותיה בדבר איכפה בררנית בהשוואה לחברות אחרות (שלטענת ההגנה פעלו באותה מתכונת בה פעלה נאשמת 3). יוטעם כי מדובר ב"פתח צר" גרידא, שכן בית המשפט, הגם שלא חסם את דרכה של ההגנה בהבאת ראיות בהקשר זה, קבע כאמור כי על פי החומר שהונח לפניו אין בסיס לטענה בדבר קיומה של הגנה מן הצדק.

17. להבדיל, הטענה המקדמית בדבר פגם בכתב האישום - דהיינו: פגם בכך שלא צוין בכתב האישום מה קיבל כל תובע על יסוד התלושים והמסמכים הכוזבים - נתקבלה. בעקבות ההחלטה הוגש אפוא כתב אישום מתוקן בו הוסף נספח נוסף - **נספח ב'** - המפרט את העובדות הנ"ל בהתייחס לכל אחד ואחד מ-21 התובעים. לגבי חלק מהתובעים צוין בנספח ב' שהם קיבלו מהמל"ל גמלה; לגבי חלק אחר - שקיבלו מהמל"ל "רצף ביטוחי"; ולגבי חלק נוסף - ש"לא ידוע" מה קיבלו. בנוסף, לגבי תובעת אחת צוין כי התאפשר לה לפתוח חשבון בנק על-סמך התלושים הכוזבים.

(ב) החלטת כב' השופטת מרגולין מיום 2.3.15 (להלן - ההחלטה השנייה בטענות המקדמיות):

18. לאחר הגשת כתב האישום, שתוקן כאמור בעקבות ההחלטה הראשונה בטענות המקדמיות, הגיש ב"כ הנאשמים תשובה מפורטת לכתב האישום (ר' במסגרת בקשה מס' 15. להלן - התשובה לאישום). יובהר, כי בשלב זה התקדם המשא ומתן בין המאשימה לבין נאשם 4 (סרגיי) ועל-כן התשובה ניתנה רק על-ידי הנאשמים שלפניי (נאשמים 1-3). במסגרת התשובה לאישום טען ב"כ הנאשמים כי נספח ב', שהוסף כאמור לכתב האישום, יסודו בטעות, שכן נספח ב' אמור לכלול רק את התובעים שידוע כי קיבלו מהמל"ל **גמלה** שלא היו זכאים לה.

19. כב' השופטת מרגולין נדרשה לטענה זו בהחלטה מפורטת נוספת, מיום 2.3.15. בהחלטה זו היא ציינה, כי בחינת נספח ב' לכתב האישום מעלה שהוא כולל שלוש קבוצות תובעים, שיש להבחין ביניהן: **הראשונה**, תובעים שצוין כי "לא ידוע" על דבר שנעשה עם המסמכים הכוזבים שקיבלו; **השנייה**, תובעים שצוין כי קיבלו גמלה במרמה; **והשלישית**, תובעים - לרבות כאלה שלא הגישו תביעה למל"ל - אשר לא קיבלו גמלה אך צוין שקיבלו מהמל"ל "רצף ביטוחי".

20. על-יסוד גישתו של פרופ' ש"ז פלר, אשר אומצה בפסיקה, קבעה כב' השופטת מרגולין שאחריותו של מסייע לדבר עבירה עשויה להתגבש רק במצב דברים בו קיימת "תחילת ביצוע" של העבירה העיקרית. לכן, כאשר "לא ידוע" אם אמנם היתה תחילת ביצוע של העבירה העיקרית - לא ניתן לדבר על סיוע לה. לפיכך, במקומות שבהם צוין בנספח ב' ש"לא ידוע" אם התובעים קיבלו דבר במרמה על סמך התלושים הכוזבים (הקבוצה **הראשונה** הנ"ל), לא ניתן להאשים את הנאשמים בסיוע לתובעים אלה בקבלת דבר במרמה. להבדיל, כאשר מדובר בתובעים שקיבלו גמלה או רצף ביטוחי (הקבוצות **השנייה והשלישית**), מדובר בתובעים שקיבלו "דבר" ועל כן לא מתעוררת כל בעיה משפטית בהאשמת הנאשמים בסיוע להם.

21. מכאן, כך נקבע בהחלטה, שיש לקבל את בקשת ההגנה בהתייחס לקבוצה **הראשונה** הנ"ל של התובעים אך לדחות אותה בהתייחס לקבוצה **השנייה והשלישית**. יש להדגיש - בפרט נוכח העובדה שב"כ הנאשמים שב ומעלה טענות זהות לפניי - כי בהחלטה נדחתה מפורשות טענת הסניגור

שלפיה "רצף ביטוחי" אינו בבחינת "דבר" לצורך העבירה של קבלת דבר במרמה. נקבע, כי נוכח ההגדרה הרחבה של "דבר" ו"מרמה" בהוראות סעיף 414 לחוק העונשין, מחד גיסא, והאפשרות שגורם אחד יציג את המצג וגורם אחר ייהנה ממנו כאמור בהוראות סעיף 438 לחוק העונשין, מאידך גיסא, אין כל מניעה לייחס לנאשמים עבירה של סיוע לקבלת דבר במרמה גם לתובעים שבקבוצה השלישית הנ"ל.

(2) הסדר הטיעון בעניינו של נאשם 4:

22. כפי שאוזכר כבר לעיל, בעניינו של נאשם 4 (סרגיי) הגיעו הצדדים להסדר טיעון, שבסופו של דבר היה הסדר מקיף, דיוני ומהותי גם יחד:

במישור הדיני - הוגש כתב אישום מתוקן, שכלל בין השאר תיקון במספר העבירות בהן הואשם סרגיי. סרגיי הודה בעובדות כתב האישום המתוקן והורשע על-יסוד הודאתו זו בעבירות שבהן הואשם, דהיינו: **סיוע לקבלת דבר במרמה**, לפי הוראות סעיף 415 יחד עם סעיף 31 לחוק העונשין (16 עבירות); **גרימה במרמה למתן גמלה**, לפי הוראות סעיף 398(א)(1) לחוק הביטוח הלאומי (16 עבירות); **עזרה לאחר להתחמק ממס**, לפי הוראות סעיף 220(5) יחד עם סעיף 117 וסעיף 224א לפקודת מס הכנסה (4 עבירות) (ר' בעמ' 11 ובעמ' 18 לפרוטוקול).

במישור המהותי - ב"כ המאשימה הודיעה כי המאשימה הסכימה להגביל את עצמה לטיעון למאסר בפועל לתקופה של שמונה חודשים, וכן לקבלת תסקיר שירות המבחן וחוות דעת הממונה על עבודות השירות.

23. בית המשפט נעתר לבקשות הצדדים והורה על הכנת תסקיר וחוות דעת כמבוקש. תסקיר שירות המבחן, שנערך בהתאם להחלטה זו, הצביע על נטילת אחריות חלקית בלבד של סרגיי. עם זאת המליץ התסקיר, בשורה התחתונה, על הסתפקות בענישה של מאסר בפועל לתקופה שניתן לשאתה בדרך של עבודות שירות. בנסיבות אלה לא התנגדה ב"כ המאשימה, במסגרת הטיעונים לעונש, להטלת עונש שניתן לשאתו בדרך של עבודות שירות. יוטעם, כי בטיעוניה הבהירה ב"כ המאשימה שהמאשימה רואה את סרגיי כגורם שיזם את העבירות מהבחינה הרעיונית, אך כגורם המשני בביצוע העבירות משום ששימש כמתווך (בפרוטוקול, עמ' 19 שורה 22 ואילך).

24. בגזר הדין קבעה כב' השופטת מרגולין כי, בהתחשב במכלול נסיבות העניין, הסדר הטיעון אליו הגיעו הצדדים הוא בגדר הסביר ועל כן החליטה לכבדו, הגם שציינה כי ההסכמה לעונש מאסר שניתן לשאתו בדרך של עבודות שירות היא מקלה למדי.

בגזר הדין צוינו - בהקשר זה של בחינת סבירות הסדר הטיעון - מספר שיקולים מצטברים, שביניהם שיתוף הפעולה של סרגיי עם רשויות אכיפת החוק וההודאה בפני בית המשפט בהזדמנות הראשונה, וכן נסיבותיו האישיות והמשפחתיות של סרגיי ומצבו הרפואי, כאשר מדובר במי שחלה במחלת הסרטן ועבר עקב כך ניתוח וטיפולים רפואיים נוספים (בפרוטוקול, עמ' 23 שורה 26 ואילך).

דינו של סרגיי נגזר, אפוא, בהתאם להסכמות הצדדים והושתו עליו העונשים הבאים: מאסר בפועל לתקופה של 6 חודשים, שניתן לשאתו בדרך של עבודות שירות; מאסרים מותנים; קנס כספי בסך של 25,000 ₪ או 3 חודשי מאסר תמורתו; והתחייבות להימנע מעבירה.

25. כיום מבקשת ההגנה להיבנות מאי-התאמות מסוימות שבין דברי סרגי המצוטטים בתסקיר לבין העובדות שבהן הוא הודה (ר' בסעיף 278 ואילך לסיכומי ההגנה, שם מצוין בטעות כי מדובר בתסקיר הממונה על עבודות השירות). לפיכך מן הראוי לציין, כי הן במסגרת הטיעונים לעונש בעניינו של סרגי והן בגזר דינו צוינו אי-ההתאמות הנ"ל, אך הובהר כי סרגי עומד על כל פרטי העובדות בהן הודה בבית המשפט תוך שתוארו קשיי שפה ותקשורת מסוימים בין סרגי לבין קצינת המבחן (בפרוטוקול, עמ' 19 שורה 10 ואילך, וכן בגזר הדין עצמו, בעמ' 22 שורה 32 ואילך).

(3) העברת התיק לפני:

26. בשלב זה - ולאחר שהצדדים דנא לא הגיעו לידי הסכמות - הועבר התיק לשמיעת הראיות לפני. חרף זאת, דומה כי דעתם של ב"כ הצדדים לא נתקררה ואף אני נדרשתי לבקשות וטענות שונות במישור המקדמי. אין צורך להביא כאן את פרטי בקשות ב"כ הצדדים והחלטותיי בהן (ר' בפרוטוקול, עמ' 29 ואילך). עם זאת יש לציין, כי בשלב בו הועבר התיק לפני טרם הוגש כתב אישום מתוקן נוסף בעקבות ההחלטה השנייה בטענות המקדמיות. בנסיבות אלה טענה ב"כ המדינה (דאז) כי ההחלטה הנ"ל אינה מחייבת את מותב זה, כאשר התיק הועבר אליו לשמיעת הראיות לאחר הליך גישור. בדחותי טענה זו ציינתי כי "אכן, שמיעת התיק הועברה לפני, אך פשיטא כי אין בכך כדי להציב את בית משפט זה כמעין ערכאת ערעור על השופטים הקודמים שדנו בתיק" ולפיכך הוריתי על הגשת כתב אישום מתוקן בהתאם (בפרוטוקול, עמ' 30 שורה 29). כתב אישום מתוקן אכן הוגש, והוא נוסח כתב האישום שנדון לפני מאז.

27. עוד יש לציין כי בין לבין, עוד בטרם הועבר התיק לשמיעת הראיות לפני, נדונה בקשה שהגישה ההגנה בעניין חומרי חקירה בפני מותב נוסף, כב' השופט ש' מלמד. יובהר, כי הגם שדובר בבקשה לפי הוראות סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - החדס"פ), היא נדונה במסגרת התיק העיקרי (ר' בפרוטוקול, עמ' 7 ואילך).

ד. המחלוקת העובדתית בין הצדדים:

28. היקף הראיות שהובאו לפני בית המשפט בתיק זה - הן במסגרת פרשת התביעה והן במסגרת פרשת ההגנה - הוא עצום וכולל מוצגים המכילים יחדיו אלפי עמודים. יחד עם זאת, כמסתבר החל בתוכן התשובה לאישום וכלה בסיכומי ההגנה, ההגנה מודה כיום בעובדות מהותיות לא מעטות, כלהלן:

ראשית, נאשמים 1-2 מודים כי שימשו, בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום, כבעלים ומנהלים פעילים של נאשמת 3. כמו כן מודים הנאשמים, כי נאשמת 3 הגישה לפקיד השומה דוחות שנתיים על הכנסותיה, בתקופה הרלוואנטית, באמצעות נאשמים 1-2.

שנית, הנאשמים מודים כי 21 התובעים הנקובים בכתב האישום "הינם עובדים של נאשמת 3 או למצער מופיעים בספרי נאשמת 3 כעובדיה" (ר' בסעיף 8 לעמ' 5 לתשובה לאישום).

שלישית, הנאשמים אינם חולקים על ההיבט החשבונאי הנוגע לעבירות המס בהן הם מואשמים. כלומר, הנאשמים אינם חולקים על המספרים הנקובים בסעיף 7 לעובדות האישום השני (ובנספח א' לכתב האישום) כמספרים המבטאים נכונה את ההוצאות עליהן דיווחה נאשמת 3 בגין שכר עבודה בהתייחס

לכל אחד מהתובעים (בכפוף להערה בפסקה 131 שלהלן). הנאשמים אמנם טוענים בהקשר זה טענות שמעבר להיבט החשבונאי - בטענה כי חלק מהתובעים עבדו בפועל אצל נאשמת 3 ועל כן יש להפחית את השכר ששולם להם מהסכום שבגיננו מואשמים הנאשמים בדבר עבירה (ר' בסעיף 638 לסיכומי ההגנה) - אך אין בכך כפירה בהיבט החשבונאי הנ"ל.

רביעית, הנאשמים אינם חולקים כי מי מבין התובעים שטענו בחקירותיהם שלא עבדו אצל נאשמת 3 אמנם לא עבדו אצלה (ר' ברישא לתשובה לאישום). כפי שמובהר גם בסיכומי ההגנה (בסעיף 638), אף לשיטת ההגנה מדובר ברוב המכריע של התובעים.

וחמישית, ההגנה אינה חולקת על עצם התקיימות התכנית העבריינית המתוארת בפתח הכרעת הדין (בפסקה 4 דלעיל), שכן היא מודה במפורש כי סרגיי הוא זה שהעביר לנאשמים את פרטי התובעים (ר' בסעיף 10 לתשובה לאישום). כלומר, ההגנה אינה מתמקדת בעצם התקיימות התכנית העבריינית אלא בטענה שהנאשמים לא היו מודעים לה, לא היו שותפים לה בדרך כלשהי ולא הרוויחו ממנה דבר.

מכאן, שהלכה למעשה עמדת ההגנה אינה טענה לחפות מוחלטת אלא טענה לאחריות מופחתת ומינורית של הנאשמים שלפניי בהשוואה לסרגיי. ההגנה מודה כי **"נאשמים 1-2 התרשלו בכך שהאמינו לנאשם 4 שהינו מביא עובדים לנאשמת 3 וכן התרשלו בכך שלא ביצעו בקרה וביקורת בכל הקשור להעסקת עובדים"**, ואף מוסיפה: **"בגין התנהלותם של נאשמים 1-2 ניתן לכל היותר לייחס להם עבירה לפי סעיף 217 לפקודה"** (ר' בעמ' 8 לתשובה לאישום). יש להעיר כי הסניגור נ ג דברים אלה בסיכומיו, תוך שציין כי סעיף העבירה המתאים, אם בכלל, הוא סעיף 218 לפקודת מס הכנסה. ר' בסעיף 508 ואילך לסיכומי ההגנה).

29. גדר המחלוקת בין הצדדים, ברובד העובדתי, מתמקד אפוא כיום בטענת הנאשמים כי הם "לא ידעו" על מעשיו הפליליים של סרגיי. כמו כן, ההגנה מעלה מספר טענות עובדתיות נוספות, בהקשר לכמות התובעים הפיקטיביים וכן ה"דבר" שהם קיבלו מהמל"ל, אם בכלל, על יסוד התלושים הכוזבים. בהתאם, הדיון שלהלן יתמקד בסוגיות אלה.

ה. גרסתו של סרגיי בחקירת המשטרה ובמשפט וטענת ההגנה בדבר היותו "עד מדינה":

30. בהתאם להסכמות הצדדים, ההודעות שנגבו מסרגיי במהלך חקירת המשטרה [2] הוגשו במסגרת תיק מוצגי התביעה כחקירה ראשית, ויובהר כי מדובר בחקירות שהוקלטו ותמליליהן צורפו להודעות. נוכח הסכמות אלה, חקירתו הראשית של סרגיי בבית המשפט היתה קצרה ביותר והתמקדה באישור הודעותיו ופרטי הרשעתו (בפרוטוקול, עמ' 33-34). בדיון נכח מתורגמן לשפה הרוסית, בו נעזר סרגיי מדי פעם. יוער כי סרגיי ציין שאינו קורא עברית (שם).

(1) הודעותיו של סרגיי:

31. מתחילת הדרך נחקר סרגיי במשטרה, בפרשה זו, באזהרה. בהודעתו הראשונה (ת/19, מיום 5.10.11) ובהודעתו השנייה (ת/20, מיום 9.10.11) הכחיש סרגיי כל עבירה. עם זאת, בהודעה הראשונה תיאר סרגיי את הקשר המשפחתי שלו לנאשם 1, הסביר כי נאשם 2 הוא שותפו של נאשם 1 בסופר ואישר כי הוא (סרגיי) ביקר בסופר (ת/19, שורה 107 ואילך). עוד יש לציין, כי סרגיי מסר שיצא

לגמלאות ביום 8.10.10, בעקבות הניתוח שעבר, וסיפר על טיפולי הכימותרפיה אותם הוא עובר (שם, שורה 19 ושורה 140 ואילך). גם בהודעה השנייה (ת/20) הכחיש סרגי כאמור כל עבירה ואף סרב לענות על חלק מהשאלות. זאת, הגם שמתמליל החקירה עולה כי החוקרים שבו והטיחו בסרגי כי הגיעה העת שיספר את האמת וכדאי שייעשה כן (ר' בתמליל ת/20א, החל בעמ' 30).

32. בהודעה השלישית, שנגבתה כמעט חודשיים לאחר מכן (ר' ת/21, מיום 1.12.11), התמיד סרגי בהכחשתו. כל זאת, חרף עובדות וראיות שהוטחו בו בעניין תלושי שכר כוזבים שקיבלו תובעים בתיווכו, כמו גם דבריו של החוקר, פקד רן הרנס, שלפיהם כדאי לו לספר את האמת וכי אם החוקרים ימשיכו "לחפור" הם עשויים לגלות סכומי עבירה נוספים (ר' בתמליל ת/21ב, עמ' 18-19). עם זאת, בשלב מסוים במהלך גביית ההודעה שינה סרגי את טעמו (ר' גם במזכרו של פקד הרנס, המצורף לת/21) והחליט לספר את האמת, כלהלן:

אני רוצה לספר לך את האמת לגבי [ה]קשר שלי לסופר שוק. אני חליתי בשנת 2008 בסרטן הלימפה. [ב]עקבות המחלה לא יכולתי להמשיך לעבוד בפורד מערכות. בזמן שעבדתי בפורד מערכות הכרתי את ג"ב (תובעת מס' 1 - ש.א. [3])... אני פגשתי אותה בתחנה המרכזית היא עבדה בזנות. היא ביקשה ממני לעזור לה עם תלוש משכורת ואני הסכמתי כי היו לי שעות נוספות שבפורד לא רצו לתת לי תשלום עליהן. לכן מסרתי להנהלת חשבונות בפורד מערכות את הפרטים של ג"ב כעובדת שלי. הפיקו לה תלושי שכר בזמן שלא עבדה בכלל בפורד מערכות. אני קיבלתי את השכר שהגיע לה... (ת/21, שורה 188 ואילך).

33. את התפתחות הפרשה דנא תיאר סרגי כלהלן:

אחרי שעזבתי את פורד בגלל המחלה, פנה אליי מיקי רפאילוב או שאני פניתי אליו ועלה הרעיון שאנחנו נוציא תלושים של סופר שוק כמו שעשיתי בפורד מערכות. מהבנות שהכרתי בתחנה המרכזית בתל אביב שעבדו בזנות קיבלתי העתקים של ת. זהות ומסרתי למיקי כדי [ש]ירשום אותן כעובדות בסופר שוק. את התלושים שהוציא מיקי ואת השיקים אני הייתי מוסר לבנות האלה, הייתי מתקשר אליהן בטלפון וקובע איתן מפגש. זה היה בסביבות ה-10 לחודש. הבנות היו נותנות לי במזומן את הסכום שהיה רשום בשיק. את השיק היו מפקידות בחשבון שלהן. הבנות היו משלמות לי לפי 10% מהסכום שקיבלו בדרך כלל, היו כאלה שלא היה להם כסף אז לא לקחתי. למשל ל-ל"מ (תובעת מס' 15 - ש.א.) לא לקחתי כסף כמה פעמים. ל"מ לא עבדה בסופר שוק בכלל, הכרתי אותה דרך הבנות בתחנה המרכזית. היא קנתה ממני תלושים ושילמה לי 200 ₪ לכל תלוש... את הכסף המזומן שקיבלתי מהבנות העברתי למיקי גם בבית שלו או בסופר שוק. הוא לא היה סופר את הכסף (ת/21, שורה 199 ואילך).

34. כשנשאל סרגי מה היה חלקו של נאשם 2 ב"סידור" הנ"ל השיב שאינו יודע, וכשנשאל אם נאשם 2 יכול לומר שלא ידע על הסידור הוסיף: "יכול להגיד ככה כי מיקי מתעסק בעובדים ומשכורות וארטור בסחורה. אני קיבלתי רק 1500 ₪ בערך כל חודש מהסיפור הזה. מיקי וארטור קיבלו את הכסף במזומן" (ת/21, שורה 218 ואילך).

להודעה זו (ת/21) מצורף כאמור מזכר שערך פקד הרנס, בו הוא מתאר את דבריו של סרגי בעת שהחליט לספר את האמת, שאותם ביקש לא לרשום. בין השאר, בעת שסרגי נשאל לגבי מידת הידיעה של נאשם 2 אודות מכירת התלושים, הוא סיפר: "באחת הפעמים שמסר למיקי את הכסף שקיבל מאחד הקונים,

התברר כי חסרים 100 ₪. ארטור דרש מסרגי שיחזיר את הסכום החסר (ר' במזכר הנ"ל, בעמ' 2).

35. הודעה נוספת, רביעית, נגבתה מסרגי ביום 27.12.11 (ת/22). בהודעה זו נחקר סרגי באופן נקודתי על פרטיהם ומעשיהם של תובעים רבים, לפי שמות שהוצאו מתוך ספר הטלפונים שבטלפון הנייד שלו (פלט של אנשי הקשר מהטלפון הנייד צורף להודעה). לתשובותיו של סרגי לשאלות אלה נתייחס בהמשך הדברים, במסגרת הדיון הפרטי בעניינם של התובעים. בסוף ההודעה, כשנשאל סרגי אם יש לו מה להוסיף, הוא השיב: **"אני מצטער על מה שעשיתי. תעזרו לי. הייתי מטומטם"** (ת/22, שורה 90).

(2) חקירתו הנגדית של סרגי:

36. ב"כ הנאשמים חקר את סרגי חקירה נגדית נמרצת, מקיפה וממושכת, תוך שהרבה להטיח האשמות חמורות, אשר באופן מובן גרמו לסרגי לזעם רב (ר' למשל בפרוטוקול, עמ' 71 שורה 8 ואילך). ואולם, חרף כל אלה עמד סרגי על גרסתו והדגיש כי הוא דובר אמת.

37. סרגי הסביר בחקירתו הנגדית, כפי שטען בחקירתו הראשית, כי בפרשה דנא הוא היה **"שליח"** של הנאשמים ולא יותר מכך (בפרוטוקול, עמ' 34 שורה 31). להאשמת הסניגור כי הוא נטל את כספי המשכורות הפיקטיביות לכיסו השיב סרגי כלהלן:

ש. כשהיית מקבל כסף מזומן מהבנות, היית סופר אותו?

ת. אני סופר ומחזיר לאדון מיקי.

ש. יש מישהו שראה שאתה מחזיר כסף לאדון מיקי?

ת. לא.

...

ש. מה אתה אומר על זה שאגיד לך שאתה לא החזרת כספים למיקי וארתור, וכל הכספים אצלך בכיס?

ת. שקר. איפה הכסף הזה? אצלי? (בפרוטוקול, עמ' 70 שורה 14 ואילך).

38. בהמשך להאשמת סרגי בנטילת הכספים לכיסו הטיח בו ב"כ הנאשמים כי למעשה אין כל הבדל בין מקרה פורד מערכות לבין הפרשייה דנא. ואולם, סרגי הכחיש את הדברים תוך פנייה ישירה לנאשם 1; וכדבריו:

אתה אומר ששמתי בכיס, אני לא שמתי בכיס. בפורד עבדתי ונתתי להם מי שעבד שעות נוספות. פה נתתי הכל למיקי (פונה למיקי) - מיקי, תגיד אמת! (בפרוטוקול, עמ' 71 שורה 18 ואילך).

39. ב"כ הנאשמים דרש מסרגי, מספר פעמים, להגדיר את המועדים שבהם הוא החל וסיים את תקופת עבודתו בפורד מערכות (בפרוטוקול, עמ' 40-42), הגם שסרגי הסביר לסניגור כי אינו זוכר

עמוד 13

מועדים תוך שהפנה אותו למסמכים בעניין (שם, עמ' 41 שורה 5).

ב"כ הנאשמים חקר את סרגיי גם על עבודתו בתקופה שקדמה לפורד מערכות, דהיינו: עבודתו של סרגיי בחברת בניר ובמקומות נוספים, ושאל אותו אם הוא מכר תלושים כוזבים גם של חברות נוספות (מעבר לפורד מערכות ונאשמת 3). ואולם, סרגיי השיב לשאלה זו בשלילה (שם, עמ' 55).

40. עוד יש לציין, כי הגם שב"כ הנאשמים האריך בסיכומיו בטענות אודות איומים ולחצים נפשיים, שהופעלו לטענתו על סרגיי במהלך חקירותיו, דווקא בהקשר זה הוא קיצר בחקירתו של סרגיי, אשר הכחיש את טענותיו:

ש. ...החוקר מאיים עלייך, אומר שילך אחורה בשנים, במילים אחרות יחקור על פורד. תאשר בבקשה שאתה הבנת מהמילים האלה שאם תדבר אז לא הולכים אחורה לפורד.

ת. לא יודע. אני לא זוכר את זה שהיה בכלל שככה שאלו.

...

ש. בשלב הזה שהחוקר אומר לך בוא תדבר, אני לא אלך אחורה, והוא מפתה אותך...

ת. אין לי תשובה לזה, אני לא יודע מה לענות.

ש. זה נכון שהחוקרים אמרו לך שאם לא תדבר, ולדעתי גם רואים את זה שעוד לפני שדיברת הם הכניסו לך גרסה לראש - תגיד כך וכך אחרת תהיה חייב בהרבה כספים במס הכנסה, תצטרך לשלם הרבה מיסים. זוכר דברים כאלה?

ת. לא (בפרוטוקול, עמ' 70 שורה 2 ואילך).

41. יתר על כן, הגם שבסיכומי ההגנה נטען כי סרגיי הוא לכל הפחות "עד מדינה לשיטתו" - דהיינו מי שהאמין מבחינה סובייקטיבית כי קיבל טובת הנאה בעבור עדותו - סרגיי לא נחקר בעניין זה.

בנוסף, ובאותו הקשר, יש לציין כי חרף היקפה הנרחב של החקירה הנגדית של סרגיי, ב"כ הנאשמים נמנע מלחקור את סרגיי אודות עבודתו בסופר של שתי תובעות, שכיום הוא טוען כי לא הוכח שלא עבדו בסופר, דהיינו: מ"ק (תובעת מס' 14) ו-ל"מ (תובעת מס' 15).

(3) דרך חקירתו של סרגיי במשטרה וטענת ההגנה בדבר היותו "עד מדינה":

42. באשר לדרך חקירתו של סרגיי במשטרה הועלו בסיכומי ההגנה שתי טענות, השלובות זו בזו, כלהלן:

האחת, הטענה כי מעמדו של סרגיי במשפט שלפניו הוא מעמד של "עד מדינה", שכן סרגיי הוא "שותף לאותה עבירה המעיד מטעם התביעה לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה", כאמור בהוראות סעיף 54א(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן - פקודת הראיות).

השנייה, הטענה כי הודייתו של סרגיי, המפלילה גם את הנאשמים, ניתנה רק לאחר שהופעלו עליו לחצים פסולים ובלתי הוגנים, הכוללים לחצים נפשיים ואיומים שונים.

43. ואולם, ההגנה לא הניחה או הצביעה על קיומה של תשתית ראייתית, שיש בה כדי לאפשר את קבלת טענותיה הנ"ל, ועל כן אין בידי לקבלן. יאמר מיד, בהתייחס לטענה השנייה, כי סרגיי אינו נאשם במשפט שלפני וממילא התנאים לקבילות הודיית נאשם - שנקבעו בהוראות סעיף 12 לפקודת הראיות - אינם נדרשים לצורך קבילות גרסתו לפני ולכל היותר עשויים להשפיע על המשקל שיש ליתן לה.

44. עם זאת, כאמור, אין לפני תשתית ראייתית לקבלת שתי הטענות גם יחד:

ראשית, סרגיי עצמו לא העלה כל טענה נגד אופן חקירתו במשטרה. מעבר לכך שסרגיי חזר על הודייתו גם במשפטו, כאשר הרשעתו בדין על יסוד הודיה זו הפכה חלוטה זה מכבר, גם בחקירתו הנגדית לפני סרגיי לא אישר את טענות הסניגור בנושא זה. יתר על כן, כאמור, סרגיי אף הכחיש מפורשות כי דיבר בחקירתו בעקבות הבטחה כזו או אחרת או בשל כך שהחוקרים, כביכול, "הכניסו לו גרסה לראש", ונחקר בהקשר זה בקיצור רב.

שנית, ב"כ הנאשמים הפנה בסיכומיו לאמירות כאלה ואחרות של החוקרים, המופיעות בתמלילי חקירותיו של סרגיי ושהן הם מעודדים אותו לספר את האמת (ר' בעמ' 40 ואילך לסיכומי ההגנה). ואולם, גם מבלי להתייחס לטענת ב"כ המאשימה כי מדובר ב"ציטוטים חסרים המוצאים מהקשרם" (בפרוטוקול, עמ' 568 שורה 16), האמירות הנ"ל אינן חורגות מהתבטאויות חוקרים שהותרו בפסיקה. כידוע, הלכה היא שלא כל אמירה של חוקר שיש בה משום שידול למסירת הודיה היא אמירה פסולה, לרבות כאשר מדובר במתן עצה שאינה משפטית, או בהסבר כי הודיה עשויה להביא להקלה עונשית (ר' י' קדמי, **על הראיות**, חלק ראשון (מהדורה משולבת ומעודכנת, תש"ע-2009), בעמ' 84-85, והאסמכתאות המאוזכרות שם). אכן, מתוך תמלילי חקירותיו של סרגיי עולה כי לא הונח בפניו פיתוי בלתי לגיטימי ולא הובטחה לו תמורה של ממש עבור הודיה, ועל כן יפה בעניינו סיכום ההלכה הנ"ל, שלפיו: "**בהיעדר הבטחה לתמורה של ממש, המשנה מהותית את מצבו של החשוד... אין לדבר על פיתוי או השאה**" (ר' קדמי, בספרו הנ"ל, בעמ' 85).

שלישית, סרגיי לא העיד לפני מטעם המאשימה "**לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה**". בהקשר זה הפנה ב"כ הנאשמים לכמה התבטאויות של פקד הרנס והחוקר ליאור בצ'וב, במהלך חקירותיו של סרגיי, שבהן הם ציינו כי אם ימשיכו בחקירה הם ימצאו עוד ועוד סכומים שלגביהם ביצע סרגיי עבירות בעבר (ר' בעמ' 38-39 לסיכומי ההגנה). לטענת ההגנה, דברים אלה מהווים איומים והבטחת טובת הנאה, בעת ובעונה אחת (ר' שם, בעיקר בסעיף 212). בחקירה הנגדית של פקד הרנס שאל אותו ב"כ הנאשמים על אמירה זו, הגם שלא הטיח בו כי מדובר באיומים (בפרוטוקול, עמ' 301 שורה 2 ואילך), ופקד הרנס הסביר כי כחוקר עליו להתמקד בחקירה שלפניו (שם, עמ' 303 שורה 9 ואילך). מכל מקום, גם בהתעלם מהסברו של פקד הרנס יהא זה מרחיק לכת לקבוע כי אמירה כגון הנ"ל עשויה להפוך נחקר ל"עד מדינה" ואין תמה בדבר שההגנה לא הביאה לפני כל מקרה שבו כך הוחלט.

ורביעית, לא למותר לציין עוד, כי הקלה כללית עם נאשם, המשתף פעולה עם רשויות אכיפת החוק, נובעת ישירות מהדין וכיום מעוגנת במפורש בהוראות סעיף 40(א)(6) רישא לחוק העונשין. פשיטא אפוא, כי אין בהקלה כללית כזו - להבדיל מטובת הנאה קונקרטי-ספציפית - כדי להפוך נאשם לעד במעמד

של "עד מדינה" במשפטם של שותפיו לעבירה. במאמר מוסגר לא למותר להוסיף כאן, כי גם בגזר דינו של סרגי צוין שיתוף הפעולה שלו בחקירה, הגם שאינו בבחינת "עד מדינה" (ר' בגזר הדין, בעמ' 23 שורה 31).

45. המסקנה המתבקשת היא, אם כן, שסרגי אמנם היה שותף לדבר עבירה של הנאשמים ועל כן, בהתאם להוראות סעיף 54א(א) לפקודת הראיות, עדותו טעונה "דבר לחיזוקה". יחד עם זאת, סרגי לא העיד במשפט לפניי, מטעם המאשימה, לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה, ולפיכך הוא אינו בא בגדר "עד מדינה" בהתאם להוראות אותו הסעיף.

ו. גרסאות התובעים, עיקר הראיות שהובאו בעניינם והמסקנות שיש לגזור מהן:

(1) כללי:

46. כפי שצוין בתחילת הכרעת הדין, קבוצת ה"תובעים" (כהגדרתם במונחי המל"ל) מונה, לפי נספחי כתב האישום, 21 תובעים, רובם ככולם - למעשה למעט אחד - נשים. להלן נתייחס לגרסאות תובעים אלה, על פי סדר הופעתם בנספחי כתב האישום, תוך בחינתן על רקע גרסתו של סרגי וראיות נוספות.

47. עם זאת, על מנת לא לחזור ולדון שוב ושוב בנקודות שאינן במחלוקת נוכח התשובה לאישום, או בנקודות החוזרות כחוט השני בין גרסאות התובעים השונים, הסקירה כאן תמוקד כלהלן:

ראשית, אין מחלוקת שכל התובעים דנא היו רשומים כעובדים בספרי נאשמת 3 בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום וקיבלו ממנה תלושי משכורות. יתר על כן, אף אין מחלוקת כי נאשמת 3 דיווחה לפקיד השומה, באמצעות נאשמים 1-2, אודות סכומי השכר ששילמה (לפי הדיווח) לתובעים. לפיכך, בסקירה שלהלן אין התייחסות לסכומים שנרשמו ברישומי נאשמת 3 כסכומים ששולמו לכל אחד מהתובעים.

שנית, אין מחלוקת שהתובעים שטענו שלא עבדו בסופר - דהיינו רוב רובם של התובעים - אמנם לא עבדו בו. לפיכך יש לקצר בתיאור הראיות בהקשר זה, למעט בעניינם של תובעים שלגביהם **קיימת מחלוקת** אם הם אמנם עבדו בפועל בסופר.

שלישית, אין מחלוקת כי חלק ניכר מהתובעים לא הועמדו לדין והתיקים נגדם נסגרו, בין בעילה של חוסר ראיות ובין בעילה של חוסר עניין לציבור, ורק נגד מספר תובעים הוגשו כתבי אישום. נושא זה כבר עלה כזכור במסגרת הטענות המקדמיות, כאשר עובר לעדויות התובעים, שהעידו לפניי, הוסיפה ב"כ המאשימה ופירטה את הנתונים בהתייחס לכל תובע (סגירת התיק ועילת הסגירה, או הגשת כתב אישום). מדובר אפוא בנתונים שאינם במחלוקת ואין צורך להתייחס אליהם במפורט בסקירה הראייתית שלהלן, כאשר ההתייחסות לשאלת משמעותם המשפטית תיערך בהמשך, במסגרת הדיון בטענות ההגנה להגנה מן הצדק.

רביעית, הודעות התובעים שנגבו במשטרה הוגשו חלף חקירתם הראשית, כאשר בבית המשפט התנהלו חקירות נגדיות בלבד, למעט חקירות ראשיות קצרות ונקודתיות לצרכי הבהרה[4]. יתר על כן, הלכה למעשה ההגנה לא חלקה על האמור בגרסאות התובעים בהתייחס להתנהלות שבינם לבין סרגי ובנסיבות אלה אין צורך להרחיב כאן בהיבטים אלה.

יש להוסיף, בהקשר זה, כי ב"כ הנאשמים שאל את התובעים שאלות זהות במספר נקודות, שברור שאין

צורך להידרש אליהן שוב ושוב בהתייחסות הפרטנית לעדויות התובעים. כך, למשל, ב"כ הנאשמים שאל את התובעים אם הם יודעים מהו פירושו של המונח "רצף ביטוחי", המשמש את המל"ל. התובעים השיבו, כצפוי, בשלילה, ופשיטא שאין צורך לחזור ולהידרש לעניין זה.

וחמישית ולבסוף, חלק מהראיות שהוגשו בעניינם של התובעים מטעם המאשימה הינן דומות וחוזרות על עצמן. כך, למשל, הוגשו תעודות עובדי ציבור מטעם המל"ל (להלן - תע"צ), אשר מלמדות על השווי הכספי של טובות ההנאה השונות שקיבלו התובעים מהמל"ל שלא כדין. רק לגבי חלק מתע"צ אלה קיימות מחלוקות בין הצדדים - למעשה לא על תוכן אלא על הרלוואנטיות שלהן - ועל כן הן יאוזכרו בסקירה שלהלן **רק במקרי המחלוקת**.

48. עוד יש להעיר, כי בסופו של יום מסתבר שכתב האישום מקל במידת-מה עם הנאשמים בכך שנספחי כתב האישום אינם מציינים עובדות מהותיות מסוימות, הגם שבמסגרת פרשת התביעה הובאו ראיות להוכחתן, וזאת בשני משורים שונים:

מישור אחד - היקף טובות ההנאה שקיבלו התובעים על-יסוד התלושים הכוזבים. כך, למשל, הוגשו תע"צ המלמדות על תשלומים שקיבלו תובעים מהמל"ל, גם כאשר מדובר בתובעים שבעניינם נרשם בנספח ב' לכתב האישום ש"לא ידוע" מהו ה"דבר" שהם קיבלו במרמה על סמך התלושים הכוזבים (ולפיכך הנאשמים לא הואשמו בהקשר לתובעים אלה בעבירה של סיוע לקבלת דבר במרמה, בהתאם להחלטה השנייה בטענות המקדמיות).

מישור שני - מניינם של התובעים, כלומר קיומם של שני עובדים פיקטיביים נוספים, שאינם מוגדרים כ"תובעים" בנספחי כתב האישום וממילא הנאשמים לא הואשמו בעבירות בעניינם.

49. בית המשפט רשאי אמנם להרשיע נאשם גם לפי עובדות שהוכחו לפניו ולא נטענו בכתב האישום, כגון העובדות הנ"ל, וזאת במסגרת סמכויותיו לפי הוראות סעיף 184 לחסד"פ ובהתאם לתנאים הנקובים בסעיף זה. יחד עם זאת, בהתחשב במכלול נסיבות העניין אין מקום לעשות שימוש בסמכויות אלה במקרה הספציפי דנא, ולהחמיר ולהרשיע את הנאשמים בעבירות שמעבר לעובדות כתב האישום, במיוחד מהטעמים הבאים:

ראשית, כתב האישום תוקן כזכור מספר פעמים עובר לתחילת שמיעת הראיות, כאשר הגרסה המונחת לפניי היא גרסתו החמישית. לפיכך, אין זה ראוי להעמיד את הנאשמים בפניי תיקון-למעשה נוסף באישומים נגדם.

שנית, עתירת המאשימה להרשעת הנאשמים גם לפי עובדות שלא נטענו בכתב האישום נעשתה בשלב מאוחר מאוד, דהיינו: בשלב האחרון של הדיון ובמסגרת השלמת סיכומים בעל-פה (בפרוטוקול, עמ' 567 שורה 23 ואילך).

ושלישית, לא מדובר בעובדות שיש בהן כדי לשנות באופן מהותי את המסגרת העובדתית שבגינה עומדים הנאשמים לדין. לפיכך, אין בהתעלמות מעובדות אלה משום פגיעה של ממש באינטרס הציבורי.

(2) התייחסות פרטנית לגרסאות התובעים על פי סדר הופעתם בנספחי כתב האישום:

(א) תובעת מס' 1 - ג"ב:

50. ארבע הודעותיה של ג"ב הוגשו חלף חקירתה הראשית (סומנו ת/52 עד ת/55) והיא נחקרה לפני בחקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 177 ואילך). בתחילת הודעתה הראשונה טענה ג"ב **"עבדתי בסופר אלפא שנמצא בתל אביב לא זוכרת איפה"** (ת/52, שורה 38), אך בהמשך הודתה כי רכשה תלויים כוזבים משום שעבדה ב**"שחור"** ונזקקה לתלויי שכר (שם, שורה 69). ג"ב סיפרה כי סרגיי, שאליו הגיעה בתיווכה של אישה אחרת (ת/52, שורה 124), הוא שהיה מביא לה את התלויים. ג"ב תיארה את ההתנהלות מול סרגיי כלהלן: **"הוא היה נותן לי תלוש ואני הייתי נותנת לו 300 ₪ ובנוסף הייתי מחזירה לו את המשכורת שהיתה נכנסת לחשבון בנק שלי והייתי מושכת אותה במזומן"** (ת/52, שורה 76 ואילך. ר' גם בפרוטוקול, עמ' 180 שורה 7 ואילך).

51. עוד ציינה ג"ב כי סרגיי היה מביא לה שיק לצורך תשלום השכר, כי היא התנהלה מולו בלבד וכי אף פעם לא היתה בסופר. עם זאת, בהמשך הוסיפה ג"ב: **"ביקשתי ממישהו שזה לא סרגיי שיעשו לי סכום הכי נמוך שאפשר. סרגיי היה רק שליח"** (ת/52, שורה 105). לגרסתה, היא קיבלה "מכתב פיטורין" לאחר שלא רצתה להמשיך בסידור הנ"ל (שם, שורה 92 ואילך). עוד יש לציין כי ג"ב מסרה שסרגיי סיפק לה בעבר הרחוק יותר, בשנים 2005 עד 2007, תלויים כוזבים מחברת פורד מערכות (ת/53, שורה 21 ואילך). כמו כן הוסיפה ג"ב וסיפרה על מקומות נוספים שמהם קיבלה בעבר תלויים כוזבים, החל משנת 1999, אך ציינה כי כבר **אינה זוכרת באמצעות מי קיבלה אותם**.

52. סרגיי סיפר, כפי שכבר צוין לעיל במסגרת ההתייחסות לעדותו, על הקשר שלו עם ג"ב ואף זיהה אותה בתמונה (ר' בפסקה 32 דלעיל וכן בת/21, שורה 190). כזכור, סרגיי מסר - בדיוק כמו ג"ב - כי הקשר ביניהם התחיל כשהוא עבד בחברת פורד מערכות, כאשר לאחר מכן הוא העביר אותה לנאשמת 3 (בפרוטוקול, עמ' 55 שורה 9).

53. בעניינה של ג"ב הוגשו שתי תע"צ (ת/56 ות/164), המלמדות על קבלת תשלומים מהמל"ל, על יסוד תלויים כוזבים, הן בעבור דמי אבטלה והן בעבור הבטחת הכנסה. ואולם, בנספח ב' לכתב האישום נרשם "לא ידוע" בהתייחס ל"דבר" שקיבלה ג"ב על סמך התלויים הכוזבים. לכן, בהתאם לקביעה המשפטית הנ"ל - בדבר אי-הרחבת המסגרת העובדתית מעבר לנטען בכתב האישום - אין מקום להתייחס לנתונים שבתע"צ אלה.

(ב) תובעת מס' 2 - ח"א:

54. הודעתה של ח"א הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/46) והיא נחקרה לפני בחקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 118 ואילך). ח"א מסרה בהודעתה כי בשנים 2008 ו-2009 רכשה מסרגיי **"אולי שמונה או עשר[ה]"** תלויים (ת/46, שורה 37). לדבריה, היא שילמה לסרגיי 250 ₪ עבור כל תלוש, תשלום שסרגיי הציג כתשלום למס בריאות (שם, שורה 65). ח"א הודתה כי היא לא עבדה בנאשמת 3 ומעולם לא היתה בסופר (שם, שורה 76 ואילך), אם כי טענה שלא היה לה כל צורך בתלויים ומעולם לא עשתה בהם שימוש משום שהיה לה עסק וממילא שילמה לביטוח הלאומי (שם, שורה 47 ואילך).

55. סרגיי סיפר, הן בהודעה (ת/22, שורה 18) והן בחקירתו הנגדית בבית המשפט, כי הוא מכר ל-ח"א תלויים כוזבים של נאשמת 3, הגם שטען שעשה זאת לתקופה קצרה (שם וכן בפרוטוקול, עמ' 58 שורה 22 ואילך).

ב"כ הנאשמים עימת את סרגיי עם גרסת ח"א, שלפיה היא לא היתה זקוקה לתלושים משום שהיה לה עסק משלה, ושאל אותו אם ייתכן שהוא הוציא לה תלושים ללא ידיעתה. סרגיי השיב: **"אין דבר כזה"** (בפרוטוקול, עמ' 59 שורה 21).

(ג) תובעת מס' 3 - א"מ:

56. הודעתה של א"מ הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/47) והיא נחקרה לפני בחקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 97 ואילך). א"מ הודתה כי היא לא עבדה בסופר אך טענה שאינה יודעת מדוע היא רשומה כעובדת שם (ת/47, שורה 15 ואילך). א"מ אמנם אישרה שהיא מכירה את סרגיי כ"**חבר של חברה שלי שהייתי איתה פעם בקשר**" (ת/47, שורה 35), אך לא מעבר לכך.

57. סרגיי מסר בחקירתו במשטרה, בהתייחס ל-א"מ: **"אני מכיר אותה. היא גם ביקשה ממני תלושים של סופר שוק בשביל הבנק אני חושב. היא התגרשה והיתה צריכה תלושים להראות שהיא עובדת כדי שלא ייקחו לה את הילדים... מכרתי לה תלושים של סופר שוק. במשך כמה חודשים. היא לא עבדה בסופר שוק"** (ר' ת/22, שורה 36 ואילך. שמה של א"מ ומספר הטלפון שלה הופיעו באנשי הקשר בטלפון הנייד של סרגיי). בחקירתו הנגדית בבית המשפט זיהה סרגיי את א"מ בתמונה, הגם שלא זכר את נסיבות ההיכרות (בפרוטוקול, עמ' 66 שורה 8 ואילך). לאחר שרוענן זיכרוננו ענה סרגיי כי אמנם מכר ל-א"מ תלושי שכר כוזבים (שם, שורה 30).

58. בעניינה של א"מ הוגשה תע"צ (ת/145), המלמדת על קבלת רצף ביטוחי מהמל"ל על יסוד תלושים כוזבים. ואולם, בנספח ב' לכתב האישום נרשם "לא ידוע" בהתייחס ל"דבר" שקיבלה א"מ על סמך התלושים הכוזבים. לכן, בהתאם לקביעה המשפטית בדבר אי-הרחבת המסגרת העובדתית מעבר לנטען בכתב האישום, אין מקום להתייחס לנתונים שבתע"צ זו.

(ד) תובעת מס' 4 - א"ר:

59. הודעתה של א"ר הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/60) והיא נחקרה לפני בחקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 266 ואילך). בחקירתה טענה א"ר, תחילה, כי סרגיי קיבל אותה לעבודה בסופר, ואף סיפרה על אחראי בשם "**מישה**", שאליו באים **"עם כל השאלות"** (ת/60, שורה 61). עם זאת, בהמשך שינתה טעמה, הודתה שלא עבדה בסופר והסבירה שהסתירה זאת משום שלא רצתה להפליל את סרגיי (שם, שורה 219).

60. את התנהלותה מול סרגיי - לאחר שיצרה עמו קשר באמצעות מכרה - תיארה א"ר כלהלן: **"...אני נפגשתי עם סרגיי ברחוב הרואה, הוא היה מגיע אלי אני אמרתי שאני צריכה תלושים, שאני צריכה לשלם מס הכנסה ובריאות וסרגיי אמר לי שאין בעיות, אני נתתי לו מזומן והוא ה[ה] נותן לי צ'ק עם המשכורת"** (ת/60, שורה 221 ואילך). בהמשך, בתשובה לשאלה איזו עמלה היתה משלמת לסרגיי עבור התלושים, השיבה א"ר: **"300 ₪ עמלה ועוד מאה שקל על מס הכנסה ובריאות, בסה"כ 400 ₪"** (שם, שורה 227).

61. א"ר ציינה כי ראתה את "**מישה**" **"פעם אחת"**, כאשר הלה הגיע יחד עם סרגיי, וסרגיי אף אמר שאם יש לה בעיה והוא לא נמצא היא יכולה לפנות למישה ונתן לה את מספר הטלפון שלו (ת/60, שורה 239 ואילך). יש להעיר, כי א"ר אמרה, בהתייחס לתמונה של נאשם 1 שהוצגה לה, **"אולי נראה"**

דומה למישה (שם, שורה 208). ואולם, מדובר בזיהוי לא פורמאלי, שלא במסגרת מסדר זיהוי, שבנסיבות העניין אין ליתן לו משקל.

62. סרגיי אישר, הן בחקירתו במשטרה (ר' בהודעות ת/21, שורה 209 ואילך; ת/22, שורה 10) והן בחקירתו הנגדית בבית המשפט (בפרוטוקול, עמ' 65 שורה 3 ואילך), כי הוא מכר ל-א"ר תלושים כוזבים של נאשמת 3.

(ה) תובעת מס' 5 - ט"ג:

63. הודעתה של ט"ג הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/44) והיא נחקרה לפני בחקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 143 ואילך). בתחילת חקירתה סיפרה ט"ג כי היא עבדה בסופר, שמנהליו היו: **"אחד מישה בוכרי קוראים לו מיכאל לא יודעת שם משפחה, השני זה משהו ישראלי לא יודעת איך קוראים לו והשלישי לא זוכרת"**, כשאת תלושי השכר קיבלה מ"**מיכאל**" (ר' ת/44 שורה 18 ואילך, שורה 47). לאחר שהתייעצה עם עו"ד שינתה ט"ג את טעמה, הודתה כי לא עבדה בסופר וסיפרה כי קיבלה את התלושים בחינם מסרגיי, תוך שהיתה מחזירה לו את סכום השכר שבתלושים במזומן (ת/44, שורה 55 ואילך). ט"ג טענה שלא שילמה לסרגיי עמלה, תוך שהסבירה: **"אולי מצאתי חן בעיניו"** (שם, שורה 110).

64. ט"ג סיפרה כי היא היתה זקוקה לתלושים הכוזבים משום שהבנק **"לא רצה לתת לי הלוואה בלי תלושי שכר"** (ת/44, שורה 78). עוד אישרה, כי בהמשך הגישה בקשה לקבלת קצבת הבטחת הכנסה, כאשר לדבריה **"התחרטתי אחר כך"** (שם, שורה 87). יוטעם בהקשר זה, כי על-פי תע"צ המל"ל (ת/154) טובת ההנאה שקיבלה ט"ג מהמל"ל, על יסוד התלושים הכוזבים, היתה רצף ביטוחי בשווי 4,271 ₪, שהוא ה"דבר" המצוין בנספח ב' לכתב האישום.

65. סרגיי סיפר בחקירתו במשטרה, אודות ט"ג, כי **"היא עבדה תקופה מסוימת כסדרנית של עלית. אח"כ עזבה בגלל שהילדה היתה חולה. היא קנתה ממני תלושים של סופר שוק. אני חושב שבשביל השכירות היתה צריכה"** (ת/22, שורה 60 ואילך, וכן ר' בחקירתו הנגדית בפרוטוקול, עמ' 61 שורה 20 ואילך).

(ו) תובעת מס' 6 - ז"ב:

66. שלוש הודעותיה של ז"ב הוגשו חלף חקירתה הראשית (סומנו ת/36 עד ת/38) והיא נחקרה בבית המשפט חקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 109 ואילך). כמו כן הוגש דו"ח עימות, שנערך ביו"ב לבין נ"ר (תובעת מס' 12. ר' בפסקה 86 שלהלן). בתחילת חקירתה במשטרה (ת/36, מיום 5.10.11) טענה ז"ב כי היא אמנם עבדה בסופר, כאשר מי שקיבל אותה היה אחראי או מנהל בשם **"מיקי"**, שאינה יודעת את שם משפחתו (ת/36, שורה 31 ואילך). ואולם, לאחר מכן הודתה ברכישת תלושים כוזבים. לדבריה, התברר לה שניתן לשלם לביטוח הלאומי רק דרך משכורת ולכן **"לא נשארה לי ברירה"** (שם, שורה 43) אלא לרכוש תלושים כוזבים, וזאת באמצעות אישה ששמה **"קטי"**.

67. בהמשך, בהודעה נוספת שנגבתה מ-ז"ב עוד באותו היום (ת/37 - בפתח ההודעה מצוין כי מערכת המחשוב "נפלה" ועל כן גביית ההודעה נמשכת בכתב יד), אישרה ז"ב כי היא מכירה את סרגיי והוסיפה:

"סרגיי או קטי היו מביאים לי צ'ק על השם שלי ואני הייתי מכניסה לחשבון שלי ומוציאה לו את הכסף 4000 ₪ ומוסיפה לו ממה שהיה אצלי עוד 450 שקל ונפגשת איתו שוב ונותנת לו את הכסף" (ר' ת/37, עמ' אחרון שורה 1 ואילך). בהודעה נוספת, שנגבתה מ-ז"ב למחרת היום (ת/38, מיום 6.10.11), היא נחקרה בעיקר בהקשר לתלושים של פורד מערכות, שאותם לטענתה רכשה מבחורה אחרת בשם אירינה (שם, שורה 195 ואילך).

68. סרגיי אישר במהלך חקירתו במשטרה כי מכר ל-ז"ב תלושי שכר כוזבים (ר' בהודעתו ת/22, שורה 16). בחקירתו הנגדית בבית המשפט אמר סרגיי: "סיפקתי לה כמו לכולם כאן" (בפרוטוקול, עמ' 68 שורה 1).

69. בעניינה של ז"ב יש לציין, כי בנספח ב' לכתב האישום מצוינות שתי טובות הנאה שקיבלה מהמל"ל, הן בהבטחת הכנסה בסך של 57,015 ₪ והן ברצף ביטוחי בשווי 4,808 ₪. ואולם, כפי שטען ב"כ הנאשמים, הבטחת ההכנסה הנטענת מתייחסת לתקופה שאינה רלוואנטית לכתב האישום, ובנוסף לא ברור על מה מתבססת הטענה בדבר השווי הנ"ל של הרצף הביטוחי. על רקע זה ציינה ב"כ המאשימה, בהשלמת הסיכומים בעל-פה, כי יש לראות את טובת ההנאה שקיבלה ז"ב כרצף ביטוחי בשווי שאינו ידוע (בפרוטוקול, עמ' 565 שורה 20 ואילך). ואולם, רצף ביטוחי בשווי לא ידוע כמוהו כמקרה בו לא ידוע מהי טובת ההנאה, ומכאן שבהקשר ספציפי זה לא הוכחה עבירה של הנאשמים.

(ז) תובעת מס' 7 - ס"ש:

70. שתי הודעותיה של ס"ש הוגשו חלף חקירתה הראשית (סומנו ת/73 ות/74) והיא נחקרה נגדית בבית המשפט (בפרוטוקול, עמ' 149 ואילך). בחקירתה במשטרה הודתה ס"ש מיד ברכישת תלושי שכר כוזבים, כלהלן:

אני קיבלתי תלושי משכורת מזויפים מבחור בשם סרגיי... אני הייתי צריכה לקחת הלוואה או "סודה" ברוסית כדי לעזור לאמא שלי שהיתה חולה, ואני באותו זמן עבדתי בקשנור שזה היה בשנת 2008 בערך, הרווחתי משהו כמו 2000-2500 ₪ בחודש ורציתי הלוואה יותר גדולה אז הייתי צריכה תלוש משכורת עם שכר יותר גדול, לכן פניתי אליו, אני זוכרת שהתלושים שסרגיי נתן לי הם היו על סכום של 4000 ₪. אני לא שילמתי לו על התלושים כי אמרתי לו שאמא חולה ואני צריכה את התלושים בשביל הלוואה בבנק... כל פעם הוא היה בא עם תלוש משכורת ועם צ'ק על שמי, ואני הייתי מפקידה את הצ'ק בבנק בחשבון שלי, ואז הייתי מושכת 4000 ₪ במזומן שזה הסכום שהיה על הצ'ק והייתי מעבירה לסרגיי... כל חודש היינו נפגשים ועושים את אותו דבר, הוא היה מוסר לי מעטפה עם תלוש של אותו חודש ועם צ'ק לפקודתי, ואני הייתי מעבירה לו את הסכום שרשום על הצ'ק במזומן (ת/73, שורה 12 ואילך).

71. גם בהודעתה הנוספת הכחישה ס"ש כי שילמה לסרגיי עמלה (ת/74, שורה 7 ואילך), ובחקירתה הנגדית בבית המשפט הסבירה כי סרגיי הבין את מצבה על רקע מחלת אמה (בפרוטוקול, עמ' 149 שורה 27). סרגיי - בעדותו בבית המשפט, לאחר שעומת עם גרסתה של ס"ש - אישר את דבריה (בפרוטוקול, עמ' 65 שורה 32 ואילך).

72. בעניינה של ס"ש הוגשה תע"צ (ת/162), המלמדת על קבלת "רצף ביטוחי" מהמל"ל על יסוד תלושים כוזבים, אך בשווי שלא צוין. לפיכך - ואף מעבר לכך שבנספח ב' לכתב האישום נרשם כי "לא

ידוע" מהו הדבר שהיא קיבלה על סמך התלושים הכוזבים - המסקנה היא שלא הוכח לפניי מהו הדבר שקיבלה ס"ש על יסוד התלושים המזויפים.

(ח) תובעת מס' 8 - מ"ס:

73. הודעתה של מ"ס הוגשה בזמנו, כחלק מהסכמות הצדדים, חלף חקירתה הראשית (סומנה 28/ת). דא עקא, ש-מ"ס לא התייצבה בבית המשפט וממילא לא העידה, הגם שהוצאו נגדה שני צווי הבאה (ר' ההחלטות בפרוטוקול, עמ' 156 ועמ' 295). בנסיבות אלה איני מוצא מקום להתייחס לתוכן ההודעה ש-מ"ס מסרה בזמנו בחקירת המשטרה, על אף שב"כ הנאשמים הודיע, בהגנותו, כי נוכח תשובת ההגנה לאישום - בה כזכור הסכימה ההגנה לכך שהתובעים שאמרו בחקירותיהם שלא עבדו בסופר, ו-מ"ס בכלל זה, אמנם לא עבדו בסופר - הוא מותיר את שאלת הוצאת ההודעה הנ"ל לשיקול דעת בית המשפט (ר' בעמ' 15 ה"ש 35 לסיכומי ההגנה; הגם שבעמ' 113 סעיף 694 לאותם סיכומים נטען שיש להוציא המוצגים שהוגשו בעניינה).

74. מכל מקום, מעבר לכך שאין מחלוקת כי מ"ס לא עבדה בסופר, אף סרגיי מסר כך במהלך חקירתו וסיפר כי מכר לה תלושי שכר כוזבים (ר' בהודעתו 22/ת, שורה 57 ואילך). לפיכך, אין כל ספק כי דיווחה של מ"ס כעובדת של נאשמת 3 היה אמנם דיווח כוזב.

75. בעניינה של מ"ס נטען, בנספח ב' לכתב האישום, כי ה"דבר" שהיא קיבלה על יסוד התלושים הכוזבים היה פתיחת חשבון בנק וקבלת רצף ביטוחי בשווי של 5,586 ₪. ואולם, בנסיבות הנ"ל לא הוכח לפניי היבט פתיחת החשבון ובאשר לרצף הביטוחי, מתוך תע"צ המל"ל בעניינה של מ"ס עולה שבתקופה הרלוואנטית לכתב האישום היא קיבלה רצף ביטוחי בשווי של 5,310 ₪ (ר' תע"צ 159/ת). זהו אפוא ה"דבר" שהוכח לפניי כי מ"ס קיבלה על-יסוד התלושים הכוזבים.

(ט) תובעת מס' 9 - או"א:

76. הודעתה של או"א הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה 43/ת) והיא נחקרה בבית המשפט חקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 124 ואילך). בתחילת חקירתה במשטרה טענה או"א כי היא עבדה ב"סופר שוק" ולשאלה מיהו בעל הבית שם השיבה שמדובר בסרגיי (ת/43, שורה 4 ואילך). ואולם, בהמשך הודתה או"א כי מדובר ברכישת תלושים כוזבים ותיארה את התנהלותה מול סרגיי כלהלן: **"קיבלתי מסרגיי כל חודש בעשירי צ'ק ותלוש שכר ואת הצ'ק הייתי מפקידה בחשבון בנק שלי... והייתי מחזירה לסרגיי את הכסף של הצ'ק במזומן ועוד 400 ₪ על תלוש השכר"** (שם, שורה 37 ואילך). בהמשך הוסיפה או"א ואמרה שסרגיי הסביר לה כי אם היא עובדת חשוב שיהיה לה תלוש שכר שכן בהיעדר עבודה **"יש בלגן"** והיא עשויה לקבל קנס (שם, שורה 44), וכן שלא עשתה שימוש בתלושים (שם, שורה 57). בסוף החקירה הודתה ואמרה: **"אני אשמה וזהו"** (שם, שורה 81).

77. ראוי לציין, כי חקירתה הנגדית של או"א בבית המשפט חשפה בבירור את העובדה שבמהלך הפרשה היא כלל לא הבינה את דרכי ההתנהלות המקובלות בארץ מול הרשויות. לאחר ש-או"א אישרה לב"כ הנאשמים כי הרבה **"בחורות"** רוכשות תלושים, התנהלו ביניהם חילופי הדברים הבאים:

ש. למה?

ת. לא יודעת (צוחקת), לא לעשות בלגן במדינה. צריך לשלם את הביטוח הלאומי.

ש. את למעשה משלמת לסרגיי עוד 400 ₪ בשביל ביטוח לאומי?

ת. כן.

ש. אם היית הולכת ישר לביטוח לאומי...

ת. אחר כך הייתי הולכת, ואמרו לי את יכולה ככה לשלם. אני לא ידעתי. אני לא יודעת למה נכנסתי לבלגאן הזה. אין שכל (בפרוטוקול, עמ' 125 שורה 5 ואילך).

78. סרגיי אישר, במהלך חקירתו במשטרה, כי מכר ל-א"א תלושי שכר כוזבים, וכדבריו: "היא ביקשה ממני תלושים כדי לקנות דירה. מכרתי לה תלושים של סופר שוק. היא לא עבדה בסופר שוק בכלל" (ר' ת/22, שורה 50; ר' גם חקירתו הנגדית בפרוטוקול, עמ' 57 שורה 17).

(י) תובעת מס' 10 - נ"ו:

79. הודעתה של נ"ו הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/70) והיא נחקרה לפני בחקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 129 ואילך). נ"ו הודתה מיד כי רכשה מסרגיי תלושים כוזבים של נאשמת 3 ("סופר משהו", כדבריה. ר' ת/70, שורה 26). נ"ו תיארה התנהלות שבה סרגיי היה מוסר לה תלוש ושיק, היא היתה מחזירה לו במזומן את הסך שבשיק וכן מוסיפה 450 ₪, לדבריה "מתוכם 250 ₪ בשבילו (בשביל סרגיי - ש.א.) ועוד 200 עבור ביטוח לאומי" (ת/70, שורה 19).

80. נ"ו טענה כי רכשה את התשלומים לא "בשביל לרמות את המדינה אלא כדי לקבל משכנתא בבנק פועלים" (ת/70, שורה 3 ואילך). בנספח ב' לכתב האישום לא צוינה מטרה זו אלא נטען כי נ"ו קיבלה רצף ביטוחי בשווי 4,285 ₪. דא עקא, שהתע"צ אשר הוגשה בעניינה של נ"ו (ת/150) אינה מפרטת מהו השווי הכספי של הרצף האמור. לכן, בהתחשב במכלול הנ"ל, לא הוכח לפני מהו הדבר שקיבלה נ"ו על יסוד התלושים המזויפים.

81. סרגיי אישר במהלך חקירתו במשטרה כי מכר ל-נ"ו תלושי שכר כוזבים, וכדבריו: "היא היתה גרה בשכירות ורצתה לקנות דירה. קנתה ממני תלושים במשך חצי שנה. לא עבדה בסופר שוק" (ר' ת/22, שורה 64 ואילך).

(יא) תובעת מס' 11 - נ"ל:

82. הודעתה של נ"ל הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/26) והיא נחקרה בבית המשפט חקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 143 ואילך). נ"ל הובאה לדין בנפרד, בגין חלקה בפרשה, והורשעה בהתאם (שם, שורה 17 ואילך). לאחר הכחשה קצרה הודתה נ"ל, בחקירתה במשטרה, כי היא רכשה תלושים כוזבים מסרגיי, וכדבריה: "הוא היה נותן לי תלושי שכר מסופר שוק והוא היה נותן לי גם צ'ק עם אותו סכום שבתלוש שכר והצ'ק על השם שלי ואני הייתי מפקידה את הצ'ק בחשבון שלי והייתי מושכת את הכסף במזומן ונותנת לסרגיי בחזרה. המשכורת שלי הייתה 5,000 ₪ והייתי משלמת על התלוש לסרגיי 530 ₪" (ר' ת/26, שורה 20 ואילך).

83. נ"ל הסבירה כי היתה זקוקה לתלושים "בשביל בנק כדי שאוכל להגיש אותם בבנק ואוכל לקחת הלוואות" (ת/26, שורה 32). בהמשך הודתה נ"ל כי רכשה תלושים כוזבים מסרגי גם של חברת פורד מערכות (שם, שורה 99 ואילך) והוסיפה והסבירה: "אני רציתי לקבל זכויות של הפנסיה שמקבל מי שעובד תקופה של 13 חודש אני חושבת, ככה שמעתי בטלוויזיה" (שם, שורה 153).

84. סרגי אישר בהודעותיו כי מכר ל-נ"ל תלושי שכר כוזבים, כאשר בתחילה התייחס אליה תוך שיבוש שמה (ר' ההבהרה במזכר המצורף לת/21, בעמ' השני). בחקירה מאוחרת יותר הוסיף סרגי כי הוא זה שהעביר את רישומה הפיקטיבי של נ"ל כעובדת מפורד מערכות לנאשמת 3 (ת/22, שורה 68 ואילך). סרגי מסר דברים דומים גם בחקירתו הנגדית בבית המשפט (בפרוטוקול, עמ' 62 שורה 8 ואילך).

85. לבסוף יש להזכיר, בעניינה של נ"ל, כי היא הושמטה מנספח ב' לכתב האישום. אמנם מדובר בטעות (ר' בפסקה 10 דלעיל), אך בנסיבות אלה ברי כי כתב האישום אינו מצוין מהו ה"דבר" שהיא קיבלה על יסוד התלושים המזויפים.

(יב) תובעת מס' 12 - נ"ר:

86. הודעתה של נ"ר הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/24). בחקירתה במשטרה חזרה והכחישה נ"ר את החשד שלפיו היא לא עבדה בסופר, הגם שהודתה כי סרגי הוא זה שהיה נותן לה את התלושים. החוקרים ערכו אפוא עימות בין נ"ר לבין גב' ז"ב (תובעת מס' 6), שבעקבותיו שינתה נ"ר את טעמה וסיפרה:

אני קניתי אותם (את התלושים - ש.א.) מסרגי, זה שנתתי את הטלפון שלו, לא זוכרת איך הגעתי אליו. מעולם לא הייתי במקום שנקרא סופר שוק ולא יודעת איפה זה. את התלושים אני צריכה בשביל מס הכנסה פנסיה וביטוח לאומי כדי שאהיה זכאית בהמשך ובשביל הילדים. על כל תלוש שילמתי 6,100 ₪ במזומן שזה על משכורת 5,500 ₪ ועוד 600 ₪ עבור התלוש (ר' בדו"ח העימות ת/25, שורה 15 ואילך).

87. בחקירתה הנגדית בבית המשפט אישרה נ"ר כי רכשה תלושים כוזבים של נאשמת 3 מסרגי, תוך שהסבירה את שינוי גרסתה בעקבות העימות הנ"ל באומרה: "אחרי שראיתי את החברה שלי מה יש לשקר" (בפרוטוקול, עמ' 172 שורה 25). נ"ר הודתה עוד כי "הסתבכתי בזה שהייתי מטומטמת" (שם, עמ' 176 שורה 6), אך בהמשך אמרה שלא עשתה בתלושים הכוזבים כל שימוש (שורה 20).

יוטעם, כי בהודעה נוספת שנגבתה מ-נ"ר והוגשה על-ידי ההגנה (נ/36) ציינה נ"ר כי נזקקה לתלושים כדי להראות שהיא משלמת ביטוח לאומי "כדי שיהיה חוקי". בנוסף, היא שכרה דירה באותה תקופה והיתה צריכה להראות לבעל הדירה תלושים "כדי להראות שיש לי מקום עבודה מסודר" (נ/36, שורה 12 ואילך).

88. בחקירתו במשטרה אישר סרגי שמכר ל-נ"ר תלושי שכר, וכדבריו: "היא (נ"ר - ש.א.) חברה של ז"ב. ז"ב ביקשה ממני לעזור לה בתלושים בשביל שכירות. לא בשביל ביטוח לאומי. אני מכרתי לה תלושים של סופר שוק. היא לא עבדה [ה] שם בכלל. מכרתי לה במשך חצי שנה אולי. לא כ"כ זוכר" (ת/22, שורה 52 ואילך).

(יג) תובעת מס' 13 - מ"נ:

89. שתי הודעותיה של מ"נ, שנגבו למעשה ברצף אחד, הוגשו חלף חקירתה הראשית (סומנו ת/34), כאשר בבית המשפט היא נחקרה חקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 203 ואילך). לאחר הכחשה קצרה הודתה מ"נ, בחקירתה במשטרה, כי היא מעולם לא עבדה בסופר וכי רכשה את התלושים הכוזבים של נאשמת 3 מסרגי (ת/34, שורה 56 ואילך). כשנשאלה אם החזירה את הכסף שקיבלה בשיק השכר לסרגי, היא השיבה: **"אני הייתי נותנת לו במזומן כסף שאני הרווחתי ממשק בית, הצ'ק (של השכר - ש.א.) היה בשביל הבנק שיהיה ביטחון שיש כסף בבנק כל חודש"** (ת/34, שורה 72). בהמשך תיארה מ"נ את התקשרותה הראשונית עם סרגי כלהלן: **"אמרתי לו שאני עובדת בניקיון ושאלתי אם הוא יכול לעשות לי תלוש כי אני שמעתי שבישראל צריך תלוש ואני עבדתי אז במשק בית והייתי צריכה תלוש"** (ת/34, שורה 76 ואילך).

90. בבית המשפט אישרה מ"נ את הדברים, תוך שטענה כי לא היתה משלמת לסרגי סכומים שמעל סכום השכר (בפרוטוקול, עמ' 204 שורה 23). יוטעם, כי להודעותיה (ת/34) צורפו מסמכים המלמדים על הגשת תביעה להבטחת הכנסה למל"ל, אך בנספח ב' לכתב האישום צוין כי הדבר שקיבלה מ"נ על סמך התלושים הכוזבים היה רצף ביטוחי בלבד, ועל כן זהו האישום העומד לפניי. בנספח ב' צוין ששווי הרצף הביטוחי הוא ₪ 2,022 וסכום זה מוכח בתע"צ ת/158.

91. בחקירתו במשטרה לא זכר סרגי את פרטיה של מ"נ, הגם שמספר הטלפון שלה היה שמור בפנקס הטלפון שבטלפון הנייד שלו. סרגי לא זיהה את תמונתה של מ"נ אך עם זאת ציין כי ייתכן שמכר לה תלושים של נאשמת 3 (ת/22, שורה 29 ואילך). מכל מקום, הקשר ביניהם מוכח כנדרש מכוח עדותה הנ"ל.

(יד) תובעת מס' 14 - מ"ק:

92. הודעתה של מ"ק הוגשה בזמנו, כחלק מהסכמות הצדדים, חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/68). בשלב מאוחר יותר ויתרה ב"כ המאשימה על עדותה של מ"ק ולא זימנה אותה, ובנסיבות אלה אין מקום להתייחס לאמור בהודעתה. עם זאת, בפרשת ההגנה זומנה מ"ק כעדת הגנה וטענה כי היא כן עבדה בסופר, בעבודה שאותה הגדירה **"עבודה רגילה של סופר"** (בפרוטוקול, עמ' 546, שורה 22).

93. מעבר לכך ש-מ"ק לא ידעה למסור בעדותה בבית המשפט פרטים ממשיים כלשהם על עבודתה הנטענת בסופר, גם אין תימוכין חיצוניים כלשהם לטענתה כי עבדה בו. מנגד, סרגי זיהה את מ"ק כמי שרכשה ממנו תלושים כוזבים של נאשמת 3 (ת/22, שורה 20 ואילך). מס' הטלפון שלה נמצא ברשימת אנשי הקשר בטלפון הנייד שלו, והוא אף לא נחקר על כך בחקירתו הנגדית. מכאן, שהוכח כנדרש כי מ"ק לא עבדה בסופר בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום.

94. בעניינה של מ"ק הוגשו שתי תע"צ (ת/165 ות/68), המלמדות על קבלת טובות הנאה מהמל"ל, על יסוד תלושים כוזבים, הן כדמי לידה והן כרצף ביטוחי. ואולם, בנספח ב' לכתב האישום נרשם "לא ידוע" בהתייחס ל"דבר" שקיבלה מ"ק על סמך התלושים הכוזבים. לכן, בהתאם לקביעה המשפטית בדבר אי-הרחבת המסגרת העובדתית מעבר לנטען בכתב האישום, אין מקום להתייחס לנתונים שבתע"צ אלה.

(טו) תובעת מס' 15 - ל"מ:

95. ארבע הודעותיה של ל"מ הוגשו בזמנו, כחלק מהסכמות הצדדים, חלף חקירתה הראשית (סומנו ת/64 עד ת/67). בשלב מאוחר יותר ויתרה ב"כ המאשימה על עדותה של ל"מ ולא זימנה אותה, ובנסיבות אלה אין מקום להתייחס לאמור בהודעותיה (בפרוטוקול, עמ' 102 שורה 14 ואילך).

96. ל"מ זומנה לעדות מטעם ההגנה אך לא התייצבה, הגם שהוצא צו הבאה נגדה (בפרוטוקול, עמ' 534), אך ההגנה בכל זאת מבקשת להתייחס לאחת מהודעותיה של ל"מ (סומנה נ/28) כראיה לכך שאמנם עבדה בסופר. ספק אם יש מקום להסתמך על הודעת-חוץ אחת של עד, אשר מסר מספר הודעות כאלה, אך בכל מקרה אין תימוכין חיצוניים כלשהם לטענה שלפיה ל"מ עבדה בסופר.

97. יתר על כן, סרגיי ציין במפורש ש-ל"מ קנתה ממנו תלושים כוזבים של נאשמת 3, וכדבריו: **"ל"מ נכון. סיפרתי לך עליה בחקירה הקודמת. היא קנתה ממני תלושים של סופר שוק במשך כשנה וחצי. היא לא עבדה בסופר שוק..."** (ת/22, שורה 7 ואילך. מס' הטלפון שלה נמצא ברשימת אנשי הקשר בטלפון הנייד שלו), והוא אף לא נחקר על כך בחקירתו הנגדית. מכאן, שהוכח כנדרש כי ל"מ לא עבדה בסופר בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום.

98. בעניינה של ל"מ הוגשה תע"צ (ת/166), שבה מצוין כי ל"מ **"לא חויבה בדמי ביטוח מאחר שמדובר באישה נשואה הפטורה על פי החוק..."**, ומנגד לא מצוין השווי של הזכויות שקיבלה. בנסיבות אלה אין מקום לקבוע כי ל"מ קיבלה רצף ביטוחי על יסוד התלושים הכוזבים, מה גם שבנספח ב' לכתב האישום נרשם **"לא ידוע"** בהתייחס ל"דבר" שקיבלה ל"מ בגינם.

(טז) תובעת מס' 16 - נ"ק:

99. הודעתה של נ"ק הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/76) והיא נחקרה בבית המשפט חקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 153 ואילך). נ"ק הובאה לדין בנפרד, בגין חלקה בפרשה, והורשעה בהתאם (שם, עמ' 152 שורה 9 ואילך). לאחר הכחשה קצרה הודתה נ"ק, בחקירתה במשטרה, כי רכשה תלושים כוזבים מסרגיי משום שנדרשו לה לצורך רכישת רכב (ת/76, שורה 20 ואילך). את התנהלותה מול סרגיי תיארה נ"ק כלהלן:

סרגיי היה מביא לי תלוש שכר על השם שלי וגם צ'ק על השם שלי ואני הייתי מפקידה אותו בחשבון בנק שלי בבנק לאומי... אני הייתי מחזירה את הכסף לסרגיי שהיה רשום על הצ'ק בתוספת של 500 ₪ לחודש ולפני כשנה סרגיי הודיע לי שזה עולה 600 ₪ עבור כל תלוש ומאז התחלתי לשלם עבור כל תלוש 600 ₪ (ת/76, שורה 43 ואילך).

100. נ"ק הוסיפה וסיפרה כי בשלב כלשהו ביקשה מסרגיי מכתב פיטורין מנאשמת 3, שכן רצתה להפסיק את הסידור, ואז סרגיי הציע לה להגיש תביעה למל"ל לדמי אבטלה ועזר לה במילוי הטפסים (ר' בת/76, שורה 100 ואילך). בחקירתה הנגדית בבית המשפט אישרה נ"ק כי רכשה גם תלושים כוזבים של חברה בשם דגש, תוך שהסבירה: **"זה גם אותו סיפור כמו עם סרגיי, רק עם בן אדם אחר שקוראים לו אלכס"** (בפרוטוקול, עמ' 153 שורה 21).

101. סרגיי אישר, בחקירתו במשטרה, כי מכר ל-נ"ק תלושי שכר; וכדבריו: **"מכרתי לה תלושים של סופר שוק. היא היתה צריכה להראות לבעל הבית שלה שהיא עובדת בשביל השכירות. היא לא עבדה בסופר שוק"** (ת/22, שורה 42 ואילך).

102. בנספח ב' לכתב האישום נרשם, בהתייחס ל"דבר" שקיבלה נ"ק על סמך התלושים הכוזבים, כי מדובר ב"דמי אבטלה בסך 6,148 ₪". בסיכומיה ביקשה ב"כ המאשימה שייקבע - הן על יסוד הדברים שאמרה נ"ק והן על בסיס תע"צ מהמל"ל (ת/160) - כי נ"ק קיבלה גם טובות הנאה נוספות. ואולם, כפי שצוין כבר לא אחת, אין מקום לייחס בשלב זה עובדות מעבר לאלה שנטענו בכתב האישום. לפיכך, יש לקבל בהקשר זה את טענת ההגנה ולהתייחס לדמי האבטלה בסך הנ"ל בלבד (ר' בסעיפים 481-483 לסיכומי ההגנה).

(יז) תובעת מס' 17 - אל"א:

103. הודעתה של אל"א הוגשה בזמנו, כחלק מהסכמות הצדדים, חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/75). בשלב מאוחר יותר ויתרה ב"כ המאשימה על עדותה של אל"א ולא זימנה אותה, ובנסיבות אלה אין מקום להתייחס לאמור בהודעתה. עם זאת, בשלב מאוחר יותר זומנה אל"א כעדת הגנה וב"כ הנאשמים ביקש להגיש את הודעתה (סומנה נ/29).

104. במהלך עדותה בבית המשפט, כשנתבקשה על-ידי ב"כ הנאשמים בחקירה ראשית לספר על עבודתה בסופר, השיבה אל"א: "**נותנים לי סחורה ואני מסדרת**" (בפרוטוקול, עמ' 541 שורה 26). בחקירה הנגדית היא הבהירה, כי העבודה הנטענת הנ"ל נעשתה במקביל לעבודתה בזנות (שם, עמ' 544 שורה 22 ואילך). יש להדגיש, כי בחקירתה הנגדית ניכרה התרגשותה הרבה של אל"א, והיא פרצה בבכי (שם, עמ' 542 שורה 28). אל"א טענה שאינה זוכרת את סרגי וכאשר נשאלה אם היא יכולה לומר בוודאות שלא רכשה תלושים מסרגי השיבה: "**לא זוכרת**" (שם, עמ' 543 שורה 14).

105. מכל מקום, סרגי זיהה את אל"א - שהיתה רשומה באנשי הקשר בטלפון הנייד שלו - כמי שרכשה ממנו תלושים כוזבים של נאשמת 3, וכדבריו: "**רשום ברוסית** (בטלפון הנייד של סרגי - ש.א.) **אל"א. גם לה מכרתי תלושים של סופר שוק במשך כשנה וחצי. היא לא עבדה בסופר שוק...**" (ת/22, שורה 13). סרגי אף אישר את הדברים במהלך חקירתו הנגדית בבית המשפט (בפרוטוקול, עמ' 55 שורה 20 ואילך).

106. ב"כ הנאשמים ביקש למצוא תימוכין לטענתה של אל"א, בדבר עבודתה כסדרנית בסופר, בגרסתו של מר חסן מחג'נה, שלגביו אין מחלוקת כי הוא אמנם עבד בסופר כמסדר סחורה, תקופה ממושכת (ר' ברישא להודעתו ת/58). דא עקא, שכאשר מר מחג'נה נשאל היכן עבדה אל"א הוא השיב "**נראה לי בקצביה**", תשובה הסותרת את גרסתה הנ"ל. הנה כי כן, גרסתה של אל"א בדבר עבודה בסופר היא לא רק סתמית אלא גם חסרת תימוכין חיצוניים.

107. בנספח ב' לכתב האישום נרשם, בהתייחס ל"דבר" שקיבלה אל"א על סמך התלושים הכוזבים, כי מדובר ב"דמי מזונות בסך 45,480 ₪". בסיכומיה ביקשה ב"כ המאשימה שייקבע, על בסיס תע"צ המל"ל (ת/146) - כי אל"א קיבלה זכויות רצף ביטוחי. אכן, בחינת הנתונים שבתע"צ מלמדת על אי בהירות בשאלת דמי המזונות הנ"ל, לרבות ייחוסם לתקופה הרלוואנטית שלפניי. יחד עם זאת, כאמור, אין מקום לייחס בשלב זה עובדות נוספות, ובהקשר זה יש לקבל את טענות ההגנה בסיכומיה, בסעיף 104 ואילך. מכאן, שבעניינה של אל"א יש לקבוע כי לא הוכח ה"דבר" שקיבלה על יסוד התלושים הכוזבים של נאשמת 3.

(יח) תובעת מס' 18 - גב' מלכה אמינוב:

108. שתי הודעותיה של גב' אמינוב הוגשו בזמנו, כחלק מהסכמות הצדדים, חלף חקירתה הראשית (סומנו ת/79 ות/80). בשלב מאוחר יותר ויתרה ב"כ המאשימה על עדותה של גב' אמינוב ולא זימנה אותה, ובנסיבות אלה אין מקום להתייחס לאמור בהודעותיה (בפרוטוקול, עמ' 102 שורה 16 ואילך).

109. עם זאת, בפרשת ההגנה זומנה גב' אמינוב כעדת הגנה, וטענה כי היא כן עבדה בסופר (בפרוטוקול, עמ' 522 ואילך). תוכן עדותה של גב' אמינוב בדבר עבודתה בסופר מעורר שאלות ואינו נקי מספקות. יחד עם זאת, סרגיי לא העיד בשום שלב כי מכר לגב' אמינוב תלושים כוזבים של נאשמת 3. בתחילת הדרך טען סרגיי שאינו מכיר את גב' אמינוב (ת/20, שורה 13; ת/21, שורה 131) ובהמשך כלל לא הזכיר אותה. לפיכך לא ניתן לקבוע כי הוכח לפניי, במידת הוודאות הנדרשת בפלילים, כי גב' אמינוב לא עבדה בסופר.

(יט) תובע מס' 19 - מר נחום זוסמן:

110. מר זוסמן הוא התובע-גבר היחיד המצוין בנספחי כתב האישום. הודעתו של מר זוסמן הוגשה חלף חקירה ראשית (סומנה ת/69) והוא נחקר בבית המשפט חקירה נגדית (בפרוטוקול, עמ' 188 ואילך). מר זוסמן הובא לדין בנפרד, בגין חלקו בפרשה, והורשע בהתאם (שם, עמ' 189 שורה 12 ואילך). בחקירתו במשטרה תיאר מר זוסמן כיצד רכש באמצעות סרגיי תלושי שכר כוזבים, כלהלן: **"...אדם שמסדר עבודה דרך חברת כוח אדם ששמו סרגיי הציע לי שאני אמסור לו את מספר תעודת הזהות שלי במטרה שאדם אחר יעבוד ולי לא היתה תמורה בגין זה אלא רק הוותק בעבודה מאחר ובאותה תקופה לא עבדתי"** (ת/69, שורה 19 ואילך).

111. מר זוסמן טען שאינו זוכר מי הפנה אותו לסרגיי ותיאר את ההתנהלות ביניהם כך: **"אני קיבלתי תלושי שכר וצ'ק בגין כל תלוש, את הצ'ק הפקדתי בבנק הפועלים... הייתי פורט את הצ'ק למזומן ואת הכספים מסרתי לסרגיי. אני לא שילמתי בגין התלושים האלה רק החזרתי את הכספים במלואם"** (ת/69, שורה 35 ואילך). עוד הבהיר מר זוסמן, כי על סמך התלושים הכוזבים שרכש מסרגיי הוא קיבל דמי אבטלה (שם, שורה 44).

112. בחקירתו הנגדית בבית המשפט חזר מר זוסמן על הדברים הנ"ל, תוך שהשיב כי ייתכן שסרגיי מכר לו תלושים גם של חברות אחרות בנוסף לנאשמת 3, שכן **"לא עניין אותי מאיזה מקום יש בדיוק את התלושים"** (בפרוטוקול, עמ' 190 שורה 1). בהתייחס להתנהלות מול סרגיי הבהיר מר זוסמן כי, מעבר להשבת סכום השכר, הוא הוסיף ושילם לסרגיי סכום נוסף עבור **"ביטוח לאומי"** (שם, שורה 26 ואילך).

113. בחקירתו במשטרה לא זכר סרגיי את מר זוסמן (ת/22, שורה 76), וכך גם בחקירתו הנגדית בבית המשפט (בפרוטוקול, עמ' 66 שורה 31 ואילך), הגם שאין בגרסתו משום שלילת הקשר שבינו לבין מר זוסמן, אשר מוכח כדבעי בעדותו הנ"ל של מר זוסמן.

114. בנספח ב' לכתב האישום נרשם, בהתייחס ל"דבר" שקיבל מר זוסמן על סמך התלושים הכוזבים, **"לא ידוע"**. לפיכך, בהתאם לקביעה המשפטית בדבר אי-הרחבת המסגרת העובדתית מעבר לנטען בכתב האישום, אין מקום להתייחס בעניינו לנתונים נוספים העולים מהודעתו (התביעה לדמי אבטלה) או מהתע"צ ת/152 (שווי הרצף הביטוחי).

(כ) תובעת מס' 20 - גב' אנה רפאילוב:

115. גב' אנה רפאילוב היא אשתו של נאשם 1. ייאמר מיד, כי עצם הכללתה של גב' רפאילוב כתובעת בכתב האישום אינה מובנת, שכן לא זו בלבד שסרגיי לא סיפר כי הוא מכר לה תלושים כוזבים של נאשמת 3, אלא שהוא ציין מפורשות כי היא כן עבדה בסופר; וכדבריו: **"היא עובדת שמה עכשיו. היא עבדה שם גם קודם כסדרנית, קופאית, כל מה שצריך"** (ת/22, שורה 74). דברים אלה שמסר סרגיי אף מתיישבים עם עדותה של גב' רפאילוב, שהעידה בבית המשפט כעדת הגנה וטענה כי עבדה בסופר. כפי שסיפרה גב' רפאילוב, שעות עבודתה בסופר לא היו קבועות, וכדבריה: **"היו ימים שלוש שעות, היו ימים של שעתיים. יש ימים שעבדתי פחות ויש ימים שיותר. תלוי אם יש משהו אז הייתי עושה"** (בפרוטוקול, עמ' 529, שורה 26. בהמשך ציינה גב' רפאילוב כי היו גם ימים שלמים בהם היתה נעדרת מהסופר).

116. בעניינה של גב' רפאילוב הפנתה ב"כ המאשימה לעדותה של גב' אלמס מנשרוב, שעבדה בזמנו בסופר וגרסתה עוד תאוזכר בהמשך, אשר העידה בבית המשפט כי גב' רפאילוב לא עבדה בסופר (בפרוטוקול, עמ' 103 שורה 11). בנוסף טענה ב"כ המאשימה לפרכות כאלה ואחרות בגרסת גב' רפאילוב, תוך שהדגישה כי השכר אותו קיבלה גב' רפאילוב אינו סביר ביחס לעבודה שהיא-עצמה תיארה (ר' בסעיף 124 ואילך לסיכומי המאשימה). ואולם, דווקא נוכח העדויות בדבר עבודתה של גב' רפאילוב בשעות ובימים לא קבועים, עדותה של גב' מנשרוב אינה סותרת בהכרח את גרסתה של גב' רפאילוב; ובתמיהות ובספקות העולים מגרסתה של גב' רפאילוב באשר להיקף עבודתה אין די כדי לדחות את גרסתה בעניין עצם עבודתה בסופר. מכאן, שלא הוכח לפניי, ברמת הוודאות הנדרשת, כי גב' רפאילוב לא עבדה בסופר כאמור בתלושים שקיבלה מנאשמת 3.

117. בשולי עניינה של גב' רפאילוב לא למותר להעיר כי הגם שבעדותה היא הפגינה זעם רב כלפי סרגיי, תוך שפרצה בבכי (בפרוטוקול, עמ' 533 שורה 31 ואילך), באשר לתפקידו (הנטען) של סרגיי בסופר היא העידה על דרך ההתחמקות. כשנשאלה גב' רפאילוב מה היה תפקידו של סרגיי בסופר, כל שאמרה הוא שראתה אותו בסופר **"לא פעם אחת ולא פעמיים"**, וכשנשאלה אם ראתה את סרגיי נותן הוראות לסדרניות התחמקה בטענה ש**"לא נכנסתי לזה"** (שם, שורה 13 ואילך).

(כא) תובעת מס' 21 - א"ש:

118. הודעתה של א"ש הוגשה חלף חקירתה הראשית (סומנה ת/41), יחד עם הודעה של אמה, שבאמצעותה נרכשו תלושי השכר הכוזבים מסרגיי (הודעתה סומנה ת/42). השתיים הובאו לדין בנפרד, בגין חלקן בפרשה, והורשעו בהתאם (בפרוטוקול, עמ' 139 שורה 20 ואילך). בחקירתה במשטרה הודתה א"ש, מיד, כי אמנם רכשה תלושים כוזבים של נאשמת 3. א"ש סיפרה כי רכשה את התלושים באמצעות חברה של אמה, משום שבאותה תקופה לא עבדה ו**"פחדתי ממס הכנסה וביטוח לאומי וקופת חולים אז רציתי שיהיה לי הכל מסודר מבחינת ביטוח"** (ת/41, שורה 43). אמה של א"ש מסרה בחקירתה דברים דומים, תוך שציינה כי רכשה את התלושים מסרגיי. לדבריה, סרגיי דרש עמלה של 500 ₪, אם כי כשלא היה לה כסף הסכים לקבל 350 ₪ ואף 300 ₪ (ת/42 שורה 7 ואילך).

119. אמה של א"ש סיפרה עוד, בהמשך חקירתה, כי סרגיי אף סייע לה בהגשת תביעה בעבור בתה לדמי לידה: **"אני זוכרת שאמרתי לסרגיי שהבת שלי בהריון ואולי לא צריך להוציא תלושים על**

שמה וסרגיי אמר לי שאין עם זה בעיה ושהוא אפילו יסדר לה מסמכים לביטוח לאומי כדי שתקבל דמי לידה. גם אחרי חופשת הלידה סרגיי עוד המשיך להוציא לה תלושי שכר" (ת/42, שורה 23 ואילך). לדבריה, היא הכירה את סרגיי דרך עבודתה ב"מכון", שכן "אני שמעתי מהבחורות שעובדות במכון שיש סרגיי בוכרי שמוכר תלושי שכר. אני קיבלתי טלפון (של סרגיי - ש.א.) מאחת הבחורות" (שם, שורה 47).

120. א"ש ואמה העידו בבית המשפט ונחקרו נגדית. א"ש חזרה וסיפרה כי היא לא היתה בקשר עם סרגיי ואף לא ראתה אותו (בפרוטוקול, עמ' 199 שורה 4 ואילך). אמה של א"ש הבהירה, בהקשר להתנהלותה מול סרגיי, כי התשלום בעבור התלושים הכוזבים כלל הן את החזר הסכום ששולם כשכר והן תוספת של עמלה. לפי עדותה, היא מעולם לא היתה בסופר, וגם בתה לא רצתה ללכת לשם, והיא אפילו לא יודעת היכן ממוקם הסופר (בפרוטוקול, עמ' 142 שורה 2 ואילך).

(3) שני העובדים הפיקטיביים הנוספים:

121. כפי שאוזכר כבר בפסקה 48 דלעיל, במהלך חקירת הפרשה נחקר חשד לשני עובדים פיקטיביים נוספים, שהם מר בנימין פנחסוב ומר איגור גמרניק, אשר משום מה לא נכללו בעובדות כתב האישום על אף שנרשמו כעדי תביעה בכתב האישום ואף זומנו להעיד בבית המשפט. כפי שכבר הוסבר שם, בנסיבות העניין אין מקום להרשיע מי מהנאשמים בעבירות בגין עובדים אלה. יחד עם זאת, לגרסאותיהם יש משמעות לא מבוטלת במישור הראייתי, כפי שיובהר להלן.

(א) מר בנימין פנחסוב:

122. מר פנחסוב הוא קרוב משפחתו של נאשם 1 ומכנה את נאשם 1 "אחיין" (הקרבה המשפחתית המדויקת היא שאביו של נאשם 1 הוא אחיה של אשתו של מר פנחסוב). בחקירתו במשטרה הכחיש מר פנחסוב שקיבל תלושים כוזבים מנאשמת 3 וחזר וטען כי עבד בסופר. ואולם, לאחר שלא הצליח לספק הסברים לנסיבות עבודתו הנטענת, הודה מר פנחסוב כי הוא אמנם לא עבד בסופר. כשנשאל מדוע היה צריך את התלושים השיב מר פנחסוב: "אני כבר בידיים שלי הלשנתי [על האחיין]. אני הייתי צריך את התלושים האלה כדי לא לשלם ביטוח לאומי. יש חוק שאם אתה לא עובד אתה צריך לשלם ומאיפה אני אשלם" (ת/33, שורה 106 ואילך). חשוב להדגיש, כי מר פנחסוב סיפר שקיבל את התלושים הכוזבים ישירות מנאשם 1, ואף הוסיף שגם בני משפחתו ידעו על כך (ת/33, שורה 117). לדבריו, הוא לא שילם לנאשם 1 בעבור התלושים.

123. עוד סיפר מר פנחסוב, כי הוא קיבל מנאשם 1 מכתב פיטורין מנאשמת 3 על מנת שיוכל לקבל דמי אבטלה (ת/33, שורה 128 ואילך). נגד מר פנחסוב אף הוגש כתב אישום בגין קבלת התלושים מנאשם 1 ובגין הגשת התביעה הכוזבת לדמי אבטלה, שבעקבותיה קיבל מהמל"ל 11,823 ₪ (ר' כתב האישום, ת/33). מר פנחסוב הודה בעובדות כתב האישום האמור, הורשע ודינו נגזר (ר' גם בפרוטוקול, עמ' 76 שורה 15 ואילך).

124. מר פנחסוב העיד בבית המשפט וטען כי הוא אינו חוזר בו מהודאתו בעובדות כתב האישום שהוגש נגדו. למרות זאת הוסיף מר פנחסוב וטען כי בפועל כן עבד בסופר, הגם שסייג זאת לעבודה "באופן חלקי" (בפרוטוקול, עמ' 76 שורה 19 ואילך). בהקשר זה, בחקירה הנגדית ביקש ב"כ הנאשמים ממר

פנחסוב לאשר "שבתקופות שלא עבדת לא קיבלת כסף, קיבלת תלוש אבל לא כסף" והלה השיב בחיוב (שם, עמ' 77 שורה 22). עם זאת, מר פנחסוב לא נחקר נגדית על גרסתו שלפיה הוא קיבל הן את התלושים הכוזבים והן את מכתב הפיטורין - שנועד לקבלת דמי אבטלה במרמה - ישירות מנאשם 1.

(ב) מר איגור גמרניק:

125. בחקירתו במשטרה, לאחר הכחשה ראשונית, הודה מר גמרניק כי הוא רכש תלושים כוזבים, לדבריו כדי לקבל דמי אבטלה לאחר שנאלץ להתפטר כשאמו חלתה ועברה טיפולים (ת/51, שורה 18 ואילך). את ההתנהלות בינו לבין סרגיי תיאר מר גמרניק כלהלן: **"סרגיי היה מביא לי תלוש שכר יחד עם הצ'ק ואני במקום הייתי מחזיר לו את הכסף של הצ'ק ובנוסף עוד 300 ₪. את הצ'ק הייתי מפקיד בחשבון בנק שלי"** (שם, שורה 31 ואילך).

126. מר גמרניק סיפר על מנהל "בוכרי" שפגש בסופר (ת/51, שורה 49), שאמר שהוא "אח" של סרגיי. מר גמרניק לא שלל כי מדובר ב"בן-דוד" של סרגיי, אך לא זכר את מראה פניו (שם, שורה 54 ואילך). מר גמרניק נשאל אם אותו מנהל ידע שהוא רוכש תלושי שכר פיקטיביים והשיב כלהלן:

אני זוכר שאני וסרגיי דיברנו על זה שאני אשלם לו עבור התלושים וסרגיי אמר לי שזה לא יהיה הרבה. על התלוש הראשון אני שילמתי משהו כמו 600 ₪ וחשבתי שזה על כל התלושים ואז התברר שזה רק על תלוש אחד והיה לי ריב אתו וכדי להלחץ את סרגיי אני מצאתי טלפון של הסופר... אני התקשרתי לשם ודיברתי עם המנהל ואמרתי שאני מגיע כי יש לי בעיות עם סרגיי, ובכך רציתי להלחץ את סרגיי ובכלל רציתי לבוא ולקחת את הכסף ששילמתי בחזרה... אני דיברתי עם המנהל והוא דיבר עם סרגיי והעביר לי את הטלפון וסרגיי הסכים שהוא דרש ממני יותר מדי כסף ואחרי שנפגשנו שוב הוא החזיר לי סכום כלשהו שאני כבר לא זוכר אבל בפועל יצא ששילמתי 300 ₪ עבור התלוש" (ת/51 שורה 61 ואילך. ר' גם התיאור בשורה 39 ואילך).

127. בחקירתו הנגדית נשאל מר גמרניק על האירוע הנ"ל וחזר ותיאר כיצד התקשר לסופר, לאחר מכן הגיע למקום ודיבר עם המנהל, אשר מצידו התקשר לסרגיי. מר גמרניק שב וציין כי אינו זוכר כיצד נראה אותו מנהל (בפרוטוקול, עמ' 193 שורה 23 ואילך).

(4) גרסאות התובעים - סיכום:

128. העולה מכל המקובץ הוא - בהסתמך על גרסאות התובעים והראיות התומכות בהן מצד אחד, ובהסתמך על גרסתו של סרגיי, שעל מהימנותה עוד נרחיב בפרק ט' שלהלן - שהוכח לפניי כדבעי כי התובעים המנויים בנספחי כתב האישום, שנרשמו בדוחות נאשמת 3 כעובדיה, בפועל לא עבדו כלל אצלה, וזאת למעט גב' אמינוב וגב' רפאילוב. מכאן, שיש להפחית את הסכומים ששולמו מטעם נאשמת 3 לגב' אמינוב (בסך כולל של 10,881 ₪) ולגב' רפאילוב (בסך כולל של 117,048 ₪), מהסכום הכולל הנקוב בסעיף 7 לעובדות האישום השני.

129. באשר לטובות ההנאה שקיבלו התובעים מהמל"ל - בהתחשב בגדר המחלוקת בין הצדדים במישור זה, כמו גם בראיות שנסקרו לעיל - המסקנה, במישור העובדתי, היא כלהלן:

לעניין העבירה של **גרימה במרמה למתן גמלה** - תובעת מס' 16 (נ"ק) קיבלה דמי אבטלה בסך

6,148 ₪, ותובעת מס' 21 (א"ש) קיבלה דמי לידה בסך של 13,067 ₪ (דהיינו: בסך הכל שתי עבירות). גם שתי תובעות נוספות - תובעת מס' 12 (נ"ר) ותובעת מס' 13 (מ"נ) - הגישו תביעות למל"ל להבטחת הכנסה. ואולם, טובת ההנאה שהוכחה לפניי בעניינן היא קבלת "רצף ביטוחי" ומכאן שלא הוכח כי התביעות שהן הגישו - כאמור, להבטחת הכנסה - גרמו לקבלת גמלה.

לענין העבירה של **סיוע לקבלת דבר במרמה** - תובעת מס' 2 (ח"א) קיבלה רצף ביטוחי בשווי 4,734 ₪; תובעת מס' 4 (א"ר) קיבלה רצף ביטוחי בשווי 11,448 ₪; תובעת מס' 5 (ט"ג) קיבלה רצף ביטוחי בשווי 4,271 ₪; תובעת מס' 8 (מ"ס) קיבלה רצף ביטוחי בשווי 5,310 ₪; תובעת מס' 9 (א"א) קיבלה רצף ביטוחי בשווי 6,618 ₪; תובעת מס' 12 (נ"ר) קיבלה רצף ביטוחי בשווי 1,987 ₪; ותובעת מס' 13 (מ"נ) קיבלה רצף ביטוחי בשווי 2,022 ₪ (דהיינו: בסך הכל 7 עבירות. יוער, כי להיבטים המשפטיים הרלוואנטיים לעבירה של סיוע לקבלת דבר במרמה נתייחס במסגרת הניתוח המשפטי בפרק י"א).

130. בנוסף, הוכח בבית המשפט כי מעבר לתובעים היו רשומים אצל נאשמת 3 שני עובדים פיקטיביים נוספים (מר פנחסוב ומר גמרניק). אמנם, כפי שהוסבר כבר לעיל, אין מקום בשלב זה להרשיע את הנאשמים לפי עובדות שמעבר לכתב האישום ועל כן אין להרשיעם בביצוע עבירות בנוגע לשני העובדים הנ"ל. יחד עם זאת, יש בכך כדי להוכיח כי בנאשמת 3 היו רשומים בסך הכל 21 עובדים פיקטיביים - דהיינו: 19 התובעים שהוכח שלא עבדו בסופר בצירוף למר פנחסוב ולמר גמרניק - ולכך עוד נתייחס בהמשך הדברים.

ז. ראיות תביעה נוספות והשלכותיהן:

(1) הרובד החשבונאי:

131. כפי שצוין כבר בתחילת הדיון, ברובד החשבונאי - הרלוואנטי לנספח א' לכתב האישום - לא נתגלעה מחלוקת בין הצדדים לפניי. זאת, למעט בעניינה הנקודתי של תובעת מס' 14 (מ"ק), שלגביה העלתה ההגנה הסתייגות בהתייחס לסכומים שננקבו בנספח א' (ר' בסעיף 666 ואילך לסיכומיה). על רקע זה - ובעקבות הערת בית המשפט בהחלטה מיום 27.8.18 - במסגרת השלמת הסיכומים בעל-פה הודיעה ב"כ המאשימה כי ערכה בדיקה חוזרת של כל התלושים שהוצאו ל-מ"ק, אשר צורפו כנספחים לאחת מהודעות נאשם 1 (ת/7). בעקבותיה בדיקה זו ביקשה ב"כ המאשימה להפחית את הסכום, שננקב בנספח א' בהתייחס ל-מ"ק, לסכום כולל של 119,201 ₪ (בפרוטוקול, עמ' 565 שורה 6 ואילך).

משמעות הדברים היא, אם כן, שאין מחלוקת כי בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום נאשמת 3 רשמה את כל התובעים כעובדיה, דיווחה ששילמה להם משכורות בסכומים הנקובים בנספח א' לכתב האישום (למעט התיקון הנ"ל בהתייחס ל-מ"ק) וניכתה סכומים אלה כהוצאות במסגרת הדיווחים אותם העבירה לפקיד השומה באמצעות נאשמים 2-1.

132. יחד עם זאת ראוי להדגיש, כי בעניין העובדות הנוגעות לרובד החשבונאי, לרבות בכל הקשור לדיווחים לפקיד השומה באמצעות נאשמים 2-1, אין אנו חיים מפי הסכמות הנאשמים גרידא. זאת, משום שהעובדות הנוגעות לרובד זה נשענות גם על מוצגים רבים שהוגשו - לרבות התלושים הכוזבים שצורפו להודעות הנאשמים ולהודעות התובעים - וגם על עדויות עובדי משרד רואי-החשבון של נאשמת

3 (רו"ח שמואל זלאיט ובנו, רו"ח שאול זלאיט, וכן יועץ מס העובד במשרדם, מר אלכסנדר שפיץ. ר' העדויות בפרוטוקול, החל בעמ' 159).

133. במסגרת עדויות עובדי משרד רואי-החשבון הוגשו המסמכים החשבונאיים הנדרשים: באמצעות רו"ח שמואל זלאיט הוגשו הדוחות על ההכנסות, שאותם הגישה נאשמת 3 לפקיד השומה בארבע שנות המס הרלוואנטיות, דהיינו: בשנים 2008 עד 2011 (סומנו ת/139 עד ת/142), ובאמצעות מר שפיץ הוגשו מסמכים רלוואנטיים נוספים (הקלסרים שסומנו ת/168 עד ת/170). בנוסף, רו"ח שאול זלאיט - בנו של רו"ח שמואל זלאיט ומי שערך את דוחותיה של נאשמת 3 - ציין בעדותו מפורשות כי הוא ערך את הדוחות על יסוד הנתונים שהעבירו לו מנהלי נאשמת 3, דהיינו: נאשמים 1-2 (בפרוטוקול, עמ' 165 שורה 20 ואילך).

134. ב"כ הנאשמים חקר נגדית את רו"ח שמואל זלאיט על טענת ההגנה שלפיה גם אם התובעים לא קיבלו שכר - משום שהחזירו אותו במזומן לסרגי או באמצעותו - עדיין הדיווח אודות הוצאות נאשמת 3 עבור תשלום המשכורות היה נכון משום שלנאשמת 3 באמת נגרמו ההוצאות. מדובר אמנם בטענה נורמטיבית באופייה, כך שספק רב הוא אם יש מקום לחקירת עדים לגביה, אך מכל מקום רו"ח זלאיט ענה את התשובה הברורה והמתבקשת מאלוה, שלפיה אסור לדווח על משכורות לעובדים פיקטיביים גם אם קיימים אחרים המקבלים את הכספים המדווחים כמשכורות לעובדים הפיקטיביים (בפרוטוקול, עמ' 162 שורה 32 ואילך).

135. המסקנה המתבקשת מכל האמור עד כאן היא כי הוכח לפניי - בהתחשב בהשמטת גב' אמינוב וגב' רפאילוב מרשימת התובעים ובתיקון שנדרש בעניינה של מ"ק - **שהסכום שדווח על-ידי נאשמת 3 כהוצאות שכר פיקטיביות, בשנות המס 2008 עד 2011, עומד על סך כולל של 1,983,507 ₪.**

(2) גרסאות עובדים "אמיתיים" בסופר והשלכותיהן:

136. במסגרת חקירת המשטרה נחקרו מספר עובדים "אמיתיים", דהיינו: עובדים שאין מחלוקת כי הם אמנם עבדו בפועל בסופר. מספר עובדים כאלה העידו לפניי (גב' אלמס מנשרוב; מר אשר רפאל; גב' ולנטניה חייבטוב-רפאילוב; וגב' נטליה גרצנשטיין) וכן הוגשו בהסכמה הודעות של עובדים נוספים (מר חסן מחג'נה, ההודעה ת/58; מר רפאל דוידוב, ההודעה ת/71; מר פיני קמחי, ההודעה ת/59; ומר אילן שקרג'י, ההודעה ת/57. לעניין ההסכמות ר' בפרוטוקול, עמ' 101 שורה 9, עמ' 102 שורה 19 ואילך).

137. מטבע הדברים, גרסאותיהם של עובדים אלה - שאין טענה כי היו שותפים למעשי הנאשמים בדרך כלשהי - הינן ככלל בעלות רלוואנטיות חלקית לענייננו ולהלן נתמקד רק בהיבטיהן הרלוואנטיים. ראוי לציין כי, ככלל, העובדים תמכו בגרסתו של סרגי הן בעניין העובדים הפיקטיביים (בכך שהכחישו היכרות עמם) והן בכך ששללו תיאור של סרגי כמנהל בסופר.

138. מר אשר רפאל הוא אחיו של נאשם 1 (להלן - אשר). בשל מחלתו עבד אשר בסופר בעבודה לא-פיזית בלבד, בעיקר בכל הקשור לבדיקת החשבונות ולתמחור מוצרים. לפי גרסתו, האחראים עליו היו אחיו, נאשם 1, ושותפו של אחיו, דהיינו נאשם 2 (ר' בהודעתו ת/29, עמ' 1 שורה 3 ואילך; באשר לתפקידיו בסופר ר' גם בפרוטוקול, עמ' 183 שורה 12 ואילך). ראוי לציין, כי במקום אחד ציין אשר, בהתייחס לתפקידו בסופר: **"ברשמי זה רק בדיקת חשבוניות, בלא רשמי זה לשבת לראות**

במצלמות, לענות על טלפונים, לענות ללקוחות (ת/32, שורה 75). באשר למשכורתו סיפר אשר: **"אני מקבל 1,500 שקל משכורת ביד, נקי, בצ'ק, ואח שלי נותן לי מזון - מצרכים מהמכולת - בשווי 1,000 ₪ בחודש"** (ת/31, שורה 57 ואילך).

139. נוכח גרסת נאשם 1 - כפי שתפורט בהמשך - ראוי לציין כי בחקירת המשטרה נשאל אשר באופן ספציפי מה היה תפקידו של סרגי בסופר, ולכך השיב: **"הוא לא עובד בסופר, הוא לא עובד בכלל. הוא בא אלינו לבקר פעם בשבוע ואנחנו אוכלים צהריים ביחד"** (ת/30, שורה 176). בחקירת הנגדית טען אשר כי קשה לו לדבר בעניין סרגי בשל הקרבה המשפחתית ההדוקה ביניהם, אך עם זאת שינה את גרסתו הנ"ל במשטרה במובן זה שאישר, לשאלת ב"כ הנאשמים, כי סרגי הביא חלק מהעובדים בסופר. בהמשך הדברים אף הוסיף אשר וטען, כי הוא לא הרחיב בחקירת המשטרה בעניינו של סרגי משום שרצה **"להרחיק אותו מכל העניין"** - הגם שלא הבהיר מדוע היה צורך להרחיק את סרגי מחקירת המשטרה (בפרוטוקול, עמ' 183 שורה 26).

140. העובדות גב' חייבטוב-רפאילוב וגב' גרצנשטיין, שאותן ביקש ב"כ הנאשמים לחקור, ציינו שתיהן כי ראו שסרגי הגיע מדי פעם לסופר, אך לא יכלו לומר אם עבד בסופר או מה היה תפקידו. גב' חייבטוב-רפאילוב ציינה כי כשהגיעה לסופר דיברה עם אשר, שהיה להבנתה אחד המנהלים, ומסרה כי היא יודעת שנאשמים 1-2 הם **"שותפים"** (ת/62, שורה 26 ואילך). בבית המשפט העידה כי סרגי **"היה בא לפעמים"** לסופר אך אינה יודעת מה היה תפקידו (בפרוטוקול, עמ' 185 שורה 25 ואילך).

141. גב' גרצנשטיין מסרה, בהודעתה במשטרה, כי להבנתה הבעלים של הסופר היו נאשם 1 ואחיו אשר, ובאשר לנאשם 2 **"אני לא יודעת אם הוא גם בעלים. הוא היה מסתובב בסופר בודק מסתכל"** (ת/81, שורה 4 ואילך). גב' גרצנשטיין מסרה כי לא ראתה שסרגי עובד בסופר והוסיפה: **"הוא היה בא שותה קפה והולך. היה אומר שלום, מה נשמע. בן אדם נעים מאוד"** (ת/81, שורה 17 ואילך). בבית המשפט הטיח ב"כ הנאשמים בגב' גרצנשטיין כי מדברי סרגי עולה שהוא זה שהביא אותה לעבודה בסופר, אך לכך היא השיבה: **"הוא אמר שיש עבודה, אני חיפשתי עבודה. זה לא שהוא לוקח אותי"** (בפרוטוקול, עמ' 201 שורה 28).

142. כאמור, הוגשו גם מספר הודעות של עובדים נוספים. מבין הודעות אלה יש לציין את הודעתו של מר דוידוב, שעבד בזמנו בסופר במשך קרוב לשנתיים. מר דוידוב סיפר כי נאשם 1 קיבל אותו לעבודה והוסיף שלנאשם 1 יש שותף נוסף, תוך שנקב בשמו הפרטי של נאשם 2. מר דוידוב הוסיף עוד, לעניין עבודתו בסופר, כי **"פעם מיקי ופעם ארטור אמרו לי מה לעשות"** (ת/71, עמ' 2 שורה 2 ואילך).

143. לבסוף יש להתייחס לעניינה של גב' אלמס מנשרוב - שאין מחלוקת כי היא עבדה בקצביה שבסופר עד לפיטוריה - שכן יש בו כדי ללמד לא מעט על דרך ניהולו של הסופר על-ידי נאשמים 1-2. באשר לסרגי מסרה גב' מנשרוב: **"אני מכירה אותו הוא מהמשפחה של מיקי, הוא היה בא לסופר לפעמים והייתי רואה אותו שם. היה יושב ומדבר עם מיקי וארטור במשרד שבתוך החנות..."** (ת/27, שורה 48 ואילך), ובאשר לפיטוריה סיפרה: **"מיקי פיטר אותי כי ארתור אמר שאני לוקחת 200 גרם בשר לחתולים"** (שם, שורה 10).

144. על גרסתה בעניין עילת פיטוריה חזרה גב' מנשרוב גם בחקירתה הנגדית לפני (בפרוטוקול, עמ' 105 שורה 15) ויש לציין כי על-אף שגב' מנשרוב נחקרה על תחושותיה הקשות כלפי נאשמים 1-2 בעקבות פיטוריה - כשלדבריה אף לא קיבלה פיצויי פיטורין - גרסתה בעניין פיטוריה לא הועמדה

למבחן. יתר על כן, סיפורה של גב' מנשרוב אודות פיטוריה נתמך במידה משמעותית בגרסאות נאשמים 2-1, אשר כפי שנראה בהמשך אשורו שהיא נצפתה במצלמות מכניסה בשר לתיק. סיפור זה מלמד אפוא על סגנון ניהול הדוק של נאשמים 2-1, אשר עקבו בקפדנות אחר התנהגות עובדיהם, לרבות באמצעות מצלמות, עד כדי אבחנה בעניין פעוט-יחסית של הכנסת בשר לתיק.

(3) עדויות החוקרים בהקשר לטענות ההגנה להגנה מן הצדק:

145. כזכור, עוד בשלב הראשון של הטענות המקדמיות העלתה ההגנה טענה להגנה מן הצדק, שהלכה למעשה כללה שלוש טענות נפרדות: (א) טענה בגין משלוח ההודעה לנאשמים בדבר סגירת תיקי החקירה נגדם ביחס ל-14 תובעים; (ב) טענה לאכיפה בררנית בשל הימנעות מחקירת חברות נוספות, שהחוקרים ידעו כי פעלו באופן דומה של מכירת תלושי שכר כוזבים; ו-(ג) טענה לאכיפה בררנית בשל אי-נקיטת הליכים נגד התובעים, הגם שלשיטת ההגנה הם המבצעים העיקריים של מעשי המרמה והנהנים העיקריים מהם. שלוש הטענות נדחו בהחלטה הראשונה בטענות המקדמיות, אם כי כב' השופטת מרגולין הותירה פתח צר להגנה להביא ראיות בהקשר לטענה השנייה (ר' בפסקה 16 דלעיל ואילך).

146. ב"כ הנאשמים הרחיב מאוד פתח צר זה - גם לעריכת חקירות נגדיות מקיפות לחוקרים מכל שלושת גופי החקירה שהשתתפו בצח"מ (המשטרה, המל"ל ומס הכנסה), גם לזימון חוקרים ושוטרים נוספים במסגרת פרשת ההגנה, ואף לעריכת חקירות ולהבאת ראיות בעניין הטענה הראשונה הנ"ל (ולא רק בקשר לטענה השנייה). ב"כ המאשימה לא התנגדה להרחבה זו של ההגנה - ובדין - שכן כאשר החלטה בטענה מקדמית אינה משפטית גרידא, ההגנה רשאית להביא ראיות, אותן מטבע הדברים לא ניתן להביא בשלב המקדמי, בהקשר לאותה הטענה. דא עקא, שבסופו של יום ולאחר שמיעת כל הראיות הרלוואנטיות - לא זו בלבד שלא הונחה לפני תשתית ראייתית הולמת לביסוס הטענות, אלא שהטענות הסתברו כתלויות על בלימה ללא עיגון ראייתי כלשהו. את דיוננו נתחיל דווקא בטענה השנייה, משום שעיקר חקירות ההגנה התמקדו בטענה זו.

(א) טענת ההגנה לאכיפה בררנית בשל הימנעות מחקירת חברות נוספות, שהחוקרים ידעו כי פעלו באופן דומה של מכירת תלושי שכר כוזבים:

147. בהקשר זה טענת ההגנה היא שחוקרי הצח"מ ידעו כי סרגי" מכר בעבר תלושי שכר כוזבים גם של פורד מערכות וגם של חברת בניר, אך למרות זאת הם התעלמו במודע מהמידע תוך נקיטת אכיפה בררנית ופסולה נגד הנאשמים (ר' בסעיף 715 ואילך לסיכומי ההגנה).

148. ייאמר אפוא מיד, כי לטענה המתייחסת לחברת בניר אין בסיס ראייתי כלשהו. כאמור, סרגי" הכחיש כי מכר תלושים כוזבים של חברת בניר (ר' בפסקה 39 דלעיל). בנוסף, אין כל ראייה אחרת הקושרת פוזיטיבית את סרגי" למכירת תלושים כוזבים של חברת בניר, לרבות בגרסאות אותם תובעים בודדים שרכשו תלושים של חברת בניר, ובוודאי שאין כל ראייה שהחוקרים חשדו בסרגי" במעשים כאלה (ר' גם בדברי ב"כ הנאשמים במסגרת השלמת הסיכומים בעל-פה, בפרוטוקול, עמ' 573 שורה 12 ואילך). ממילא ברור, כי לטענת ההגנה שלפיה הצח"מ התעלם ממידע בעניינה של חברת בניר ונמנע-כביכול מלחקור לגביו אין כל יסוד; ואף זימונה של מנהלת חברת בניר כעדת הגנה לא הועילה להגנה כלל בהקשר זה (שם, בעמ' 494 ואילך).

149. להבדיל מעניינה של חברת בניר, עניינה של פורד מערכות הוא שונה משום שסרגיי מסר אכן מסר לחוקריו כי הוא מכר תלושי שכר כוזבים של פורד מערכות, וגרסתו זו אף נתמכה בגרסאות התובעים הרלוואנטים. ברור אם כן, כי בפני חוקרי הצח"מ היו חומרי חקירה המבססים חשד למכירת תלושי שכר כוזבים של פורד מערכות ונשאלת השאלה מדוע הם לא חקרו גורמי הנהלה של פורד מערכות בקשר לחשד זה. כזכור, בהחלטה הראשונה בטענות המקדמיות דחתה כב' השופטת מרגולין את טענת ההגנה כי דובר בהתעלמות מודעת ופסולה של הצח"מ והגם שהותירה להגנה פתח להבאת ראיות בעניין ציינה כי: **"דומה לכאורה כי מדובר באכיפה חלקית הנובעת מאילוצי כוח אדם וחקירה ומשיקולים עניינים ולא מטעמים זרים ופסולים שיש להם נפקות במישור ההגנה מן הצדק בשל אכיפה בררנית"** (ר' בפסקה 15 דלעיל).

150. ב"כ הנאשמים חקר בהרחבה את חוקרי המאשימה השונים בקשר לטענותיו אודות הימנעות מחקירה של פורד מערכות והתעלמות מהחשדות בקשר לחברה זו. מתוך עדויות חוקרים אלה יש לציין במיוחד את עדויות חוקרי המשטרה פקד הרנס ורפ"ק חקק (ראש הצח"מ), את עדויות חוקרי המל"ל מר אמנון קסורלה (מנהל יחידת ההונאה של מחוז מרכז במל"ל) ומר בצ'וב (ששהה בחו"ל ובסופו של דבר זומן כעד הגנה), ואת עדות מר דוד ברזין, ראש צוות החוקרים במס הכנסה. דא עקא, להוותם של הנאשמים, שמעדייות החוקרים הבכירים הנ"ל עלתה התנהלות סבירה של הצח"מ, אם לא למעלה מכך, כלהלן:

ראשית, הצח"מ היה מודע היטב למידע בעניין פורד מערכות, לא התעלם ממנו ולא העלים עין מחשדות לעבירות בחברה זו (עדויות פקד הרנס, בפרוטוקול עמ' 299 שורה 16 ואילך, רפ"ק חקק, עמ' 328 שורה 19 ואילך, מר ברזין, עמ' 320 שורה 4 ואילך). מר קסורלה אף הוסיף, כי שנה עובר לחקירות הצח"מ ניסו חוקרי מל"ל ומס הכנסה להגיע לפורד מערכות במסגרת חקירה אחרת, אך הדבר לא הסתייע (שם, עמ' 271 שורה 12 ואילך).

שנית, החשד לגבי פורד מערכות היה לגבי עבירות שנעברו בעבר, זמן רב לפני פתיחת החקירה דנא, ובאופן טבעי הצח"מ התרכז בעבירות אותן הוא חקר: **"פורד היה היסטוריה"** כדברי פקד הרנס, שגם הוסיף בהמשך: **"שאתה מבצע חקירה זה מה שמתבצע כרגע ואתה יכול למנוע אותו. מה שבוצע בעבר, אתה יכול לחקור עוד אלפי אנשים, המשטרה לא תעמוד בזה"** (בפרוטוקול עמ' 298 שורה 12; עמ' 303 שורה 10). דברים דומים גם אמרה רפ"ק חקק, שציינה כי לא רק **"טריות"** העבירות בנאשמת 3 אלא גם היקפן הגדול יותר היטו את הכף לעבר ההתמקדות בנאשמים שלפני (בפרוטוקול, עמ' 326 שורה 24 ואילך).

שלישית, שיקולי כוח אדם אף הם הביאו את הצח"מ שלא להרחיב את החקירה ולהתפרש לכיוונים נוספים, בפרט נוכח המשאבים הרבים שנדרשו לצורך הרחבה כזו ולא היו מצויים בידי הצח"מ. היטיב להסביר זאת מר ברזין באומרו: **"פורד מערכות עם היקפים שיש לה, מצריכות תפיסת חומר, סימון מוצגים, 1001 דברים נוספים שמבחינת כח אדם אינני כמס הכנסה ערוך לך"** (בפרוטוקול, עמ' 318 שורה 28 ואילך).

ורביעית - ואולי בעיקר - בשל הנסיבות השונות מהותית בין עניינה של נאשמת 3 לבין עניינה של פורד מערכות, לא היה במידע שמסר סרגיי כדי לבסס חשד נגד מנהלים בפורד מערכות וממילא לא היה בו כדי להספיק לפתוח בחקירה נגדם. במה דברים אמורים. כפי שהסביר היטב מר קסורלה, נאשמת 3 ניהלה סופר אחד בלבד, בו עבדו כל עובדיה, ואילו פורד מערכות היתה חברה ענקית, שבה

סרגיי היה אחראי על צוות עצמאי בשטח, כאשר לא היתה בפני החוקרים ראייה לכך שהממונים על סרגיי ידעו על תלויים כוזבים שהוא מכר.

לכן, גם מעבר להבדלים המהותיים בגרסת סרגיי עצמו בהתייחס לשתי החברות - כאשר סרגיי הפליל ישירות את נאשמים 1-2 בקבלת הכספים שהחזירו התובעים, להבדיל מגרסתו בהתייחס לפורד מערכות, שם סיפר כי נטל את הכספים לעצמו - מר קסורלה הבהיר כי בנתונים שהיו לפניו "אני לא אפתח בחקירה כיוון שהחקירה שלי תוביל לשום מקום. (פורד מערכות - ש.א.) זה חברה ענקית והסיכוי שזה יגיע למצב שאני אוכיח שמישהו למעלה ידע גם אם הוא ידע, שואף לאפס" (בפרוטוקול, עמ' 276 שורה 2 ואילך).

(ב) טענת ההגנה בגין משלוח ההודעה לנאשמים בדבר סגירת תיקי החקירה נגדם ביחס ל-14 תובעים:

151. טענת ההגנה בהקשר זה היא, כי בעובדה שלאחר הגשת כתב האישום נשלחו לנאשמים הודעות בדבר סגירת תיקי החקירה נגדם ביחס ל-14 תובעים יש כדי לגבש לנאשמים הגנה מן הצדק ולהשתית את המאשימה מלהאשימם ביחס לתובעים הנ"ל. כזכור, בהחלטה הראשונה בטענות המקדמיות דחתה כב' השופטת מרגולין טענה זו, מהטעמים שפירטה (ר' בפסקה 15 דלעיל), אך ההגנה בכל זאת עמדה על חקירות והבאת ראיות לגבי הטענה ובסיכומיה היא חוזרת עליה (ר' בסעיף 152 ואילך לסיכומי ההגנה).

152. ואולם, גם לגבי טענה זו הבאת הראיות לא הועילה להגנה ואף ההיפך הוא הנכון. אם בשלב הטענות המקדמיות כל שעמד בפני בית המשפט הוא טענת ב"כ המאשימה כי דובר ב"טעות טכנית" גרידא, הרי שלאחר שמיעת הראיות נעלה מכל ספק כי אמנם דובר בטעות כזו, שאף מקורה הובהר. כפי שהסבירה בעדותה גב' רוזית כאביה - הרשמת של יחידת המשטרה הרלוואנטית - הטיפול המשפטי בפרשה דנא פוצל בין שני גורמי תביעה שונים: התביעה המשטרתית, שטיפלה בעניינם של התובעים; והפרקליטות, שטיפלה בעניינם של הנאשמים וסרגיי. במצב דברים זה, כשהחזירו התביעות לגב' כאביה את תיקי החקירה של אותם תובעים, שלגביהם הוחלט לא להגיש כתב אישום, היא ביצעה סגירה של התיקים נגד כל המעורבים מבלי להבחין בכך שהטיפול בעניין הנאשמים שלפניי הועבר לפרקליטות. זה היה מקור הטעות ומיד כשהטעות נתבררה נשלחו מכתבים לנאשמים, המודיעים להם על הטעות שנפלה ועל תיקונה (בפרוטוקול, עמ' 358 שורה 18 ואילך; עמ' 363 שורה 19 ואילך).

153. ב"כ הנאשמים חקר את גב' כאביה בקשר לכך שתיקים של שלושה תובעים נסגרו על-ידי גב' דורית פרקש והיא אישרה שהדבר אפשרי שכן הן עובדות יחדיו ומבצעות את אותן פעולות (בפרוטוקול, עמ' 363 שורה 13). לא נתקרה אפוא דעתו של ב"כ הנאשמים עד שהזמין לעדות, במסגרת פרשת ההגנה, גם את גב' פרקש ואף את מר רונן סהר, ששימש בזמנו כאחראי על משרד הרישום בו עבדו השניים. ואולם, עדויות נוספות אלה לא הוסיפו דבר (שם, עמ' 478 ואילך).

הנה כי כן, הוכח לפניי **פוזיטיבית** כי משלוח ההודעות לנאשמים על סגירת התיקים הנ"ל נבע מטעות טכנית גרידא, שתוקנה לאחר מכן, וממילא התשתית העובדתית לטענות ההגנה בהקשר זה נשמטה לחלוטין.

ח. גרסאות הנאשמים:

154. לכל אורך החקירה והמשפט כפרו הנאשמים בביצוע העבירות, שבהן הם הוחשדו ולאחר מכן

הואשמו, תוך הכחשת היכרות עם רוב רובם של התובעים. עם זאת, הגם שבתחילת החקירה עמדת הנאשמים היתה שכלל אינם יודעים במה דברים אמורים, בסופו של יום גרסתם בבית המשפט לא היתה הכחשת מעשיו של סרגיי - או עובדת רישומם של עובדים פיקטיביים אצל נאשמת 3 - אלא גלגול האחריות לפתחו של סרגיי תוך טענה שהם "לא ידעו" על מעשיו.

155. אגב כך הקטינו מאוד נאשמים 2-1, עם התקדמות החקירה והמשפט, את תיאור תפקידיהם בניהול הסופר. אם בתחילה עלה מגרסאותיהם רושם של ניהול הדוק על-ידם, בהמשך הדברים הגיעו נאשמים 2-1 עד כדי טענה שהסופר "**מתנהל לבד**" או "**מתנהל מעצמו**" (במקום אחד בחקירתו במשטרה נאשם 2 אף הגדיל וטען: "**שלוש שנים אחרונות אנחנו ככה, כל אחד עושה מה ב... שלו**" - ר' ת/16א, עמ' 38 שורה 33).

הבחינה להלן של גרסאות הנאשמים תתמקד אפוא בשאלת תפקידיהם בניהול נאשמת 3 והסופר, יחסייהם עם סרגיי וכמובן היבטי מהימנות.

(1) גרסאות הנאשמים במהלך החקירה:

156. במסגרת החקירה נגבו מנאשמים 1 ו-2 מספר הודעות, כמעט כולן לאחר מועד תחילת החקירה הגלויה, דהיינו: יום 5.10.11 ("יום הפרוץ" בפי החוקרים). עם זאת, מנאשמים 2-1 נגבתה גם הודעה אחת על-ידי חוקרי מל"ל עוד לפני יום הפרוץ.

157. ביום הפרוץ נערך בסופר חיפוש על-פי צו חיפוש (ר' הצו ת/91 ודו"ח החיפוש ת/104, ת/104א ות/104ב). במהלך החיפוש נמצאו ונתפסו יומנים, שאותם ניהל נאשם 2 בכתב ידו ושבהם ערך רישום יומיומי של כל השיקים שיצאו מהעסק (היומנים יכוננו להלן, לשם קיצור, יומן השיקים של נאשם 2). נאשמים 1 ו-2 נתבקשו להתייחס ליומן השיקים בחקירותיהם ולהלן נבחן גם את התייחסויות אלה.

(א) גרסת נאשם 1 במהלך חקירת המשטרה:

158. הודעתו הראשונה של נאשם 1 נגבתה כאמור על-ידי חוקרי מל"ל עוד לפני יום הפרוץ (ר' ת/1 מיום 7.8.11). לאחר שהוחשד במסירת נתונים כוזבים למל"ל וסיוע לאחרים לקבל גמלאות במרמה, השיב נאשם 1: "**לא יודע במה מדובר**" (ת/1, שורה 13). את תפקידו בסופר הגדיר נאשם 1 כלהלן:

אני מתעסק עם סוכנים וספקים. כל מה שקשור לעובדים זה אני. רק אם אני לא נמצא אז ארטור (הכוונה לנאשם 2 - ש.א.) מטפל בעובדים...

אני אומר לעובדים מה לעשות, מה לא לעשות. אני קובע מה כל עובד יעשה בסופר. בדרך כלל אני מקבל עובדים לעבודה. אני וארטור חילקנו כך שאני מטפל בעובדים. בכל מקרה האישור לקבל עובד זה אישור שלי (ת/1, שורה 18 ואילך).

159. נאשם 1 תיאר את שעות עבודתו כ"**24 שעות**" והוסיף: "**אני משתדל כל יום להגיע לסופר. אין לי שעות קבועות. בממוצע שעתיים או שלוש אני נמצא בסופר כל יום**" (ת/1, שורה 32). באשר למספר העובדים בסופר טען נאשם 1 כי מדובר "**בסביבות 40 איש**" (שם, שורה 35), הגם שכשנתבקש לפרט דיבר באופן קונקרטי על עובדים במספר קטן בהרבה. נאשם 1 נשאל מי מבני

משפחתו עבד או עובד בסופר והשיב כי מדובר רק באחיו (אשר), אשתו (גב' רפאילוב) וכן בתה (ת/1, שורה 84 ואילך).

160. כשנשאל נאשם 1 היכן נמצא סידור העבודה של עובדי הסופר הוא טען ש"הכל אצלי בראש" (ת/1, שורה 110). עוד הסביר נאשם 1, כי עובדי הסופר מקבלים את שכרם בשיקים וכשנשאל מי נותן את השיקים לעובדים השיב: "ארטור נותן לעובדים או אשר או אני" (שם, שורה 162). את תפקידו של נאשם 2 תיאר נאשם 1 כלהלן: "הוא גם כמוני מנכ"ל. צ'קים של ספקים וחשבונות הוא עושה. כל מה שקשור לניהול של הניירת הוא עושה" (שם, שורה 192 ואילך).

161. הודעתו השנייה של נאשם 1 נגבתה במשטרה, ביום הפרוץ (ת/2 מיום 5.10.11). בהודעה זו נשאל נאשם 1 אודות סרגיי והשיב כלהלן:

ש. מי זה סרגיי?

ת. יש לי בן דוד סרגיי.

ש. מה שם המשפחה שלו?

ת. אמינוב.

ש. האם לסרגיי יש קשר לעסק או לעובדים שלך?

ת. לא (ת/2, שורה 90 ואילך).

162. עם זאת, בהמשך החקירה שינה נאשם 1 מעט את טעמו:

ש. האם בן הדוד שלך סרגיי נתן לך שמות של נשים שתוציא עבורן בסופרמרקט שלך תלושי משכורת פיקטיביים כאילו הן עובדות בסופרמרקט?

ת. לא אולי שלח עובדות שאולי עבדו בפועל. שאלתי אותו אם יש לו עובדות כי הייתי צריך עובדים (ת/2, שורה 168 ואילך).

163. נאשם 1 נתבקש לפרט את שמות העובדים בעסק והתייחס, בין השאר, לאביו של נאשם 2 ולאחיו אשר (ת/2, שורה 137 ואילך). כשנשאל נאשם 1 אם לסרגיי יש נגיעה לתלושי שכר ולשיקים של עובדים, או אם יש עובדים שמקבלים תלושי שכר ושיקים מסרגיי, הוא השיב בשלילה גמורה (ת/2, שורה 221 ואילך). בהמשך, כשנשאל אם יש אפשרות שאישה הרשומה כעובדת הסופר תאמר שלא עבדה בפועל, השיב נאשם 1: "לא קיים מצב כזה. אולי איזו עובדת אחת שפיטרתי אותה והיא רוצה לעשות לי דווקא" (ת/2, שורה 233), הגם שלא ידע לנקוב בשמה של אותה עובדת שתיאר.

164. בהמשך החקירה נגבו מנאשם 1 עוד מספר הודעות (ר' ההודעות ת/3 עד ת/11). בהודעה ת/4 מסר נאשם 1, כשנשאל אם סרגיי מגיע אליו לעסק, כי: "הוא בן דוד שלי ובא לבקר. הוא יושב במשרד שלי רק איתי..." ובהמשך "אנחנו שותים יחד קפה" (ת/4, שורה 58 ואילך). נאשם 1 נשאל על עובדת בשם "אולגה" וציין את שם משפחתה (שם, שורה 166). כשהוטח בנאשם 1 ש-א"א (תובעת מס' 9) מעולם לא היתה בסופר ופשוט קנתה את התלושים, הוא השיב: "אין לי מה להגיד"

(שם, שורה 173).

165. בהודעה 5/ת נשאל נאשם 1 אם סרגי נתן לו אי פעם כסף מזומן והשיב: "אולי נתן לי משהו שהלוויתי לו" (5/ת, שורה 82). באותה חקירה נשאל נאשם 1 שאלות רבות על כוח האדם בסופר, שהוא היה אמור לטפל בו, והשיב שאינו יודע. כשנשאל כיצד זה המצב השיב נאשם 1: "אני לא עשיתי את העבודה כמו שצריך" (5/ת, שורה 205). יוטעם, כי במהלך חקירות נוספות נשאל נאשם 1 באופן ספציפי על שמות רבים של עובדים פיקטיביים וחזר והשיב שאינו יודע או שאין לו מושג. כך, בהודעה 7/ת, כשנאמר לנאשם 1 ש-או"א (תובעת מס' 9) מסרה שמעולם לא עבדה בסופר, הוא ענה: "לא יודע למה היא אומרת כך" (7/ת, שורה 18).

166. בהודעה 8/ת הוצגו לנאשם 1 שש תמונות, שמתוכן זיהה שתיים ובהם תמונתו של מר בנימין פנחסוב, והוסיף לגביו: "בנימין עבד בתור שומר בסופר אני חושב אבל אני בטוח שהוא עבד אבל אני לא זוכר איפה" (8/ת, שורה 135 ואילך). כשהוטח בנאשם 1 שמחומר החקירה עולה כי אף אחד מהאנשים שבתמונות לא עבד בסופר הוא ענה: "בסדר, מה שתגיד" (8/ת, שורה 148). לשאלה אם יש בסופר שומר השיב נאשם 1: "בזמן האחרון לא". יוטעם, כי בשלב מאוחר יותר טען נאשם 1 שפיטר את מר פנחסוב "כי אין לי צורך בשומר" (9/ת, שורה 247).

167. בהודעה 9/ת נשאל נאשם 1 "מי אחראי על העובדים בסופר אלפא" ועל כך השיב:
בדרך כלל אני. אני אמור להיות אחראי אבל כאשר אני לא נמצא העסק מתנהל לבד (9/ת, שורה 26).

168. בהמשך אותה הודעה הוצגו בפני נאשם 1 דפים מתוך יומן השיקים של נאשם 2, והוא הסביר כי אלה "יומנים של ארטור השותף שלי והוא היה רושם את השיקים שהיו צריכים לרדת מהחברה" (9/ת, שורה 381). נאשם 1 הודה כי הוא מכיר את היומן, אך גלגל את האחריות לרישומים בו לפתחו של נאשם 2, באומרו: "אני מכיר את היומן... אבל רק ארתור היה מתעסק עם זה" (שם, שורה 386). עוד יש לציין, כי בחקירה הוטח בנאשם 1 - נוכח טענתו שלסרגי לא היה מגע עם תלושי השכר של העובדים בסופר - שטביעת אצבעו של סרגי נמצאה על תלוש שכר של א"ר (תובעת מס' 4). לכך השיב נאשם 1: "אולי סרגי היה אצלי בסופר ושתה קפה ונגע בתלושי השכר" (9/ת, שורה 393).

169. בהודעה 10/ת (מיום 21.12.11) טען נאשם 1 כי "בעקבות החקירה החלטנו שארטור יטפל בעובדים. מחליפים את כל העובדים" (10/ת, שורה 9), הגם שבאותה נשימה טען שהתפקיד שלו (של נאשם 1) לא השתנה ו"אני מתעסק עם הכל" (שם, שורה 14). נאשם 1 עומת עם העובדה שבחודש אוקטובר באותה השנה (2011) דיווחה נאשמת 3 למל"ל רק על 21 עובדים (בתוספת 3 עובדים תושבי חוץ), בעוד שבחודש יולי שלפניו היא דיווחה על 40 עובדים, ונתבקש להסביר להיכן "נעלמו" 16 עובדים. לכך הגיב נאשם 1 באומרו: "פיטרנו הרבה עובדים בגלל החקירות" (10/ת, שורה 43. ר' גם 11/ת, שורה 62). בהמשך טען שאינו זוכר מי פוטר וכשנשאל איך פוטרו העובדים השיב: "לא יודע" (10/ת, שורה 54).

(ב) גרסת נאשם 2 במהלך חקירת המשטרה:

170. הודעתו הראשונה של נאשם 2 נגבתה על-ידי חוקרי מל"ל, אשר הגיעו לסופר מספר חודשים לפני יום הפרוץ (ההודעה 12/ת מיום 21.6.11). מדובר ב"עדות פתוחה", שלא באזהרה, שנגבתה כאמור עמוד 40

בעסק, כאשר נאשם 1 לא נכח במקום באותה העת. נאשם 2 נשאל כמה עובדים הוא מעסיק והשיב: "הכל מיכאל מתעסק עם העובדים" (ת/12, עמ' 1 שורה 4), אם כי הבהיר, כשנשאל אם יש לעובדים כרטיסי נוכחות, כי "יש הרבה גלובליים פה, בלי כרטיסים".

171. נאשם 2 טען, בהתייחס לנאשם 1, "הוא היום בחופש. אני אתמול הייתי בחופש. בדר"כ כל יום אנחנו פה ביחד" (ת/12, עמ' 2 שורה 11), והוסיף, בהתייחס לשאלה מי סוגר כל יום את הסופר "אני או מיכאל". כשנשאל אם יש בני משפחה שעובדים במקום השיב נאשם 2 שרק אביו (מר גבי מורטוב) ואחיו של נאשם 1 (אשר). באשר לרשימות העובדים וכרטיסי נוכחות טען נאשם 2 כי הם נמצאים בחדרו הנעול של נאשם 1 ולו (לנאשם 2) אין מפתח (ת/12, עמ' 3 שורה 7 ואילך).

172. הודעתו השנייה של נאשם 2 - הראשונה באזהרה - נגבתה במשטרה, מספר ימים לאחר יום הפרוץ (ההודעה ת/13 מיום 9.10.11). נאשם 2 נשאל מה תגובתו לחשדות נגדו והשיב:

חלוקת העבודה ביני לבין מיכאל רפאילוב השותף שלי ב"סופר שוק" (סופר אלפא על הניירות והחותמת) היא שאני אחראי לספקים, בנקים. ומיכאל אחראי לכל תחום העובדים וגם למשכורות לעובדים ומטפל רק בשני ספקים. וגם בסדר ובניקיון של העסק. את העסק הקמנו לפני חמש שנים ואחרי כשנתיים התחלנו בחלוקת העבודה הזאת (ת/13, שורה 7 ואילך).

173. כשהוטח בנאשם 2 החשד שבנאשמת 3 נרשמו עשרות עובדים פיקטיביים, הוא גלגל את העניין לפתחו של נאשם 1, כלהלן:

ת. אני לא ידעתי על זה, מיכאל היה משחק עם העובדים מוריד, מוציא שולת, חלק מהעובדים עבדו רק כמה שעות, את הדיווחים לרשויות בקשר לעובדים, מיכאל היה מעביר לרואה חשבון שמואל זלאיט.

ש. מי היה נותן לעובדים את תלוש המשכורת ואת הצ'ק בסוף החודש?

ת. מיכאל היה מכין את זה ושם בקופה הראשית, אחראי המשמרת היה מחלק לעובדים בקופה הראשית את התלושים.

ש. האם אתה מכיר בחור בשם סרגיי אמינוב?

ת. כן הוא משפחה של מיכאל, הוא בנאדם חולה מעל ארבעים. לפעמים הוא בא אל מיכאל לעסק יושבים ומדברים. בן דוד שלו משהו כזה. אני יודע שהוא היה עובד בחברת ניקיון משהו בתור אחראי היה מסתובב עם הרכב. אני יודע בסרטן ומאז לא יודע מה הוא עשה (ת/13, שורה 65 ואילך).

174. נאשם 2 התקשה לזכור את שמות העובדים בסופר, תירץ זאת בכך ש"אני לא נפגש עם העובדים בקשר ישיר" והוסיף "זה מקום של 800 מטר... אין לי שלושה עובדים" (ת/13, שורה 49 ואילך). נאשם 2 הכחיש ידיעה אודות כך שנאשם 1 או סרגיי מכרו תלושי שכר של הסופר והוסיף: "אני אף פעם לא הייתי חושד במיכאל, יש כבוד בעדה שלנו, אני לא הייתי בודק אותו כמו שהוא לא היה בודק אותי, זה היה מעצבן אותי אם הוא היה בודק אותי אנחנו שותפים, אני לא עובד שלו" (שורה 165 ואילך).

175. בהמשך החקירה נגבו מנאשם 2 עוד מספר הודעות (ר' ההודעות ת/14 עד ת/18) והוא שב וגלגל את האחריות לכל מה שקשור לעובדים לפתחו של נאשם 1. נוכח טענותיהם העכשוויות של הנאשמים - שלפיהן הסופר "**מתנהל מעצמו**" ורק סרגיי התעסק עם העובדים הפיקטיביים - ראוי להדגיש כי נאשם 2 התייחס באופן קונקרטי ומפורט לתפקידיו וסמכויותיו של נאשם 1 בהקשר לעובדי הסופר, כלהלן:

ש. מי קובע על קבלתם של העובדים לעבודה בסופר אלפא?

ת. מיכאל.

...

ש. ממי העובדים מבקשים חופשות?

ת. ממיכאל. במידה ומיכאל לא נמצא בעסק העובד מבקש מאחראי המשמרת והוא מעביר את זה למיכאל.

ש. אל מי העובדים פונים בעת היעדרותם מהעבודה כמו מחלה?

ת. הם פונים רק למיכאל. במידה ומיכאל לא נמצא בעסק העובד מבקש מאחראי המשמרת והוא מעביר את זה למיכאל.

ש. למי פונה עובד שרוצה העלאה בשכר?

ת. פונים למיכאל.

ש. מי קבע את מכלול תנאי העסקתם של העובדים של סופר אלפא: גובה שכר, חופשות וכולי?

ת. מיכאל.

ש. מי משלם משכורות לעובדים? איך משולמים המשכורות?

ת. מיכאל משלם משכורות לעובדים, המשכורות לעובדים משולמים בשיקים שאותם מיכאל רושם.

ש. מי מפטר את העובדים?

ת. את רוב העובדים מפטר מיכאל. היו מקרים ממש מעטים שאני פיטרתי... (ת/14, שורה 63 ואילך).

176. נאשם 2 הסביר, בהתייחס ליומן השיקים לו, "כל הצ'קים הייתי מעתיק ליומן, צ'קים ששולמו משכורות לעובדים, צ'קים שיצאו לתשלום לספקים" (ת/14, שורה 168), אך למרות זאת שב וטען כי האחריות לעובדים - לרבות לעבירות שאולי נעשו - היא של נאשם 1, וכדבריו: "אני לא התעסקתי

מעולם עם עובדים מעולם לא ייחסתי לזה חשיבות, לא ייחסתי לכמות של העובדים בפועל, אני סמכתי על מיכאל בעניינים עצומות, שהוא יעשה מה שהוא רוצה, יכול להיות שנעשו דברים מאחורי הגב שלי ואני לא יודע עליהם (ת/14, שורה 177 ואילך).

177. נאשם 2 המשיך לגלגל אחריות לכיוונו של נאשם 1 גם בחקירותיו הבאות. כך, עת נשאל נאשם 2 איך הוא עוקב אחר המתרחש בעסק, הוא השיב: **"אין לי כלי ביקורת, אני סומך על מיכאל"** (ת/15, שורה 29). נאשם 2 עומת עם גרסתה של ג"ב (תובעת מס' 1), שלפיה היא רכשה תלושים של נאשמת 3 בתיווכו של סרגיי, והגיב: **"אני מכיר את סרגיי שהוא ממשפחה של מיכאל ואני לא יודע מה הוא קשור לעסק. חוץ מלהגיד שלום אני לא מכיר אותו. בקשר למכירת תלושי שכר אני לא מכיר את התופעה"** (ת/15, שורה 52 ואילך).

178. בהודעה ת/17 שב נאשם 2 ואישר כי יומן השיקים לו, שגם הוצג בפניו, כולל את כל השיקים **"שיוצאים מהחברה ואני עוקב אחריהם"**, לרבות לתשלום משכורות (ת/17, שורה 90 ואילך). בהודעתו האחרונה הוסיף נאשם 2, כי בעוד שבעבר הוא לא פיקח על נושא העובדים, לאחרונה החליט לעשות זאת; וכדבריו: **"עשיתי סדר במחלקות... צמצמתי מספר עובדים וגם במחלקות עשיתי סדר כמה עובדים אמורים להיות. פעם לא שמתי לב לכמות של העובדים לתעסוקה שלהם. עכשיו אני נמצא יותר בעסק ויותר שולט בעניינים של העסק"** (ת/18, שורה 23 ואילך), והוסיף שכיום הוא מכיר את כל העובדים שבעסק. כשנשאל נאשם 2 כיצד בעבר היום רשומים יותר מארבעים עובדים בנאשמת 3 הוא אמר: **"כנראה שהיו הרבה בטלנים ואני לא התערבתי לזה"** (ת/18, שורה 65).

(2) גרסאות הנאשמים בבית המשפט:

179. נאשמים 1 ו-2 בחרו להעיד בבית המשפט. בעדויותיהם חזרו הנאשמים וטענו כי "לא ידעו" על מעשיו של סרגיי וממילא לא קיבלו ממנו כספים כלשהם. יחד עם זאת, עדויותיהם היו שונות מגרסאותיהם בחקירת המשטרה במספר נקודות מהותיות, כפי שנראה להלן.

(א) גרסת נאשם 1 בבית המשפט:

180. בחקירתו הראשית סיפר נאשם 1 על היכרותו עם נאשם 2 מילדות, עוד בטרם עלייתם ארצה (בפרוטוקול, עמ' 379 שורה 21 ואילך). נאשם 1 העיד על עצמו כאדם **"ישר מאוד"**, שאינו סוטה מהשורה. נאשם 1 סיפר על עדתו, העדה הבוכרית, ועל נסיבות הקרבה ההדוקה שבין משפחתו הקרובה לבין סרגיי. בהקשר זה ציין נאשם 1, בהתרגשות רבה ובבכי, כי מדובר בעדה בה יש חשיבות רבה ל"כבוד". ראוי אפוא להעיר, כי מתוך העדות לא לגמרי ברור מהי מהות הפגיעה הנטענת ב"כבוד" בפרשה דנא, ואם לא מדובר - כפי שטען מר בנימין פנחסוב, דודו של נאשם 1, אם גם בהקשר מעט אחר - פשוט בזעם על "הלשנה".

181. נאשם 1 חזר וטען שסרגיי רימה אותו (**"כל המשפחה מדברת על זה ואני משתדל לא לדבר על זה. וכולם יודעים שסרגיי רימה אותי"**, ר' בפרוטוקול, עמ' 380 שורה 15), אך לא הרחיב בנושא זה. ממילא נאשם 1 לא התייחס לעובדה המהותית, הסותרת את טענתו זו, דהיינו: העובדה שנהנית עיקרית מהתכנית העבריינית היא דווקא נאשמת 3, החברה שבבעלותם המלאה של נאשמים 1-2 ושבאין לסרגיי כל חלק.

182. חרף העובדה שסרגיי לא היה רשום כעובד נאשמת 3 ולא קיבל ממנה שכר, בחקירתו הנגדית תיאר נאשם 1 את תפקידו של סרגיי בסופר, בתקופה הרלוואנטית (משנת 2008 ועד שנת 2011), כתפקיד מרכזי מאוד, של לא פחות מ"**גיוס וניהול עובדים**" (בפרוטוקול, עמ' 381 שורה 31). בהמשך אף הגדיל נאשם 1 וטען שנתן לסרגיי גם לפקח על העובדים כדי ש"**כאב הראש**" שלו מהעניין ירד מזה (שם, עמ' 382 שורה 12).

ואולם, בלחץ החקירה הנגדית, משעומת עם העובדה שעובדים בסופר לא הזכירו את סרגיי כמנהל בשום שלב, נסוג נאשם 1 מדבריו הנ"ל וטען: "**רק סדרניות הקשורות למזון היה מנהל אותם סרגיי**" (שם, שורה 31). במועד החקירה הנוסף הבהיר נאשם 1, כשב"כ המאשימה הטיחה בו שהוא היחיד המתאר את סרגיי כמנהל בסופר: "**אולי לא אמרתי נכון מנהל. הוא סייע לי עם העובדים בסופר**" (שם, עמ' 413 שורה 14).

183. נאשם 1 טען כי שיקר בחקירותיו במשטרה בכל הקשור לסרגיי (בפרוטוקול, עמ' 389 שורה 20) ותייץ שקרים-נטענים אלה בכך שרצה "להסתיר על סרגיי". כך אמר, במקום אחד: "**לא אמרתי סרגיי כי כל הזמן רציתי להסתיר ולהגן עליו. תמיד אמרתי ארתור**" (בפרוטוקול, עמ' 397 שורה 24). לא למותר אפוא להעיר, כי גרסה זו - בדבר הגנה-כביכול על סרגיי - מעוררת כשלעצמה תמיהה רבתי נוכח טענת ההגנה המרכזית במשפט, שלפיה נאשמים 1-2 לא ידעו כי סרגיי מבצע עבירות ואפילו לא חשדו בכך. ואכן, כשנשאל נאשם 1 מדוע לו לשקר בחקירה באזהרה במשטרה בנסיבות כאלה, הוא השיב: "**לא יודע**" (שם, עמ' 425 שורה 31 ואילך).

184. באשר להשתכרותו של סרגיי טען נאשם 1 כי סרגיי לא רצה לקבל תלוש שכר, אך כדי "**לתת לו הרגשה טובה**" הוא בכל זאת נתן לו מוצרים מהסופר בשווי של אלף עד אלפיים ₪ בחודש (בפרוטוקול, עמ' 392 שורה 8 ואילך). במקביל לטענה זו הכחיש נאשם 1 כי אחיו, אשר, נהג לקחת מוצרים מהסופר, וזאת בניגוד ובסתירה לגרסתו של אשר עצמו (ר' בפסקה 138 דלעיל).

185. בכל הקשור לדרך ניהול הסופר נקט נאשם 1, בחקירתו הנגדית, בתיאורים מעורפלים-משהו. כשנשאל נאשם 1 מי עושה את סידור העבודה בסופר הוא השיב: "**תמיד יש עובדים**" (בפרוטוקול, עמ' 384 שורה 17). לדבריו, אם עובד בסופר חלה, "**ברוב המקרים לא היו מודיעים לי**" משום שיש בכל מחלקה מספר עובדים שהם "**מסתדרים ביניהם**" (שם, שורה 20). גם בהמשך חזר נאשם 1 ושלל מעורבות שלו בניהול היבטים שונים של התנהלות הסופר, עד כדי טענה "**לא ניהלתי. רציתי להרוויח כסף**" (שם, עמ' 388 שורה 2) ואף טענה שלפיה בסופר כלל לא היה מנהל (שם, עמ' 395 שורה 12 ואילך).

186. בהמשך הדברים - והגם שנאשם 1 טען כי רצה להרוויח כסף - הוא סיפר כי לא עקב אחרי ההוצאות וההכנסות של העסק, משום שמדובר בתפקידו של רואה-החשבון. כך, כשנשאל נאשם 1 אודות הוצאות העסק הוא השיב: "**לא עשיתי חשבון כמה יצא כל חודש. בשביל זה יש רו"ח והוא מסתכל...**" (בפרוטוקול, עמ' 403, שורה 1). לאחר מכן טען נאשם 1 כי הוא אפילו לא בדק מהו הפדיון היומי של העסק, וכדבריו: "**אני לא הייתי מתעסק בזה, אולי ארתור כן. זה לא התפקיד שלי, זה התפקיד של ארתור, כי הוא זה שהיה לוקח כסף ומפקיד אותו בחשבון**" (שם, שורה 14 ואילך).

187. בהקשר זה נתבקש נאשם 1 להסביר את הקפיצה המשמעותית בהוצאות בגין שכר עבודה - לפי הדוחות השנתיים של נאשמת 3 - שכמעט הכפילו את עצמן, מסכום מקורב של 1.2 מיליון ₪ בשנת

2007 לסכום מקורב של 2.1 מיליון ₪ בשנת 2008. נאשם 1 השיב:

ת. אני לא יודע ולא יכול להסביר את זה. יש רו"ח ואת יכולה לשאול את ארתור הוא יענה יותר טוב. באמת אף פעם לא נכנסתי לזה, הוא (רואה החשבון - ש.א.) לא שיתף אותי בזה. אפילו בדוח האישי הוא לא הסביר לי אלא אמר תחתום לי.

ש. אבל הוא לא המציא את הסכומים מהראש שלו.

ת. אני מבין (בפרוטוקול, עמ' 408 שורה 5 ואילך. בהמשך הוסיף נאשם 1 ואמר "לא שמתי לב לזה").

188. הגם שנאשם 1 הקטין-מאוד את תפקידו בסופר, הוא הודה - בעניינה של גב' מנשרוב - כי ראה "שמשהו לא היה בסדר" ועל כן עקב אחריה במצלמות שהותקנו בסופר וראה אותה מכניסה בשר לתיקה. הצילומים לא הוצגו בבית המשפט ונאשם 1 אף טען כי אינו יכול לשמור צילומים, הגם שהוסיף שבמקרה של גב' מנשרוב הוא צילם את מסך מצלמות העסק עם הטלפון הנייד (בפרוטוקול, עמ' 414-416). כאשר ב"כ המאשימה עימתה את נאשם 1 עם טענתה של גב' מנשרוב שלפיה היא רק לקחה מעט בשר לחתולים, נאשם 1 טען שהיא גנבה בשר ו"שמה בתוך התיק שלה" (שם, עמ' 394 שורה 27 ואילך).

189. נאשם 1 עומת עם אמירתו בהודעתו ת/2, שלפיה מ"ס (תובעת מס' 8) עבדה במאפיה בסופר. נאשם 1 נשאל אם מ"ס באמת עבדה במאפיה, ועל כך השיב: "לא יודע. לא יודע להגיד. יכול להיות שסרגיי הביא את מ"ס ואמר היא תעבוד במאפיה" (בפרוטוקול, עמ' 416 שורה 22). יחד עם זאת, בהמשך החקירה הנגדית טען נאשם 1 כי כיום הוא מאמין לגרסאות אותם תובעים שאמרו שלא עבדו בסופר וקנו את תלושי השכר שלהם מסרגיי. נאשם 1 הוסיף וטען כי הוא לא אמר זאת בחקירותיו במשטרה משום שאז הוא לא ידע (בפרוטוקול, עמ' 420-421).

190. נאשם 1 ניסה להרחיק עצמו מטפסי 101 של תובעות, שהוצגו לו על-ידי ב"כ המאשימה, הגם שאישר כי "יכול להיות" שכתב היד על הטפסים הוא אמנם שלו (בפרוטוקול, עמ' 421 שורה 20 ואילך). בהמשך הסביר נאשם 1, כי הפרוצדורה היא "או שעובדת ממלאת לבד, או שסרגיי מילא לה, או שהיה מביא לי תעודת זהות והייתי מעתיק את הפרטים והייתי מחזיר לו שיחתים את העובדת" (שם, שורה 27).

191. לבסוף נשאל נאשם 1 על דודו מר פנחסוב וסיפר שהוא "ביקש ממני לעבוד קצת לפני הפנסיה ואמרתי שאין בעיה. תהיה שומר בכניסה, תהיה שומר במחסן..." (בפרוטוקול, עמ' 429 שורה 15 ואילך). נאשם 1 הוסיף וטען שאינו יודע כי נגד מר פנחסוב הוגש כתב אישום על רכישת תלושי שכר מהסופר, הגם שכזכור נושא כתב האישום עלה מפורשות במהלך עדותו של מר פנחסוב בבית המשפט (ר' בפסקה 123 דלעיל). כשנשאל נאשם 1 איך הוא מסביר את העובדה שמר פנחסוב אמר שקיבל ממנו תלושים, הוא לא הכחיש את הטענה אלא אמר: "הוא עבד אצלי כמה חודשים, מה זה הוא אמר שהוא לא עבד. אני זוכר שהייתי רואה אותו בעבודה" (שם, שורה 24).

(ב) גרסת נאשם 2 בבית המשפט:

192. בחקירתו הראשית סיפר נאשם 2, כמו נאשם 1, על היכרות השניים מילדותם. נאשם 2 סיפר שכבר מגיל צעיר הוא עבד בעסקי המרכולים. בשנת 1992 החל נאשם 2 לעבוד בסופרמרקט חצי חנים ובשנת 1995 כבר פתח בעצמו חנות מינימרקט, יחד עם אביו ואחותו (בפרוטוקול, עמ' 432 שורה 19 ואילך). לדבריו, בשנת 2002 הוא מכר את החנות ונכנס לשותפות בעסקי יבוא, שכשלה. בשנת 2005 החל לעבוד במסגרת הסופר דנא, כאשר בשנת 2006 נכנס נאשם 1 כשותף.

193. נאשם 2 סיפר כי נוכח הרקע שלו הוא היה בעל ידע טוב בתחום, להבדיל מנאשם 1, ועל רקע זה נוצרו ביניהם חילוקי דעות. לטענתו, נאשם 1 הגיע למצב בו הוא **"היה מרגיש באיזשהו מקום שכאילו הוא עובד ולא בעל הבית"** (בפרוטוקול, עמ' 434 שורה 1). לפיכך, כך לגרסת נאשם 2, **"עשינו חלוקת תפקידים ברורה שאני מתעסק ברכש, בנקים, קניות, מבצעים, הנהלת חשבונות, הוא לקח על עצמו את כל הקטע של ניהול של העובדים, ניקיון ותחזוקה שוטפת"**, וזאת על-פי מילת כבוד, או הסכם של כבוד, כמקובל בעדה הבוכרית (שם, שורה 15 ואילך).

194. גם נאשם 2, כמו נאשם 1, צמצם מאוד את תפקידו בעסק תוך גלגול כל האחריות על העובדים לפתחו של נאשם 1. כך, במקום אחד טען נאשם 2 כי בתקופה הרלוואנטית הוא נעדר פעמים רבות מהסופר **"אני באותה תקופה לא הייתי הרבה נוכח כי אשתי פתחה משפחתון ורציתי לעזור לה. והייתי יותר עם הילדים שלי בגלל שהם קטנים"** - בפרוטוקול, עמ' 438 שורה 12). כך, במקום אחר טען נאשם 2 כי סמך על נאשם 1 **"בעיניים עצומות"** על אף חוסר הניסיון וחוסר הידע של נאשם 1 בתחום (שם, עמ' 444 שורה 11 ואילך). נאשם 2 הוסיף וטען כי ה**"שיטה"** עבדה, שכן העסק עלה ופרח ומחזורי הפעילות עלו במידה ניכרת (שם, עמ' 443 שורה 16 ואילך). עם זאת, כשנשאל נאשם 2 על היקף העובדים בעסק בתקופה הרלוואנטית, הוא טען שאינו זוכר (שם, עמ' 442 שורה 11), הגם שבהמשך ציין כי לאחר שעשה **"סדר חדש"** בסופר, בעקבות פרוץ החקירה, דובר ב**"סדר גודל של 25 עובדים"**.

195. נאשם 2 סיפר כי הוא מכיר את סרגיי עוד מחו"ל ויודע שהוא בן-דוד של נאשם 1, וציין כי הוא ראה שסרגיי נהג לבקר את נאשם 1 בסופר פעם בשבוע או בשבועיים (בפרוטוקול, עמ' 446 שורה 2 ואילך). נאשם 2 טען כי לפי ידיעתו סרגיי לא עבד בסופר, וכשעומת עם גרסתו של נאשם 1 בדבר עמדת הניהול הבכירה של סרגיי בסופר - כאחראי על גיוס וניהול עובדים - התחמק ממתן תשובה באומרו: **"מה שמיקי אמר אני לא יכול להגיב על מה שהוא אמר"** ובהמשך **"אני, ארתור, לא התנהלתי מול סרגיי כמנהל מחלקה בסופר"** (שם, שורה 28 ואילך). עוד יש לציין, כי נאשם 2 נשאל אם הוא יודע שסרגיי לקח מוצרים מהסופר והשיב על כך בשלילה (שם, עמ' 447 שורה 7).

196. נאשם 2 חזר והכחיש שוב ושוב כל קשר לסוגיית העובדים בסופר. גם כשעומת עם יומן השיקים שלו - שבו מפורטים על בסיס יומי כל השיקים שיצאו מהעסק, לרבות לתשלום המשכורות לעובדים - צמצם נאשם 2 את תפקידו וטען כי מדובר בעניין של מעקב גרידא **"(יומן אני מנהל כל הזמן, מאז שאני גם פתחתי חנות... יומן השיקים היה עבור מעקב שיקים שצריכים לרדת מהחשבון. זה היה באחריות לעקוב אחרי שיק שאכן כן הוא יורד מהחשבון)"** - בפרוטוקול, עמ' 452 שורה 23 ואילך). עם זאת, נאשם 2 התקשה מאוד להסביר כיצד לא שם לב לכך שהעסק מוציא שיקים לעובדים רבים שנאשם 2 כלל לא מכיר, בפרט כאשר מדובר במשכורות משמעותיות בהשוואה למקובל בעסק. תחילה טען נאשם 2 כי **"העובדים היו מתחלפים שמות... אז אני פחות היה רלוונטי בשבילי האם היתה שם מרינה או סבטלנה"** אך כשעומת עם העובדה שטענתו הנ"ל אינה נכונה, שהרי תובעים

מסוימים קיבלו משכורות מהסופר במשך שנים ארוכות, חזר נאשם 2 וטען שלא נכנס לתחומי תפקידו של נאשם 1, שכן "**לא רציתי שעוד תיק יפול עליי, אז לא ראיתי לנכון להיכנס לזה ולא שאלתי שאלות**" (שם, עמ' 454 שורה 18 ואילך).

197. נאשם 2 נשאל, על רקע טענתו בדבר תפקידו הניהולי המצומצם בסופר, אם העלייה במחזורי הפעילות של העסק אינה דווקא אינדיקציה לניהול מהודק, והשיב: "**ידעתי לנהל את השיטה שלי. לי זה היה מסתדר וראיתי את זה בדוחות וראיתי את זה בסופר שהוא כן היה רווחי**" (בפרוטוקול, עמ' 456 שורה 3 ואילך). כשעומת עם העובדה שטענתו זו אינה נכונה, שכן חרף העלייה במחזור הפעילות בשנת 2008 נאשמת 3 דיווחה על הפסד, התקשה נאשם 2 במתן תשובה. כשנשאל אם הדבר אינו מלמד על הוצאות גבוהות-מדי, גלגל נאשם 2 את האחריות לרואה-החשבון, באומרו: "**יכול להיות, אבל רואה החשבון לא אמר לנו שיש דברים שאנחנו צריכים לטפל. מה שזכור לי, למיטב זכרוני, אני פחות מבין בדוחות, אני לא רואה חשבון, אבל למיטב זכרוני הוא לא אמר לי שיש מה לתקן...**" (שם, עמ' 457 שורה 1 ואילך).

198. נאשם 2 שב וגלגל אחריות לעבר רואה-החשבון כאשר עומת עם חתימותיו על הדוחות הכספיים של נאשמת 3, כמו גם עם דברי נאשם 1 בדבר אחריותו (של נאשם 2) על תחום זה. כך, כשנשאל נאשם 2 אם ידע על מה הוא חותם, עת חתם על הדוחות, הוא השיב: "**לא, יש לי רואה חשבון, אני בא, מגיע, שהוא רואה חשבון מטעמנו שהוא אמור לעשות את העבודה כמו שצריך, היה מחתים אותנו על הדוחות... הוא הי[ה] אומר לנו בואו תחתמו פה**" (בפרוטוקול, עמ' 457 שורה 16 ואילך). כך, כשהופנה לדברי נאשם 1 בנושא זה הוסיף נאשם 2 ואמר: "**אז מה שאני התנהלתי מול רואה החשבון ומה שעניין אותי זה היה נטו חשבוניות מס ושאני מטפל שכל החברות מבחינת ההתאמות סגורות ושאין פערים בתשלומים. לגבי שאר ההתנהלות של ההוצאות, כל החומר שהיה מגיע לרואה חשבון הוא היה מדפיס את זה. יותר מזה רואה החשבון לא היה מסביר לי כלום**" (שם, עמ' 458 שורה 7 ואילך).

199. עוד יש לציין, כי נאשם 2 אישר שנאשם 1 דיבר אתו בעניינה של גב' מנשרוב ואף הראה לו צילומים שצילם בטלפון הנייד שלו. נאשם 2 הוסיף והסביר כי נאשם 1 "**צילם מה שהיא גנבה, שהיא הכניסה משהו לתיק**" (בפרוטוקול, עמ' 462 שורה 18).

ט. דין והכרעה - הרובד העובדתי:

200. במהלך הדיון עד כאן כבר עמדנו על כך שהוכח כדבעי - בין השאר על יסוד הסכמה חלקית של ההגנה - כי התובעים המנויים בנספחי כתב האישום, שנרשמו בדוחות נאשמת 3 כעובדיה, כלל לא עבדו אצלה למעט גב' אמינוב וגב' רפאילוב. מכאן, ובהתחשב בתיקון הנדרש בעניין הסכומים שנרשמו לגבי מ"ק (תובעת מס' 14), שכאמור הוכח לפני כי הסכום שדווח על-ידי נאשמת 3 כהוצאות שכר פיקטיביות, בתקופה הרלוואנטית לכתב האישום, עומד על סך כולל של 1,983,507 ₪ (ר' בפסקה 135 דלעיל). בנוסף, הוכח לפני כי מעבר ל-19 מהתובעים נרשמו אצל נאשמת 3 שני עובדים פיקטיביים נוספים (מר פנחסוב ומר גמרניק), כך שהוכח כי בסך הכל נרשמו אצלה 21 עובדים פיקטיביים (ר' בפסקה 130 דלעיל).

201. המסקנות הנ"ל נשענו בין השאר על גרסתו של סרגיי - הגם שאך ורק לגבי אותם תובעים שההגנה

טענה כי לא הוכח שלא עבדו בסופר - ולהלן נפנה לדון בשאלת מהימנות גרסתו. בבואנו לדון בשאלה זו, חשוב להזכיר תחילה כי על אף שבמהלך חקירת המשטרה כפרו הנאשמים מכל וכל בעובדות שמסר סרגיי, כיום הם מודים-למעשה בחלקים ניכרים מגרסתו. כך, למשל, על אף שבתחילה כפרו הנאשמים בטענה שבדוחות נאשמת 3 נרשמו עובדים פיקטיביים - אשר קיבלו תלושי שכר ושיקים הגם שמעולם לא עבדו בסופר - כיום מודים הנאשמים בכך בריש-גלי, גם אם ההגנה חולקת על מספרם המדויק של התובעים (נאשם 1 אף טען בעדותו כי הוא מאמין לגרסאות התובעים - ר' בפסקה 189 דלעיל). כך, בנוסף, בתשובתם לאישום הודו הנאשמים כי הקשר בינם לבין התובעים אמנם נוצר באמצעות סרגיי, שהוא זה שהעביר לנאשמים 2-1 את פרטי התובעים.

202. כלומר, כיום גרסת ההגנה מקבלת חלקים משמעותיים מגרסתו של סרגיי, ובעניין זה יש להעיר כי ההגנה אף מבקשת להסתמך על גרסת סרגיי בטענתה שגב' רפאילוב אמנם עבדה בסופר (ר' בסעיף 644 לסיכומיה). המחלוקת בעניין גרסתו של סרגיי מתמקדת אפוא בטענת ההגנה שלפיה סרגיי היה המבצע העיקרי של התכנית העבריינית ("**מחולל הפשיעה, הוגה הרעיון**"), כאמור בסעיף 715 לסיכומי ההגנה), ואילו נאשמים 2-1 לא היו מודעים למעשיו, גם לא ברמת חשד, לא הפיקו מהם רווח כספי כלשהו ואף הפסידו ממון רב שכן סרגיי שלשל לכיסיו לא רק את ה"עמלות" אלא את כל הכספים שקיבל מהתובעים. ואולם, כפי שנראה להלן, יש להעדיף את גרסת סרגיי על פני גרסאות הנאשמים גם בנקודות שעוד נותרו במחלוקת, שכן גרסתו נתמכת במכלול ראיתי שלם ובשיקולי היגיון ושכל ישר.

(1) עדויות התובעים והשלכותיהן על גרסאות התובעים מחד וגרסת סרגיי מאידך:

203. ייאמר מיד, כי בעובדה שהנאשמים מודים כיום בגרסאותיהם הסופיות של התובעים - ובהקשר זה יש לשים לב לכך שרבים מהתובעים הכחישו בתחילת חקירותיהם את חלקם בתכנית העבריינית - אין כל רבותא. מדובר במספר רב של תובעים שרובם ככולם מתארים את אותה פרקטיקה עבריינית (של מכירת תלושי שכר כוזבים של נאשמת 3 תמורת השבת סכומי השכר במזומן בתוספת עמלה), כאשר עדויותיהם נתמכות, מחד גיסא, בדיווחים שבדוחות הכספיים של נאשמת 3 ובתלושי השכר שהוציאה להם, ומאידך גיסא במכלול ראיתי שלם, הכולל בין השאר עדויות של עובדים אמיתיים בסופר שלא הכירו מי מהתובעים.

204. מבחינת המכלול הראיתי אין אפוא כל משמעות לזכות הנאשמים בכך שכיום - בבחינת "צמצום חזית" - הם מואילים להודות בבית המשפט בעובדות שהוכחו ממילא כדבעי, וזאת לאחר שהכחישו את אותן העובדות במהלך חקירתם במשטרה. להבדיל, ישנה משמעות רבה לעובדה שקיימת **התאמה מהותית מלאה** בין הדברים שמסר סרגיי, עוד במהלך חקירת המשטרה, לבין גרסאות מרבית התובעים, התאמה שממנה נגזרת תמיכה משמעותית במהימנות גרסתו של סרגיי.

אכן, בין גרסאות התובעים השונים לבין גרסתו של סרגיי אין זהות מלאה. כך, למשל, חלק מהתובעים לא הזכירו קבלת משכורת כוזבת שאותה השיבו לסרגיי במזומן. כך, בנוסף ובאופן טבעי, נוכח חלוף הזמן וריבוי התובעים לא תמיד זכר סרגיי את כל פרטי-הפרטים הנוגעים לכל תובע ותובע. ואולם, בניואנסים אלה אין כדי לפגוע בהתאמה המהותית שבין גרסאות שני הצדדים הנ"ל - סרגיי מצד אחד והתובעים מצד שני - שלפיה התלושים היו כוזבים והתובעים לא קיבלו כל תשלום מנאשמת 3.

205. יש להדגיש כי בעניינם של התובעים מסר סרגיי, עוד בחקירתו במשטרה, תיאור עובדתי שלם. כפי

שהוכח במשפט, תיאור זה נתמך היטב בראיות שהן חיצוניות לגרסתו של סרגיי ועצמאיות ממנה, בין השאר בעדויות התובעים עצמם, ועל כן ברור כי מדובר בתיאור-אמת וכאמור אף ההגנה אינה חולקת על כך כיום. לכן, כאשר ההכרעה הנדרשת עתה לגבי מהימנות כלל גרסתו של סרגיי אלא רק לגבי כך שתיאר - אגב הפללת עצמו - את חלקם של הנאשמים בתכנית העבריינית, ברי כי הראיות התומכות במהימנות עיקר גרסתו של סרגיי תומכות גם מהימנות דבריו בעניינם הקונקרטי של הנאשמים.

(2) שיקולי היגיון ושכל ישר:

206. סרגיי תיאר תכנית עבריינית שיש בה לוגיקה והיגיון פנימי רב. לפי תכנית זו, כל המשתתפים בה הם בעלי אינטרס להשתתף בה משום שהיא משרתת את האינטרס הכספי של כולם: הן של התובעים, הן של הנאשמים והן של סרגיי (ר' בפסקה 5 דלעיל).

להבדיל, גרסאות נאשמים 2-1 הן גרסאות תמוהות ומאולצות, הכוללות סתירות פנימיות ונראות יותר מכל כניסיון להסביר את אותן עובדות שכיום הנאשמים אינן יכולים להתכחש להן, לרבות בשאלת מעורבותו של סרגיי - שכזכור לא הועסק על-ידי נאשמת 3 - בפרשה דנא.

יתר על כן, כמעט אין צריך לומר שטענת נאשם 1 לפיה הוא שיקר ביודעין בחקירות המשטרה, בכל הקשור למעורבותו של סרגיי בפרשה, אינה מוסיפה למהימנותו.

207. כעולה מגרסאות נאשמים 2-1, נאשם 1 העביר לאחריות סרגיי את כל הנושא של גיוס וניהול העובדים בסופר, ללא ידיעתו של נאשם 2. ואולם, בפועל סרגיי לא גייס את העובדים הנדרשים אלא גייס עובדים פיקטיביים, שכלל לא עבדו בסופר. למרות זאת, נאשמים 2-1, ש"לא ידעו" על מעשי סרגיי, דיווחו על העובדים הפיקטיביים כעל עובדי נאשמת 3, הוציאו בעניינם מסמכים כוזבים שונים, החל בטפסי 101 וכלה במכתבי פיטורין, ואף שילמו לעובדים הפיקטיביים משכורות, במשך חודשים ושנים, בסכום מצטבר של כמעט שני מיליון ₪.

208. בניסיון ליתן סבירות לגרסאותיהם האבסורדיות הנ"ל מקטינים נאשמים 2-1 עד מאוד את תפקידיהם כמנהלי העסק וטוענים כי מדובר בסופר שהיה "מתנהל לבד" או "מתנהל מעצמו", והכל תוך גלגול האחריות לכל עבר: בין אם לכיוונו של סרגיי, בין אם לכיוונו של משרד רואי-החשבון של נאשמת 3 ובין אם בינם לבין עצמם - נאשם 1 לכיוונו של נאשם 2 ולהיפך. ואולם, לא זו בלבד שמדובר בגרסאות ובתירוצים אבסורדיים, אלא שכפי שנראה מיד גרסאות נאשמים 2-1 נסתרות בראיות המוכיחות ששני הנאשמים ניהלו את הסופר בצוותא וביד רמה, בסגנון של ניהול הדוק וקפדני.

(3) תפקידי נאשמים 2-1 בניהול העסק וסגנון הניהול בו נקטו בסופר:

209. אין מחלוקת כי נאשמים 2-1 הינם הבעלים, בחלקים שווים, של נאשמת 3 ומשמשים כמנהלים פעילים בה. עם זאת יש להדגיש, כי בתקופה הרלוואנטית היו נאשמים 2-1 המנהלים הפעילים **היחידים** בעסק, והגם שערכו חלוקת תפקידים מסוימת ביניהם - המאוזכרת גם בחלק הכללי של כתב האישום (כאמור בפסקה 7 דלעיל) - בפועל הם ניהלו את העסק **בצוותא חדא**. מסקנה זו נשענת לא רק על גרסתו של סרגיי אלא גם ובעיקר על גרסאות העובדים ה"אמיתיים".

210. אשר, אחיו של נאשם 1 שנתפס בעיני חלק מהעובדים גם כמנהל, מסר במפורש כי האחראים עליו

היו **שני הנאשמים (נאשמים 1 ו-2) כאחד**. גם עובדים נוספים מסרו דברים דומים. גב' גרצנשטיין סיפרה על כך שנאשם 2 נהג להסתובב בסופר, להסתכל ולבדוק, וזאת חרף גרסתו העכשווית של נאשם 2 שלפיה הוא כלל לא התעסק עם העובדים. באופן דומה, גם מר דוידוב מסר, לעניין עבודתו בסופר, כי הוא היה מקבל הוראות משני הנאשמים כאחד (ר' בפסקה 142 דלעיל ואילך).

211. באשר לסגנון הניהול בסופר, בתחילת חקירתו הראשונה במשטרה תיאר נאשם 1 סגנון ניהול קפדני מאוד, באומרו: **"אני אומר לעובדים מה לעשות, מה לא לעשות. אני קובע מה כל עובד יעשה בסופר"**. נאשם 1 תיאר את שעות עבודתו כלא פחות מ-"**24 שעות**" והוסיף כי הוא משתדל להגיע כל יום לסופר, בממוצע לשעתיים-שלוש (ר' בפסקה 159 דלעיל ואילך). דברים אלה עומדים כמובן בניגוד לגרסאות העכשוויות של נאשמים 1-2 - הטוענים להתנהלות-עצמית, כביכול, של הסופר - אך הם נתמכים בעדויות העובדים (ה"אמיתיים") ואולי אינדיקטיבי מכל הוא סיפור פיטוריה של גב' מנשרוב, בו היו מעורבים שני הנאשמים כאחד.

212. כזכור, גב' מנשרוב פוטרה מהסופר משום שנאשמים 1-2 הבחינו, באמצעות מצלמות העסק, שהיא הכניסה בשר לתיקה. לפי גרסת גב' מנשרוב, מעשיה הסתכמו בכך שהיא לקחה מעט בשר לחתולים. ואולם, גם אם נצא מנקודת ההנחה שדובר בנטילת בשר משובח במיוחד, להבדיל משאריות-בשר למאכל חיות מחמד, ברי כי מדובר בגניבה בהיקף קטן-יחסית משום שאפילו לגרסת הנאשמים דובר **בהכנסת בשר לתיק**.

סיפורה של גב' מנשרוב מלמד אפוא על ניהול הדוק וקפדני, שבמסגרתו נאשמים 1-2 מתקינים בעסקם מצלמות מעקב אחר העובדים, עוקבים בפועל אחר מעשי העובדים ומבחינים אף בגניבה על-ידי עובדת בהיקף קטן, ובגין התנהגות כזו מענישים בפיטורין מידיים (לעניין המעקב השוטף במצלמות ר' גם בגרסתו של אשר, אחיו של נאשם 1, בפסקה 138 דלעיל). כלומר, סיפור זה מלמד על ניהול הדוק ביותר וסותר חזיתית את גרסת ההגנה העכשווית בדבר התנהלות עצמית, כביכול, של הסופר.

213. באשר לנאשם 2, בנוסף לעדויות העובדים גם יומן השיקים שלו מלמד על סגנון ניהול קפדני, הכולל מעקב הדוק על הוצאות העסק. כזכור, מדובר ביומן שנוהל לאורך שנים, מאז הקמת העסק, ובו ניהל נאשם 2 **רישום יומי קפדני של כל השיקים שיצאו מהעסק**, לרבות לתשלום משכורות לעובדים. יומן זה מלמד, אם כן, על מנהל העוקב בקפדנות אחר כל הוצאות העסק - קטנות כגדולות - להבדיל ממנהל הסבור שהעסק שלו מתנהל, כביכול, מעצמו. יומן השיקים תומך אפוא בטענת סרגיי אודות קפדנותו הכספית הרבה של נאשם 2, שבאה לידי ביטוי באותו מקרה בו הוא דרש מסרגיי להשלים **חוסר של מאה ₪ בלבד** בהחזר ששילם אחד התובעים (ר' בפסקה 34 דלעיל).

(4) היקף פעילותו של הסופר והשלכותיו הראייתיות:

214. ב"כ הצדדים נחלקו לפניי בשאלת גודלו של הסופר. ב"כ המאשימה תיארה את הסופר כ"קטן-בינוני" (בסעיף 174 לסיכומיה) בעוד ב"כ הנאשמים תיאר אותו כ"בינוני עד גדול" (בסעיף 988 לסיכומיו) תוך השוואת תפקיד מנהליו, דהיינו נאשמים 1-2, למנהלי רשתות מרכולים כגון "ינות ביתן" (שם, בסעיף 376). ואולם, אין מקום להידרש כאן לקביעת גודלו של הסופר - קביעה שמעצם טיבה נדרשת לקנה מידה ולבחינה ראייתית החורגת בהרבה מהעניינים שלפניי - ודי לנו להתמקד בבחינת שאלת היקף הפעילות בסופר.

215. באשר להיקף פעילות זה, מתוך הראיות שהובאו בבית המשפט עולה כי מדובר בעסק אחד בלבד, שגודלו הפיזי הוא 800 מ"ר לערך (ר' דברי נאשם 2 בפסקה 174 דלעיל), ומספר עובדיו האמיתיים, לרבות הנאשמים, אינו עולה על 25 איש (ר' דברי נאשם 1 בפסקה 169 דלעיל ודברי נאשם 2 בפסקה 194 דלעיל). כלומר, מדובר בעסק שעל אף ההיקף הניכר של הכנסותיו - שבשנים הרלוואנטיות עמדו על יותר מ-17 מיליון ₪ לשנה - אופיו היה כזה שכל אחד מעובדיו, ובוודאי מנהליו, היה בנקל מכיר את יתר העובדים ואף נפגש עמם באופן שוטף, בפרט כאשר מדובר בעסק שבו הוצבו מצלמות מעקב שצילמו את העובדים.

216. מנגד, הוכח במשפט כי בנאשמת 3 היו רשומים 21 עובדים פיקטיביים (19 מתוך התובעים בצירוף למר בנימין פנחסוב ולמר איגור גמרניק). עובדים פיקטיביים אלה, יש להדגיש, לא היו רשומים כעובדי נאשמת 3 תקופות קצרות ומתחלפות, אלא ברובם היו רשומים במשך תקופות משמעותיות של חודשים ושנים. אין זה מתקבל אפוא על הדעת, שהבעלים-המנהלים "לא ידעו" שכמות כזו של עובדים, בפרקי זמן כאלה, אינם עובדים כלל בסופר, והכל תוך שהעובדים הפיקטיביים מקבלים משכורות מנאשמת 3 באופן שוטף ובסכום מצטבר של כמעט שני מיליון ₪; ודברים אלה הם בבחינת קל וחומר כאשר עסקינן במנהלים שסגנון ניהולם הדוק וקפדני. לפיכך, יש לקבל את גרסתו של סרגיי, שלפיה כל מעשיו נעשו תוך שיתוף פעולה הדוק של נאשמים 1-2 ואף תוך דומיננטיות של נאשמים אלה, אשר הרוויחו היטב מהמעשים וגם קיבלו לידיהם את החזר כספי המשכורות (אותם השיבו התובעים לסרגיי במזומן).

(5) ההסבר לכבישת גרסתו של נאשם 1 בדבר תפקידו הניהולי של סרגיי בסופר:

217. במהלך חקירת המשטרה הכחישו שני הנאשמים, 1 ו-2, שלסרגיי ישנו קשר כלשהו לניהול הסופר. לעומת זאת, בעדותו לפני טען נאשם 1, בריש גלי, כי שיקר בחקירות המשטרה בכך שהסתיר את העובדה שלסרגיי היתה עמדת ניהול בכירה בסופר כאחראי על גיוס וניהול עובדים (הגם שבמהלך חקירתו הנגדית חזר בו נאשם 1 קמעא מהטענה שסרגיי היה מנהל בסופר והגדיר את תפקידו כמסייע - ר' בפסקה 182 דלעיל).

218. כפי שצוין כבר לעיל, בוודאי שטענה זו בדבר שקרים בחקירת המשטרה בעניין מהותי אינם מוסיפים למהימנות גרסת נאשם 1 במשפט, אך חשוב לעמוד גם על טעמיו של נאשם 1 לשקריו ולכבישת גרסתו ה"אמיתית". כזכור, נאשם 1 חזר והסביר כי טעמים אלה היו בכך שבמהלך חקירת המשטרה הוא ביקש "להסתיר" את עניינו של סרגיי ולשמור עליו. ב"כ הנאשמים אף טען בסיכומיו, בהקשר זה, שלא מדובר בכבישת גרסה משום שהגרסה החדשה הועלתה עוד בהליך השימוע (ר' בסעיף 635 לסיכומי ההגנה). ואולם, אף מבלי להתייחס להיבט כבישת הגרסה, הגרסה עצמה היא בלתי מתקבלת על הדעת. כזכור, כל קו ההגנה של הנאשמים לפני נשען על הטענה כי הם "לא ידעו" על מעשיו של סרגיי ואף לא חשדו בדבר, וממילא הגרסה שלפיה נאשם 1 שיקר בחקירותיו במשטרה כדי להגן-כביכול על סרגיי היא גרסה חסרת שחר. אם מבחינתו של נאשם 1 ולפי מיטב ידיעתו באותו שלב סרגיי לא עשה כל רע, לא היה לו כל צורך לשקר על מנת להסתיר את מעשיו.

219. לא למותר לציין עוד, בהדבק דברים זה, כי בתחילת חקירתו במשטרה נשאל נאשם 1 רק לגבי זהותו של סרגיי ותו לא (ר' בפסקה 161 דלעיל). למרות זאת החל נאשם 1 מיד לשקר, כאשר, להבדיל, לגבי אחיו אשר הוא לא היסס למסור פרטים ולאשר את עבודתו בסופר. פשיטא אפוא, כי נאשם 1 שיקר בחקירותיו במשטרה לא כדי להגן על סרגיי אלא כדי להגן על עצמו.

זאת ועוד. חשוב לשים לב כי לפי גרסאות הנאשמים נאשם 1 הסתיר את גרסתו בדבר תפקידו הניהולי של סרגיי בסופר לא רק מחוקרי המשטרה אלא גם משותפו, נאשם 2. כזכור, נאשם 2 העיד שלסרגיי לא היה כל תפקיד בסופר, והוא רק היה מגיע למקום מדי פעם. ואכן, בעניין זה גרסתו של נאשם 2 היא המדויקת יותר, הגם שאף בה יש הסתרת חלק מהאמת: לסרגיי אמנם לא היה כל תפקיד בניהול עבודת הסופר הלגיטימית, ומעשיו התמצו בתיווך בין הנאשמים לבין התובעים.

(6) ראיות ישירות נגד נאשמים 2-1:

220. המסקנה המתבקשת בדבר העדפת גרסת סרגיי - בכל הקשור לתפקידים המרכזי של נאשמים 1 ו-2 בפרשה דנא - אינה נשענת רק על שיקולי היגיון ושכל ישר, ראיות בעניין סגנון הניהול בו נקטו נאשמים 2-1 או אף על שקריהם. זאת, מהטעם שהראיות שהביאה המאשימה לפני בית המשפט בפרשה זו כוללות גם ראיות מפלילות ישירות נגד נאשמים 1 ו-2, המוכיחות את תפקידים המרכזי בפרשה דנא.

221. תחילה יש להזכיר, בהקשר זה, את מעורבותם העמוקה של נאשמים 2-1 ואת תפקידים העיקרי בהעסקת העובדים הפיקטיביים שנרשמו אצל נאשמת 3. זאת, החל בקליטת פרטי העובדים ובמילוי טפסי 101, עבור בדיווח על העסקתם הפיקטיבית של העובדים למשרד רואי-החשבון, על מנת שהדיווח יועבר לרשויות המס, וכלה בהנפקת מסמכים שונים, כגון מכתבי פיטורין, ובמיוחד הוצאת השיקים בהם שולמו (כביכול) משכורות העובדים הפיקטיביים. יוטעם, כי נאשם 1 הודה, בין השאר, במילוי טפסי 101 של עובדים פיקטיביים, ואילו נאשם 2 הודה במעקב יומיומי אחר השיקים בהם שולמו משכורות העובדים הפיקטיביים, והכל במסגרת יומן השיקים שניהל.

222. בנוסף, מעורבותם העמוקה והעיקרית של נאשמים 2-1 בענייני העובדים הפיקטיביים באה לידי ביטוי אף בעדויות חלק מעובדים אלה, ובהקשר זה יש משמעות מיוחדת לעניינו של מר פנחסוב, שכן **העסקתו הפיקטיבית נעשתה ישירות על-ידי נאשם 1** שלא נדרש במקרה זה לתיווך של סרגיי. חשיבות דומה, אם גם פחותה משהו, יש לסיפורו של מר גמרניק, שתיאר כיצד בעקבות מחלוקת עם סרגיי על גובה התשלום הוא הגיע פיזית לסופר, שם פגש במנהל בוכרי, קרוב של סרגיי, שבפניו העלה את טרונותיו. אמנם מר גמרניק לא זכר את פרטי המנהל או את מראה פניו, אך הפרטים שמסר משתלבים עם הראיות אודות מעורבותם העמוקה של נאשמים 2-1 בביצוע העבירות ולפיכך מחזקים אותן.

223. עוד יש לציין, בהקשר זה, את גרסתה של א"ר (תובעת מס' 4), שסיפרה כיצד ראתה בהזדמנות אחת את "מישה", כאשר הלה הגיע יחד עם סרגיי. א"ר מסרה, כי סרגיי אף אמר שאם יש לה בעיה והוא לא נמצא, היא יכולה לפנות לאותו "מישה" שסרגיי גם נתן לה את מספר הטלפון שלו (ר' בפסקה 61 דלעיל). שוב, הדברים משתלבים היטב במכלול הראייתי שתואר לעיל.

י. דין והכרעה - סיכום הרובד העובדתי ומעמדם של הנאשמים:

224. מכל המקובץ מתחייבות שתי המסקנות הבאות:

ראשית, גרסתו של סרגיי בפרשה דנא היא גרסת אמת ובכל נקודה של מחלוקת בינה לבין גרסאות

נאשמים 2-1 (העכשוויות) יש להעדיף אותה על-פני גרסאות אלה.

שנית, גרסתו של סרגי נתמכת במכלול עצום של ראיות נוספות, שברובן הן נפרדות ועצמאיות הימנה. לפיכך, הגם שסרגי אינו בגדר "עד מדינה" וממילא עדותו אינה טעונה סיוע אלא אך דבר לחיזוקה (ר' בפסקה 45 דלעיל), הרי שהראיות התומכות בגרסת סרגי עולות מעל ומעבר ל"סיוע" ראיתי. למעשה, חלקן אף מפלילות את הנאשמים ישירות ובמפורש ועל כן אינן בגדר "תוספת ראיתית" גרידא.

225. מתוך הקביעות הנ"ל ברור כי קו הטיעון של ההגנה - המתמקד בשאלה מה הנאשמים "ידעו" או "לא ידעו" על מעשיו של סרגי - אינו רלוואנטי לראיות שהובאו לפניי, שכן ראיות אלה מלמדות שנאשמים 2-1 הם הם השחקנים המרכזיים והמבצעים העיקריים בפרשה זו ועל כן השאלה מה הם ידעו או לא ידעו על מעשיו של סרגי היא שאלה חסרת פשר. יתר על כן, כפי שראינו לעיל, בעניינו של מר פנחסוב יהא זה אבסורדי ממש לדבר על ידיעת הנאשמים אודות מעשיו של סרגי, כאשר סרגי כלל לא היה מעורב בעניין.

226. אכן, סרגי הוא זה שהביא לפני נאשם 1 את הרעיון למכור תלושים פיקטיביים של נאשמת 3 ולאחר מכן אף שימש כ"שליח" של הנאשמים (כפי שכינתה אותו ג"ב, תובעת מס' 1), או כ"מתווך" בין הנאשמים לבין התובעים (כנטען בעובדות כתב האישום): מחד גיסא העביר סרגי לנאשמים את פרטי התובעים, ומאידך גיסא נתן לתובעים את המסמכים הכוזבים (לרבות תלושים) והשיקים בגין משכורות, תוך שגבה מהם את סכומי הכסף במזומן, שאותם השיב לנאשמים; והכל, כמובן, תוך גביית "עמלה" בעבור שירותיו. עם זאת, בתפקידו הנ"ל של סרגי אין כדי לגרוע ממעמדם של הנאשמים כמבצעים עיקריים של העבירות אלא אף להיפך, שכן יש בו כדי להדגיש את מעמדם המרכזי בפרשה דנא.

227. לא זו אף זו: בפרשה דנא אין לראות את הנאשמים כנגררים או כמבצעים משניים לא רק בהתייחס לסרגי אלא גם בהתייחס לתובעים. אכן, מבחינה משפטית-פורמאלית, ככל שמדובר בעבירות נגד המל"ל מעשיו של הנאשמים היו בבחינת "סיוע" לתובעים בלבד. עם זאת, מבחינה מהותית התובעים לא היו אלא כלי משחק ואמצעים בידי נאשמים 2-1, לצורך מזימתם להפחתת ההכנסה החייבת של נאשמת 3, כאשר המרמה כלפי המל"ל (או גורמים אחרים) שימשה רק כתמריץ לתובעים לשתף פעולה עם הנאשמים.

228. בהקשר זה חשוב להדגיש - כפי שניתן היה להתרשם מעדויות התובעים בבית המשפט - כי עסקין בתובעים שברובם באו מאוכלוסיות מוחלשות. מדובר בעיקר בנשים יוצאות חבר העמים, שעסקו בזנות באזור התחנה המרכזית בתל-אביב, אשר התקשו בשפה בעברית והיו בעלות ידיעות מוגבלות למדי אודות חוקי הארץ ונוהגיה. לפיכך, לתיאור החוזר ונשנה של ההגנה את התובעים כ"מבצעים עיקריים" או כ"נהנים עיקריים" (ר' בסעיף 183 ואילך לסיכומי ההגנה), אין על מה לסמוך. בפועל, מצב הדברים היה הפוך: נאשמים 2-1 הם שהיו הרוח החיה והמבצעים הדומיננטיים - וגם הפיקו את מרב הרווחים - כאשר התובעים שימשו ככלים וכאמצעים בידיהם.

229. בנסיבות אלה אף ברור, כי יש לדחות את טענת ההגנה שלפיה לא ניתן להרשיע את הנאשמים ביחס לאותם תובעים שהתיק בעניינם נסגר בין מחוסר עניין לציבור ובין מחוסר ראיות (ר' בסעיף 190 ואילך לסיכומי ההגנה). יוזכר, כי הטענה הנ"ל כבר נדחתה בהחלטה הראשונה בטענות המקדמיות, כאשר מותב זה אינו משמש כערכאת ערעור על ההחלטות המשפטיות של מותבים קודמים בתיק. מכל מקום, לאור נסיבות העניין לא למותר לציין כי לא מדובר כאן במקרה רגיל של סיוע לדבר עבירה אלא

בפרשה רבת היקף, בה פעלו הנאשמים-ה"מסייעים" באופן שיטתי בעניינם של תובעים רבים.

לפיכך, גם אם נגד תובע ספציפי זה או אחר לא נאספו די ראיות להוכחת אשמתו - ועל כן התיק נגדו נסגר בהיעדר ראיות מספיקות להוכחת אשמה פלילית - אין הדבר מחייב, כלל ועיקר, מסקנה דומה בעניינם של הנאשמים. יתר על כן, סגירת תיק מחוסר ראיות אינה סגירה מחוסר אשמה ואין בה משום אמירה של רשויות אכיפת החוק כי לשיטתן כלל לא נעברה עבירה באותו המקרה. לכן אין יסוד לטענת ההגנה כי האשמת הנאשמים, בקשר למקרים בהם תיקי התובעים נסגרו מחוסר ראיות, מהווה דיבור ב"שני קולות" (ר' בסעיף 164 לסיכומי ההגנה). והוא הדין, בבחינת קל וחומר, לגבי המקרים שבהם תיקי תובעים נסגרו בהיעדר עניין לציבור, שכן אין העניין לציבור בניהול ההליך הפלילי זהה בין מקרה נקודתי של תובע אחד לבין המקרה של נאשמים 2-1, אשר חברו לדבר עבירה עם תובעים רבים.

יא. דין והכרעה - הרוב המשפטי:

(1) טענות הנאשמים להגנה מן הצדק:

230. כבר עמדנו על כך ששלוש טענות הנאשמים להגנה מן הצדק נדחו עוד במסגרת ההחלטה הראשונה בטענות המקדמיות. כאמור, במסגרת שמיעת הראיות לפניי אמנם פרסה ההגנה יריעה רחבה בכל הקשור לתשתית העובדתית הדרושה לטענות אלה, אך בסופו של יום הסתבר כי אין לטענות כל בסיס ראיתי. די בכך על מנת לדחות את הטענות הנ"ל, וכך אני קובע. יחד עם זאת, נוכח ההיקף הרב של טיעוני ההגנה בהקשר לטענה הספציפית של אכיפה בררנית כלפי הנאשמים, בהשוואה לפורד מערכות, יש מקום להרחיב מעט את היריעה בקשר לטענה זו.

231. ייאמר מיד, כי על פני הדברים מדובר בטענה חלשה למדי, הן נוכח ממד הזמן והן נוכח אופייה הספקולטיבי. במה דברים אמורים. כזכור, טענת ההגנה היא כי מכיוון שסרגיי מסר לחוקרים שבעבר, שנים לפני הפרשה דנא, הוא מכר תלושים כוזבים של פורד מערכות, היה על החוקרים לפתוח בחקירה גם נגד גורמי ההנהלה בחברה זו - ומשלא עשו כן נקטו החוקרים באכיפה בררנית כלפי הנאשמים שלפניי. דא עקא, שמדובר במידע לגבי חשד לביצוע עבירות בעבר, שאף לשיטת ההגנה כלל לא ברור שחקירה בגינו היתה מניבה פירות ראיתיים. לפיכך, קשה לראות כיצד ניתן לגזור - מעצם העובדה שרשויות אכיפת החוק לא העמיקו חקור בעניינה של פורד מערכות - הגנה מן הצדק המחייבת את ביטולו של כתב האישום נגד הנאשמים.

232. בהקשר זה יש לציין את פסק הדין בע"פ (מחוזי ת"א) 69680-01-17 **מדינת ישראל נ' בכר** (29.05.2017). באותו מקרה דובר בפרשה בה נחקרו 32 חשודים בעבירות מס זהות שנעברו במהלך תקופה דומה - אם כי בהיקפים שונים - כאשר רק אחד מהם הועמד לדין, בעוד שעניינם של היתר הסתיים (בעיקר) בהליכי כופר. כלומר, באותו מקרה כבר נחקרו כל החשודים ואף גובשו נגדם ראיות - אך רק אחד מהם הועמד לדין - ולמרות זאת נדחתה הטענה להגנה מן הצדק. פשיטא אפוא שבמקרה דנא, בו כלל לא ברור שהיתה עשויה להתגבש תשתית ראיתית נגד גורם כלשהו מהנהלת פורד מערכות, לא ניתן לדבר על הגנה מן הצדק. לכן, גם אין זה מפתיע שב"כ הנאשמים לא הצליח להצביע ולו על מקרה אחד בו נתקבלה טענה להגנה מן הצדק בנסיבות דומות.

233. זאת ועוד: ב"כ הנאשמים הרחיב בטענותיו באשר לדרכי החקירה שבהן החוקרים היו לשיטתו

צריכים לנקוט, ובסיכומיו אף הפליג וטען כי היה עליהם לחקור גם חשדות לעבירות שהתיישנו (ר' בסעיף 773 ואילך לסיכומי ההגנה). ואולם, שאלת איכות החקירה שערך הצח"מ אינה רלוואנטית כלל בהקשר דנא, שכן השאלה הטעונה הכרעה כאן אינה השאלה אם החוקרים יכלו לבצע חקירה טובה יותר, או מעמיקה יותר, אלא רק אם הם נקטו בדרך של אכיפה בררנית ופסולה. בסקירה העובדתית עמדנו על כך שטעמי החוקרים בהקשר לאי-חקירת גורמי ניהול בפורד מערכות היו סבירים בהחלט. לכן, גם אם צח"מ אחר היה עשוי לנ ג דרך אחרת מזו בה נהג הצח"מ שהוקם בפרשה זו, אין בכך כדי לגבש לנאשמים הגנה מן הצדק.

234. בשלב הסיכומים הוסיפה ההגנה והעלתה טענות נוספות להגנה מן הצדק, שלא הועלו במסגרת הטענות המקדמיות, אך גם אותן אין בידי לקבל:

טענה נוספת **אחת** היא טענה לאכיפה בררנית בהתייחס ובהשוואה לסרגיי, בשל כך שהחשדות לעבירות שעבר סרגיי במסגרת פורד מערכות לא נחקרו כראוי וממילא הוא לא הועמד לדין בגינם. דא עקא, שבפרשה דנא הואשם סרגיי בדיוק כמו הנאשמים שלפניי, כמובן בהתאם לחלקו, ובעובדה שניתן היה לחקור אותו בגין עבירות נוספות אין כדי לגבש לנאשמים הגנה מן הצדק.

טענה נוספת **שנייה** עניינה בחומר חקירה מסוים, שלפי הטענה לא הועבר להגנה (ר' בסעיף 29 ואילך לסיכומי ההגנה). ואולם, כבר עמדנו על כך שבמהלך ניהול התיק הגישה ההגנה בקשה בעניין חומר חקירה, שנדונה בפני כב' השופט מלמד (ר' בפסקה 27 דלעיל). כמעט אין צריך לומר, אם כן, כי אם סברה ההגנה שלא קיבלה את מלוא חומר החקירה לידיה, או שנודע לה על קיומו של חומר חקירה נוסף, היה עליה לפעול בנושא בפרוצדורה המקובלת ולא להמתין לשלב הסיכומים.

(2) העבירות שבהן הואשמו הנאשמים:

(א) כללי:

235. עמדנו על התשתית הראייתית המוכיחה שנאשמים 2-1 היו הגורמים הדומיננטיים בפרשה זו, ולפיכך מבצעים עיקריים של העבירות (למעט בהקשר המשפטי-פורמאלי של הסיוע לקבלת דבר במרמה) אשר פעלו בשיתוף פעולה מלא ביניהם ובצוותא חדא. מכאן, שאישום נאשמים 2-1 בעבירות המס גם מכוח אחריותם הנגזרת כמנהלים, לפי הוראות סעיף 117 וסעיף 224א לפקודת מס הכנסה, הוא למעשה אישום למעלה מן הצורך. אך מובן הוא, כי ניתן לראות את נאשמים 2-1 כאחראים לעבירות מושא הפרשה דנא **גם** מכוח אחריותם הנגזרת, אלא שבמשפט לפניי הוכחה אחריות אישית וישירה שלהם ועל כן אין צורך להיזקק לקונסטרוקציה משפטית זו.

236. באשר לנאשמת 3 - מדובר בחברה, דהיינו תאגיד, ועל כן אחריותה בפלילים עשויה להתגבש עקב מעשי בעלי תפקידים בה; והכל בהתאם להוראות סעיף 23(א) לחוק העונשין. בפרשה זו, בה נאשמים 2-1 היו מנהלי נאשמת 3 ומי שפעלו במסגרתה, מעשיהם מגבשים אחריות פלילית גם של נאשמת 3.

(ב) האישום הראשון:

237. באישום הראשון, שעניינו בעבירות נגד המל"ל, הואשמו הנאשמים במספר עבירות, שהראשונה שבהן היא **זיוף מסמך בנסיבות מחמירות**, לפי הוראות סעיף 418 לחוק העונשין. בכתב האישום

הואשמו הנאשמים בהקשר זה בביצוע 21 עבירות, וזאת בהתייחס להוצאת תלושי שכר ומסמכים כוזבים נוספים לתובעים. כפי שהערתי בהחלטה מיום 27.8.18, יש ממש בטענת ההגנה כי ספק הוא אם תלוש שכר כוזב (או מסמך כוזב דומה) עונה על הדרישה שמסמך מזויף יהא "דובר שקר על עצמו". בהשלמת הסיכומים בעל-פה ציינה ב"כ המאשימה, בהגנותה, כי בשל מורכבות הסוגיה המשפטית היא מותירה אותה לשיקול דעת בית המשפט (בפרוטוקול, עמ' 569 שורה 1 ואילך). בנסיבות אלה, ומבלי להאריך בדבר, אני מורה על זיכוי הנאשמים מעבירה זו.

238. עוד הואשמו הנאשמים, באישום הראשון, בעבירות הבאות: **רישום כוזב במסמכי תאגיד**, לפי הוראות סעיף 423 לחוק העונשין; **סיוע לאחר בקבלת דבר במרמה**, לפי הוראות סעיף 415 יחד עם סעיף 31 לחוק העונשין; **גרימה במרמה למתן גמלה**, לפי הוראות סעיף 398(א)(1) לחוק הביטוח הלאומי. נוכח כל האמור בהכרעת דין זו עד כאן, ברי כי ביצוע העבירות הנ"ל אלה על-ידי הנאשמים הוכח לפניי כדבעי, בהסתייגויות הבאות:

(א) בעבירה של **רישום כוזב במסמכי תאגיד** - מדובר ב-19 עבירות, ולא 21 כאמור בכתב האישום, בשל גריעת גב' אמינוב וגב' רפאילוב מרשימת התובעים.

(ב) בעבירה של **סיוע לאחר בקבלת דבר במרמה** - מדובר ב-7 עבירות, בהתאם לאמור בפסקה 129 דלעיל.

בסיכומיו שב ב"כ הנאשמים וחזר על טענתו המשפטית, שלפיה "רצף ביטוחי" אינו נכנס בגדר "דבר" לצורך גיבוש העבירה של קבלת דבר במרמה (ר' בסעיף 437 לסיכומיו ואילך), חרף העובדה שהטענה נדחתה מפורשות במסגרת ההחלטה השנייה בטענות המקדמיות. כפי שכבר צוין לעיל, מותב זה אינו משמש כערכאת ערעור על ההחלטות המשפטיות של מותבים קודמים בתיק וממילא אין מקום להידרש לטענה זו, מה גם שאין לה עיגון בדין או בפסיקה.

עוד יש להעיר כאן, כי הגם שב"כ הנאשמים חקר את התובעים בשאלה אם הם יודעים מהו פירושו של המונח "רצף ביטוחי" (ר' בפסקה 47 דלעיל), לענין העבירה הנ"ל אין כל חשיבות לשאלה אם התובעים (או מי מהם) הכירו את המונחים בהם משתמש המל"ל לצורך הגדרת ההטבות שהוא מעניק למבוטחיו. די בכך שהתובעים הבינו שתלושי שכר מקנים זכויות להטבות - ובגין כך היו מוכנים להשקיע כספים ברכישתם, בדמות ה"עמלה" ששילמו לסרגי - וגיבוש העבירה אינו תלוי, כלל ועיקר, בבקיותם ברזי מונחי המל"ל.

(ג) בעבירה של **גרימה במרמה למתן גמלה** - מדובר בשתי עבירות, בהתאם לאמור בפסקה 129 דלעיל.

(ג) האישום השני:

239. האישום השני עניינו בעבירות המס ובגינו הואשמו הנאשמים בעבירות **מרמה**, לפי הוראות סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, וזאת בהתייחס לארבע שנות המס הרלוואנטיות (השנים 2008 עד 2011). היסוד הנפשי הנדרש להתגבשות עבירות אלה נקבע בהוראות הרישא לסעיף 220 הנ"ל ומתבטא בדרישה להתנהגות הנעשית "**במזיד, בכוונה להתחמק ממס או לעזור לאדם אחר להתחמק ממס**". נוכח הקביעות העובדתיות בהכרעת דין זו באשר להתנהגותם של הנאשמים וחלקם המרכזי בתכנית העבריינית מושא הפרשה, על פני הדברים ברור כי התקיימות יסוד נפשי זה הוכחה במשפט

עמוד 56

כדבעי.

240. באופן ספציפי הואשמו הנאשמים, בהתייחס לעבירות לפי הוראות סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, בחלופות שלפי ס"ק (1), (4) ו-(5). החלופות לפי ס"ק (4) ו-(5) הוכחו אף הן כדבעי, כלהלן:

החלופה לפי ס"ק (4) עניינה בהכנה או קיום של "פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות" - כאשר הוכחו לפני כנדרש רישומים כוזבים רבים, שנעשו בקשר לתובעים הן ברשומות נאשמת 3 והן בדיווחיה לפקיד השומה.

החלופה לפי ס"ק (5) עניינה בשימוש "בכל מרמה, עורמה או תחבולה". חלופה זו מהווה "סעיף עוללות" (או "סעיף סל") החובק מגוון רחב מאוד של התנהגויות (ר' פסק הדין בע"פ 406/69 **ברנדל נ' מדינת ישראל**, פ"ד כד (1) 210, 212-213 (1970) ואזכוריו הרבים בפסיקה). לפיכך, נוכח הוכחת התכנית העבריינית וחלקם המרכזי של הנאשמים בה, ברי כי גם חלופה זו הוכח כנדרש.

241. הנאשמים הואשמו כאמור גם בחלופה לפי ס"ק (1), אשר קובעת כעבירה השמטה "**מתוך דו"ח על פי הפקודה כל הכנסה שיש לכללה בדו"ח"**. טענת ההגנה היא, כי מכיוון שבענייננו האישום הוא ברישום **הוצאות כוזבות** לא ניתן לדבר על **השמטת הכנסה**, שכן אין הוספת הוצאות בבחינת השמטת הכנסה על-פי מונחי הפקודה.

ב"כ המאשימה השיבה לטענה זו בהפניה, כאסמכתא מחייבת, לפסק הדין בע"פ 485/82 **חברת ב' אידלסון את ג' צפור ושות' אדריכלים ומתכנני ערים בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל**, פ"ד לז (4) 823 (1983). עיון בפסק דין זה מעלה כי באותו מקרה אמנם צוין שכתב האישום התייחס להשמטות מדוחות לא בהקשר של השמטות בסעיף ההכנסות אלא ברישום הוצאות שלא ניתן היה לרושמן (שם, בעמ' 825). ואולם, על פי האמור בפסק הדין, באותו מקרה הרשעת המערערים בערכאה הראשונה היתה לפי הוראות סעיף 220(4) ולא לפי הוראות סעיף 220(1) (ר' שם, בעמ' 824 ובעמ' 831). בנסיבות אלה, וכאשר מקובל עלינו עקרון הפרשנות המצמצמת בפלילים - המעוגן בהוראות 34 כחוק העונשין - אני מקבל את טענת ההגנה הנ"ל ומורה על זיכוי הנאשמים מחלופה זו.

יב. סוף דבר:

242. אשר על כן ולאור כל המקובץ אני קובע כלהלן -

(א) ברובד העובדתי - אני קובע כי עובדות כתב האישום הוכחו בבית המשפט כנדרש בפלילים, בכפוף לשינויים הבאים:

- התובעים, המנויים בנספחי כתב האישום, נרשמו בדוחות נאשמת 3 כעובדים הגם שלא עבדו כלל אצלה, למעט גב' אמינוב וגב' רפאילוב (שלא הוכח שלא עבדו בסופר).
- הסכום שדווח על-ידי נאשמת 3 כהוצאות שכר פיקטיביות, בשנות המס 2008 עד 2011, עומד על סך כולל של 1,983,507 ₪.
- טובות ההנאה מהמל"ל, שהוכח כי נתקבלו על-ידי התובעים, הן כאמור בפסקה 129 דלעיל.

(ב) ברובד המשפטי -

באישום הראשון (הונאת המל"ל) אני מזכה את הנאשמים מהעבירות של **זיוף מסמך בנסיבות**

מחמירות, לפי הוראות סעיף 418 לחוק העונשין, ומרשיע אותם בעבירות הבאות: **רישום כוזב במסמכי תאגיד**, לפי הוראות סעיף 423 לחוק העונשין (19 עבירות); **סיוע לאחר בקבלת דבר במרמה**, לפי הוראות סעיף 415 יחד עם סעיף 31 לחוק העונשין (7 עבירות); **וגרימה במרמה למתן גמלה**, לפי הוראות סעיף 398(א)(1) לחוק הביטוח הלאומי (2 עבירות).

באישום השני (עבירות המס) אני מזכה את הנאשמים מהעבירות של **השמטת הכנסה מדו"ח**, לפי הוראות סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה, ומרשיע אותם בעבירות הבאות: **הכנה וקיום של רשומות כוזבות**, לפי הוראות סעיף 220(4) לפקודת מס הכנסה (4 עבירות); **שימוש במרמה, ערמה ותחבולה**, לפי הוראות סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה (4 עבירות).

ניתנה היום, יום שני ו' חשון תשע"ט, 15 אוקטובר 2018, במעמד הצדדים.

[1] כהערה טכנית יצוין כי ההדגשות בכל הציטוטים שבהכרעת דין זו **אינן** מופיעות במקור והן תוספות של הח"מ. התוספות בסוגריים מרובעים, בתוך ציטוטים, באות ללמד על תיקון טעויות הקלדה.

[2] החקירה בפרשה זו בוצעה על-ידי צוות חקירה מיוחד (להלן - הצח"מ), שהיה צוות משותף למשטרת ישראל ולמחלקת החקירות של המל"ל ושל מס הכנסה. כמקובל, ראש הצח"מ - רפ"ק לימור חקק - היתה מהמשטרה. בנוסף, רוב רובן של ההודעות שהוגשו בבית המשפט נגבו על-ידי חוקרי משטרה, לעיתים בנוכחות חוקרים מגופים נוספים. לפיכך, ולשם קיצור, ההתייחסות להלן להודעות שנגבו בחקירה והוגשו לפני תהיה כהודעות שנגבו ב"חקירת המשטרה".

[3] ההתייחסות לתובעים בהכרעת דין זו היא לפי מספורם בנספחי כתב האישום (ר' גם בפרק ו' שלהלן). על מנת להגן על פרטיותן של אותן תובעות, שעניינן מצדיק זאת, הן יצינו להלן בראשי-תיבות שמן בלבד.

[4] נוכח ההסכמה שהודעות התובעים תשמשנה כחקירה ראשית, פשיטא שמתיק מוצגי התביעה יש להוציא כל הודעה של תובע שלא התייצב למתן עדות בבית המשפט; וכך גם הוריתי בזמנו בעקבות בקשת הסניגור (ר' בהחלטה בעמ' 377 לפרוטוקול). מכל מקום מובהר בזה, כפי שגם יובהר במסגרת הניתוח הראייתי הנוגע לכל תובע, כי בהכרעת דין זו אין כל הסתמכות על הודעות-חוץ של עדים שלא העידו, למעט אלה שההגנה ויתרה במפורש על העדתם.